

**T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**LİSE ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN SOSYAL
DESTEK İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ:
BAŞAKŞEHİR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasin ORMAN

Enstitü Anabilim Dalı: Psikoloji

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Özgür ÖZTÜRK

AĞUSTOS-2016

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**LİSE ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN SOSYAL
DESTEK İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ:
BAŞAKŞEHİR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasin ORMAN

Enstitü Anabilim Dalı: Psikoloji

“Bu tez 06/08/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Özgür Öztürk		Bazırılı
Doc. Dr. K. Ozan ÖZEL		Bazırılı
Yrd. Doç. Dr. Boris Zencirov		Bazırılı

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Yasin ORMAN

06.08.2016

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılma aşamasında, çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danışmanım Prof. Dr. Özgür ÖZTÜRK'e değerli katkı ve emekleri için içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Bu vesileyle ilkokuldan bu yana emeği geçen tüm hocalarıma teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Bu çalışmayı gerçekleştirmemde her türlü kolaylığı sağlayan okul müdürlerine, okul rehber öğretmenlerine ve tabî ki büyük bir içtenlikle ölçekleri dolduran öğrencilere teşekkür ederim.

Tezimin hazırlanmasında emeği büyük olan kurumumuz personeli mesai arkadaşım klinik psikolog Fatma Nur DALGALI'ya teşekkür ederim.

Yüksek lisansa başlamama ve tez sürecinde beni teşvik eden ve desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma, dostlarıma teşekkür ederim.

Tez süresince kendisine yeterince zaman ayıramadığım ve gerekli ilgiyi gösteremediğim güzel kızımdan ve sevgili eşimden özür diler, kendilerine sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim aileme ve özellikle hayır duasını esirgemeyen sevgili anneme şükranlarımı sunarım.

Yasin ORMAN

06.08.2016

İÇİNDEKİLER

BEYAN	i
ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vi
TABLO LİSTESİ	vii
ÖZET.....	xiii
SUMMARY	xiv

GİRİŞ	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi.....	3
Problem Cümlesi:.....	3
Araştırma Alt Problemleri:.....	4
Araştırmanın Hipotezleri:	5
Sınırlılıklar	6
Sayıtlılar	6
Tanımlamalar	6
BÖLÜM 1: LİTERATÜR TARAMASI.....	8
1.1. Sosyal Destek	8
1.1.1. Sosyal Desteğin İşlevi	9
1.1.2. Sosyal Desteğin Türleri.....	11
1.1.3. Sosyal Ağ	13
1.2. Algılanan Sosyal Destek	14
1.3. Algılanan Sosyal Destek İle İlgili Yapılan Bilimsel Araştırmalar.....	15
1. 4. Psikolojik Dayanıklılık.....	23
1.4.1. Risk Faktörleri.....	26
1.4.2. Koruyucu Faktörler:	29
1.4.2.1. Bireysel Koruyucu Faktörler.....	29
1.4.2.2. Aile İle İlgili Koruyucu Faktörler	30
1.4.2.3. Sosyal Çevreye Ait Koruyucu Faktörler	31
1.4.3. Psikolojik Olarak Dayanıklı Bireylerin Özellikleri:	32
1.5. Psikolojik Dayanıklılık İle İlgili Yapılan Bilimsel Araştırmalar	34
1.6. Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik Dayanıklılık İlişkisi	42

BÖLÜM 2: YÖNTEM	43
2.1. Araştırma Modeli:	43
2.2. Evren ve Örneklem:	43
2.3. Veri Toplama Araçları:	43
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu:	44
2.3.2. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği:	44
2.3.3. Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği:	45
2.4. Verilerin Toplanması:	45
2.5. Verilerin Çözümlemesi:	46
BÖLÜM 3: BULGULAR.....	47
3.1. Grubun Demografik Yapısına İlişkin Değerler:.....	47
3.2. Araştırmanın Hipotezine Ait Bulgular:	52
BÖLÜM 4: TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER.....	108
4.1. Tartışma.....	108
4.1.1. Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması	108
4.1.2. Sınıf Düzeyi Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması	112
4.1.3. Okul Türü Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması.....	116
4.1.4. Göç Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması.....	118
4.1.5. Anne Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması	119
4.1.6. Baba Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması	121
4.1.7. Sosyo-Ekonomik Düzey Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması	122
4.1.8. Doğum Sırası Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması	125
4.1.9. Kardeş Sayısı Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması	126
4.1.10. ÇBASDÖ Puanları İle EPDÖ Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması.....	127
4.2. Sonuç.....	127
4.2.1. Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar	127
4.2.2. Sınıf Düzeyi Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar	128
4.2.3. Okul Türü Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar.....	129
4.2.4. Göç Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar.....	130
4.2.5. Anne Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar.....	130
4.2.6. Baba Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar	131
4.2.7. Sosyo-Ekonomik Düzey Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar	131
4.2.8. Doğum Sırası Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar	132

4.2.9.Kardeş Sayısı Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar	132
4.2.10.ÇBASDÖ Puanları İle EPDÖ Puanları Arasındaki İlişkinin Sonuçları	133
4.3.Öneriler	135
KAYNAKÇA	138
EKLER.....	148
EK 1: Kişisel Bilgi Formu	148
EK 2: Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği(EPDÖ)	149
EK 3: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği(ÇBASDÖ).....	150
EK 4: Valilik Onayı	151
ÖZGEÇMİŞ.....	152

KISALTMALAR

ASD	: Algılanan Sosyal Destek
ÇBASDÖ	: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği
EPDÖ	: Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
RAM	: Rehberlik ve Araştırma Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Cinsiyetle İlgili Yüzde ve Frekans Değerleri	47
Tablo 2: Yaş İle İlgili Yüzde ve Frekans Değerleri	47
Tablo 3: Sınıf Düzeyine Göre Yüzde ve Frekans Değerleri	48
Tablo 4: Okul Türüne Göre Yüzde ve Frekans Değerleri	48
Tablo 5: Göç Etmek İle İlgili Yüzde Ve Frekans Değerleri	49
Tablo 6: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni İçin Yüzde ve Frekans Değerleri	49
Tablo 7: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni İçin Yüzde ve Frekans Değerleri	50
Tablo 8: Ailenin Aylık Geliri Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	50
Tablo 9: Doğum Sırası Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	51
Tablo 10: Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	51
Tablo 11: ÇBASDÖ Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	52
Tablo 12: EPDÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	52
Tablo 13: ÇBASDÖ Puanının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	53
Tablo 14: EPDÖ Puanının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	53
Tablo 15: ÇBASDÖ Puanının Bulunduğu Sınıf Seviyesine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu	54
Tablo 16: EPDÖ Puanlarının Sınıf Seviyesine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	55
Tablo 17: ÇBASDÖ Puanının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	56
Tablo 18: EPDÖ Puanının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	56
Tablo 19: ÇBASDÖ Puanının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	57
Tablo 20: EPDÖ Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	58
Tablo 21: ÇBASDÖ Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	58
Tablo 22: EPDÖ Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	59
Tablo 23: ÇBASDÖ Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	59

Tablo 24: EPDÖ Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	60
Tablo 25: ÇBASDÖ Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	61
Tablo 26: EPDÖ Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	61
Tablo 27: ÇBASDÖ Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	62
Tablo 28: EPDÖ Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	63
Tablo 29: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	63
Tablo 30: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	64
Tablo 31: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu	64
Tablo 32: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu	65
Tablo 33: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	65
Tablo 34: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu	66
Tablo 35: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	66
Tablo 36: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	67
Tablo 37: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	67
Tablo 38: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Etme Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	68
Tablo 39: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	68
Tablo 40: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	69
Tablo 41: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	69
Tablo 42: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu.....	70
Tablo 43: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu	70

Tablo 44: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu	71
Tablo 45: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu	71
Tablo 46: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Göç Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu	72
Tablo 47: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	72
Tablo 48: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	73
Tablo 49: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	73
Tablo 50: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	74
Tablo 51: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	75
Tablo 52: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	75
Tablo 53: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	76
Tablo 54: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	76
Tablo 55: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	77
Tablo 56: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	77
Tablo 57: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	78
Tablo 58: ÇBASDÖ Özel Bir kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	78
Tablo 59: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	79
Tablo 60: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	79
Tablo 61: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	80
Tablo 62: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	80
Tablo 63: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	81

Tablo 64: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılığın Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	81
Tablo 65: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	82
Tablo 66: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	82
Tablo 67: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	83
Tablo 68: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	84
Tablo 69: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	85
Tablo 70: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	85
Tablo 71: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	86
Tablo 72: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	86
Tablo 73: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	87
Tablo 74: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	87
Tablo 75: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	88
Tablo 76: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	88
Tablo 77: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	89
Tablo 78: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	90
Tablo 79: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	90
Tablo 80: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	91
Tablo 81: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	91
Tablo 82: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	92

Tablo 83: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	92
Tablo 84: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	93
Tablo 85: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	94
Tablo 86: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	95
Tablo 87: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	95
Tablo 88: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	96
Tablo 89: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	96
Tablo 91: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA) Sonucu	97
Tablo 92: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	97
Tablo 93: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	98
Tablo 94: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	98
Tablo 95: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	99
Tablo 96: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	99
Tablo 97: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	100
Tablo 98: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	101
Tablo 99: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	101
Tablo 100: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	102
Tablo 101: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	102
Tablo 102: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	103
Tablo 103: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	103

Tablo 104: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	104
Tablo 105: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	104
Tablo 106: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	105
Tablo 107: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	105
Tablo 108: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	106
Tablo 109: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu.....	106
Tablo 110: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu	107
Tablo 111: ÇBASDÖ Puanları ile EPDÖ Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon (r) Analizi Sonucu.....	107

Tezin Başlığı: Lise Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek İle Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Başakşehir Örneği

Tezin Yazarı: Yasin ORMAN

Danışman: Prof. Dr. Özgür ÖZTÜRK

Kabul Tarihi: 06 Ağustos 2016

Sayfa Sayısı: xiv (ön kısım)+147(tez)+4(ek)

Anabilimdalı: Psikoloji

Bilimdalı: Psikoloji

Araştırmanın temel amacı, lise öğrencilerinin algıladığı sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık düzeyi arasında ilişkinin olup olmadığını incelemektir.

Araştırmanın örneklemini İstanbul'un Başakşehir ilçesinde Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi'nde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında 9., 10., 11. ve 12. sınıfta öğrenim gören toplam 301 öğrenciden oluşmaktadır.

Taramaya dayalı araştırma modeli seçilmiş olup, veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler "IBM SPSS Statistics 20" programı ile istatistiksel işlemler yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde Bağımsız Gruplar t Testi , Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Post-hoc Scheffe Testi, LSD çoklu karşılaştırma tekniği, Tamhane's T2 tekniği, Pearson Korelasyon analizi yapılmış olup, manidarlık minimum $p<,05$ düzeyinde sınanmıştır. Bulgular araştırmanın amacına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Pearson Korelasyon analizi sonucunda, ÇBASD ile EPDÖ arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,401$; $p<0,01$).

Kız öğrencilerin algılanan sosyal destek puanları erkek öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarından; dokuzuncu sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek puanları, onuncu ve on birinci sınıfların algılanan sosyal destek puanlarından; dokuzuncu ve on ikinci sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puanları, on birinci sınıfların psikolojik dayanıklılık puanlarından; Anadolu lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi, imam hatip lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinden; annesinin eğitim durumu ortaokul, lise, üniversite ve üstü olan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyi, annesinin eğitim durumu ilkokul ve altı olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden; sosyo-ekonomik düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerden; dört ve üstü kardeş olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, üç kardeş olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Destek, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Dayanıklılık.

Title of the Thesis: A Study of the Relationship between the Perceived Social Support and the Psychological Stamina in High School Students: The Başakşehir case

Author: Yasin ORMAN

Supervisor: Prof. Dr. Özgür ÖZTÜRK

Date: 06 August 2016

Nu. of pages: xv (pre text)+147(main body)+4

Department: Psychology

Subfield: Psychology

The primary objective of the research is to study the Rrelationship between the perceived social support and the psychological stamina in high school students.

The sampling of the reaserch consists of 301 students in grades 9, 10, 11 and 12 in such high schools as Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi and Armağan Anadolu Lisesi during the 2015-2016 academic year in the Başakşehir borough of Istanbul.

The research design was based on a screening model and the data were collected through a personal details form, a scale of adolescent psychological stamina, and the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS). The data were analyzed on the IBM SPSS Statistics 20 program by using independent samples t-tests, one-way analysis of variance (ANOVA), Post-hoc Scheffe test, LSD *multiple* pairwise comparisons, Tamhane's T2, and Pearson Correlation Analysis. The significance was tested at a minimum level of $p<,05$. The findings were presented in tables and figures.

The Pearson Correlation Analysis indicates that the relationship between the perceived social support and the psychological stamina is statistically significant ($r=0,401$; $p<0,01$).

The perceived social support in girls is greater than the one in boys. The perceived social support in students in garde 9 is greater than the one in students in grades 10 and 11. The psychological stamina in students in grades 9 and 12 is greater than the one in grade 11. The psychological stamina in students in Armağan Anadolu high school is gretaer than the one in TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip high school and Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu high school. The perceived social support in students whose mothers have a diploma from a secondary school or higher is greater than that the one in students whose mothers have a diploma from a primary school or lower. The perceived social support in students from families with average and high income is greater than the one in students with low income. The perceived social support in students with 4 sisters/brothers or more is greater than the one in students with 3 sisters/brothers or less.

Keywords: Social Support, Perceived Social Support, Psychological Stamina.

GİRİŞ

Bireylerin hayatları boyunca en çok sorunla karşılaştıkları kritik dönemlerin başında “ergenlik” dönemi gelmektedir. Bu dönemde yetişkin olmaya özenir ve yetişkin gibi davranmak isteyen ergen benlik karmaşası yaşar ve uyum sorunları artar. Bu dönemde bireyin hayatında meydana gelen değişiklikler, yapması gereken görev ve sorumluluklar onun psikolojisine ve benliğine yansır. Bu zorlu evrede sağlıklı kimlik gelişiminin olması için, problemlerini çözmesiyle gerçekleşebilir (Ünüvar, 2003). Ergende fiziksel ve fizyolojik değişimler görülür. Organizmada hormonlar nedeniyle önemli değişiklikler meydana gelir. Toplumun bireyden beklediği rollerde değişiklik olur. Bireyin toplumsal kurallara uyulması, gelenek göreneklere uyulması, mesleki hedeflerin oluşturulması istenilir. Ebeveynlerinden çok arkadaşlarının etkisindedir. Kendisi için kimlik geliştirmeye çalışır. “Ben kimim?” sorusuna cevap arar. Bir arayış söz konusudur. Çevresindeki önemli gördüğü bireylerle özdeşim kurarak kimliğine geçmeye çalışır. Uygun bireylerle özdeşim kuramazsa kimlik karmaşası yaşar (Düzgün, 2002).

Ergenler hayatları boyunca birçok örseleyici, engelleyici, sarsıcı, stresli ve travmatik olaylarla karşılaşabilmektedirler. Bu olumsuz olaylarla karşılaşan ergenlerin tepkileri ve başa çıkma yöntemleri birbirinden farklıdır. Bazı ergenler bu stresli ve travmatik olaylar karşısında kaygı yaşamakta ve depresyon gibi olumsuz ruh haline bürünebilmekte ve uzun süre devam edebilmektedir. Bazı ergenler ise bu tür olumsuz olaylar karşısında daha az etkilenebilmektedir ve daha kısa bir sürede normal hayatlarına dönebilmektedir. Bireylerin bu şekilde kendilerini çabuk toparlamaları, olaydan daha az etkilenmeleri ve normal hayatlarına dönme gücünü psikolojik dayanıklılık kavramıyla ifade edilmektedir (Doğan, 2015). Bütün insanlarda olduğu gibi ergenler de hayatları boyunca zorlu ve sıkıntılı olaylarla karşılaşabilmektedirler. Bu olayların bir kısmı sosyal olaylar olup, anne-babanın boşanması, alışılan hayat tarzında ciddi değişikliğin meydana gelmesi, sevilen birinin ölümü; bir kısmı da deprem, sel gibi doğal afetler olabilmektedir (Sarkar ve Fletcher, 2014).

Ergen bir yandan daha basit ve temel içgüdüler tarafından yönlendirilirken, bir yandan da yaşamında ilk kez diğer önemli kurumlarının farkına varmaktadır. Bedensel ve cinsel gelişimden meydana gelen farklılıklara alışma ve yeni duruma uygun tutum ve

davranışlar edinme sırasında oluşan gerginlikler, ergeni ruhsal bakımdan hassas yapmaktadır (Kulaksızoğlu, 2001). Günümüzde sosyo-ekonomik, teknolojideki gelişim ve değişimlerin sonucu olarak bireyselleşme anlayışı ortaya çıkmaktadır. Başkalarını düşünmek yerine kendilerine yarar sağlayacak eğilimler ön plana çıkmıştır. Bu gelişim ve değişimlerin neden olduğu kişisel ve toplumsal çatışmalar-uyumsuzluklar, suç ve şiddeti arttırmaktadır. Toplumda meydana gelen bu değişimler, birey ile toplum arasındaki ilişkiye yön veren sosyal yardım davranışı ve diğer olumlu sosyal davranışların azalmasına neden olmaktadır (Sünbül, 2012).

Psikolojik dayanıklılığın, bağlanma, kontrol ve güçlük boyutları, mevcut olaylara ilişkin algıyı değiştirerek stresli yaşam olaylarının etkisini azaltmaktadır. Bireylerin kendisini gruba ait hissetmemesi, kendilerini zayıf görmeleri ve yaşamındaki değişiklikleri bir tehdit olarak görmeleri yabancılaşmaya neden olur (Lambert, Lambert ve Yamase, 2003).

Birey çevresiyle bir düzen içinde yaşar, bazen bu düzeni bozan, uyumunu sekteye uğratan bazı olaylarla karşılaşır. Küreselleşme sonucu değişen dünyayla birlikte bireyler, kendilerini doğrudan etkileyen ruhsal rahatsızlıklardan daha çok söz etmeye başlamıştır. Korku, kaygı, stres, sosyal fobi, depresyon, yalnızlık, tükenmişlik, rekabetçilik, yabancılaşma, motivasyon eksikliği, yalıtılmışlık gibi sorunlar bunlardan bazılarıdır (Tümlü ve Receptoğlu, 2013).

Son yıllarda ergenler arasında artan şiddet içerikli davranışlar, riskli davranışların azaltılmasında koruyucu faktör olan olumlu sosyal davranışların göz ardı edilmesine neden olmuştur. Sosyal gelişimin olumlu ve olumsuz alt boyutları ile ilgili güncel araştırmalara bakıldığında, çoğunlukla saldırganlık, gasp, suç ve ahlaki sorunlar gibi olumsuz sosyal davranışlar üzerine yoğunlaştığını; arkadaşlık, dostluk, yardımlaşma, sevgi, saygı vb olumlu sosyal davranışlar ve bu davranışları etkileyen faktörlerin yeterince incelenmediği görülmektedir (Carlo ve Randall, 2001).

Son yıllarda ergenler arasında artan riskli ve zarar verici davranışlar ebeveynleri, eğitimcileri ve siyasetçileri kaygılandırmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte çok fazla etkileşime giren gençler, bir sorunla karşılaştıklarında nasıl başa çıkacaklarını bilememektedirler. Olumsuz bir davranış kısa bir süre içinde tüm gençler arasında yayılıp, o olumsuz davranışla karşı karşıya gelebilmektedirler. Ergenler arasında olumsuz davranışların giderek artması önleme çalışmalarının da yapılmasını

gerektirmektedir. Bu problemler bireylerin hayatlarında mutsuz, huzursuz, sağlıklı, verimsiz, etkisiz ve doyumsuz olmalarına neden olmaktadır. Bu durumdan toplum da etkilenmektedir (Korkut, 2007).

Sıkıntılı ve zorlu hayat olaylarının altında büyüyen çocuk ve ergenlerin, gelişimlerinin ve ilerlemelerinin engellendiği halde nasıl başarılı olabildikleri, problemlerle nasıl başa çıktıkları, nasıl psikolojik olarak dayanıklı kalabildikleri anlamak için birçok alanda ve birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Psikiyatri, psikoloji, sosyoloji ve eğitim alanlarında çalışan birçok araştırmacı kaygı, stres ve diğer olumsuz yaşam olaylarından kurtulduklarını ve daha çok güçleneceklerine ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Bu durumun psikolojik dayanıklılık kavramıyla ifade edilebileceğini söylemektedirler (Özer ve Deniz, 2014).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, lise öğrencilerinin Algıladığı Sosyal Destek ile Psikolojik Dayanıklılık düzeyi arasında ilişkinin olup olmadığını incelemektir. Temel amaç doğrultusunda, demografik özellikler ile ÇASDÖ ve EPDÖ ölçekleri ile alt boyut puanları arasında ilişkinin olup olmadığı da incelenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Günümüz gençlerine baktığımızda kendilerini yalnız hissetmektedirler, kimsenin kendilerini anlamadığını, kimsenin kendisini sevmediğini vb olumsuz düşüncelere sahiptir. Bu durumun bir sonucu olarak, gençlerde psikolojik dayanıklılık azalmaktadır. Bir engelle karşılaştıkları zaman ya olayı başkasına yansıtmaktadırlar (Nedeni başkasına yüklemektedirler) ya şiddette başvurmaktadır ya da problemi bırakıp başka olumsuz alanlara yönelmektedirler. Bu sebeple bu araştırmanın, benzer riskler altındaki diğer çocuk ve gençlere yönelik yapılabilecek önleyici çalışmalara ışık tutacağı ve literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi:

Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırma Alt Problemleri:

1. Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Lise öğrencilerinde cinsiyet ve göç değişkeni algılanan sosyal destek düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir mi?
3. Lise öğrencilerinde cinsiyet ve göç değişkeni psikolojik dayanıklılık düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir mi?
4. Lise öğrencilerinde yaş, sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri algılanan sosyal destek düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir mi?
5. Lise öğrencilerinde yaş, sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri psikolojik dayanıklılık düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir mi?
6. Lise öğrencilerinde sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri; EPDÖ Aile Desteği, Akran desteği, Okul desteği, Uyum, Mücadele azmi, Empati alt boyutu düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir mi?
7. Lise öğrencilerinde sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri; ÇBASDÖ aile, arkadaş ve özel kişi desteği alt boyutu düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir mi?

Araştırmanın Hipotezleri:

H1: Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Lise öğrencilerinde cinsiyet ve göç değişkeni Algılanan Sosyal Destek düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir.

H3: Lise öğrencilerinde cinsiyet ve göç değişkeni Psikolojik Dayanıklılık düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir.

H4: Lise öğrencilerinde yaş, sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri Algılanan Sosyal Destek düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir.

H5: Lise öğrencilerinde yaş, sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri Psikolojik Dayanıklılık düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir.

H6: Lise öğrencilerinde sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri; EPDÖ Aile Desteği, Akran desteği, Okul desteği, Uyum, Mücadele azmi, Empati alt boyutu düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir.

H7: Lise öğrencilerinde sınıf düzeyi, okul türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri ve kardeş sayısı değişkenleri; ÇBASDÖ aile, arkadaş ve özel kişi desteği alt boyutu düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma İstanbul'un Başakşehir ilçesinde Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi'nde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında 9., 10., 11. ve 12. sınıfta öğrenim gören toplam 301 öğrenciyle sınırlıdır.

Sayıtlar

Bu çalışmada lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ölçekleri içten cevapladıkları varsayılmıştır.

Tanımlamalar

Sosyal destek: Kişilerin hayatlarında karşılaştıkları problemlerle başa çıkabilmesi için arkadaşlarından, ailesinden, gönüllü yardım gruplarından, kamu kurum ve kuruluşlarından aldığı sevgi, saygı, ilgi, takdir edilme, güven duyma, bilgi edinme ve maddi yardım gibi psikolojik ve ekonomik nitelikli her türlü eyleme denir.

Sosyal ağ: Bireyin çevresindeki diğer insanlarla paylaşımında bulunması, yardım alışverişinde bulunması ve bu insanlarla olan ilişkinin yoğunluğunu anlatmak için kullanılan bir terimdir.

Algılanan Sosyal Destek: Kişinin hayatında kendisine değer verildiğini, önem verildiğini, özen gösterildiğini, ihtiyacı olduğunda yardım alacağı insanların bulunduğuna, ilişkilerinden doyum aldığına olan düşünce ve inancına denir.

Psikolojik Dayanıklılık: Psikolojik dayanıklılık, engellemeler, olumsuz durum ve olaylara rağmen var olan zorlukların üstesinden gelebilmek ve beklenenden daha iyi performans gösteren bireylerin ayakta kalmalarını sağlayan kişisel bir özellik, stresli

yaşam olayları karşısında kişinin çabuk uyum gösterebilme yeteneği ve travmaları atlatma durumudur.

Lise Öğrencisi: Ortaöğretim kurumlarında örgün eğitim gören öğrencilerdir(MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2015).

BÖLÜM 1: LİTERATÜR TARAMASI

1.1. Sosyal Destek

Sosyal destek, arkadaş, aile, iletişimin sayısı ve niteliği gibi faktörler stresin olumsuz etkilerinden kişiyi koruyan mekanizmaları da içeren sosyal ilişkilerin çok boyutlu yönlerini de tanımlayan genel bir kavram olarak tanımlanmaktadır (McElroy, 1997; Akt.;Akın ve Ceyhan, 2005).

Pearson (1986) sosyal desteğin kişinin kendini ifade etme, güvende hissetme ve ayrıca ait olma duygusuna olumlu etkide bulunan bir başa çıkma yöntemi olarak tanımlamıştır. Birey çevresi tarafından sosyal olarak desteklendiğinde, değerlerin ve duyguların paylaşılmasına katkı sağladığını, ihtiyaçlarının giderildiğini bunun sonucunda da bireyin sosyal rollerinin gerektirdiği davranışları yerine getirilmesinin kolaylaştırdığını, yaşamında karşılaşılan yeniliklerin getirdiği rollerin, olayların ve sorunların üstesinden gelinmesine ve kimliklerin sürdürülmesine etkide bulunduğunu söylemiştir.

Yıldırım (1997) sosyal desteği, kişinin çevresinden elde ettiği sosyal ve psikolojik destek olarak tanımlamaktadır. Sosyal destek kavramını Kurt Lewin'in alan kuramından etkilenerek sunmaktadır. Lewin' e göre davranış psikolojik çevrede olan değişmedir. Kişinin olumsuz davranışlarını ortadan kaldırmak ve yeni davranışlar kazanmasını sağlamak amacıyla kişinin psikolojik çevresinde değişiklik yapmasına yardımcı olmak gerekir. Bireyin sosyal destek sistemi, onun psikolojik çevresinde bulunmaktadır. Yıldırım (2006) ise sosyal desteği şu şekilde tanımlamaktadır; bireyin çevresinden gördüğü dürüst ve empatik tepki, sevgi, saygı, ilgi, takdir edilme, güven duyma, bilgi edinme ve maddi yardım gibi kişisel, sosyal, psikolojik ve ekonomik nitelikli her türlü yardıma sosyal destek denir.

Sosyal destek, kişilerin hayatlarında karşılaştıkları problemlerle başa çıkabilmesi için arkadaşlarından, ailesinden, gönüllü yardım gruplarından, kamu kurum ve kuruluşlarından aldığı her türlü davranışa denir (Budak, 2000). Benzer şekilde Şahin (1999) de sosyal desteği, bireyin yaşadığı sıkıntı ve/veya stresli durumda, bu durumla başa çıkabilmesi için arkadaşlarından, ailesinden, akrabalarından ve yakın ilişkili olduğu kişilerden oluşturduğu kaynaklardır. Arkadaşlar, aile, akrabalar, dostlar,

olumsuz duygular yaşıyan bireyin kendini daha iyi hissetmesini ve psikolojik sağlığının daha iyi olmasını sağlar.

Bir başka tanım ise şöyledir; sosyal destek, bireye sosyal çevresindeki kimseler tarafından yapılan destek olarak tanımlar. Shumaker ve Brownel sosyal desteği, en az iki kişi arasında, alıcı ve verici olarak desteklerin değişimi olarak tanımlamaktadır (Demirtaş, 2007; Akt.; Uyan, 2014).

1.1.1. Sosyal Desteğin İşlevi

Sosyal desteğin işlevsel yönü, bireyin çevresindeki kişilerden aldığı desteğin ne kadar yararlı ve doyurucu olarak algılandığı ile ilgilidir. Bireyin sırlarını paylaştığı, güven duyduğu, değer verdiği kişilerle kurduğu yakın bağ sosyal desteğin işlevsel yönünü oluşturmaktadır. Bireyin canı sıkıldığında, sıkıntısını paylaşabileceği, güvенеbileceği dostlarının olması, bireyin psikolojik olarak dayanıklı olma işlevini de görecektir (Cohen ve Wills, 1985).

Sağlam (2007) sosyal desteğin kişilerin mutluluğunu ve yaşam kalitesini arttırdığını ve stresli, kaygılı yaşam olayları ve kronik hastalıklar üzerinde olumlu etki etmektedir. Sosyal desteğin olmaması, sevilen birinin ölmesi, hastalıklar, iş kaybı, yangın, sel, deprem gibi doğal afetler karşısında son derece önemli travmatik olaylara yol açabilmektedir. Sosyal desteğin olması bu tür olumsuz olaylardan etkilenme azalmaktadır ve başa çıkma daha kolaylaşmaktadır.

İnsanlar sosyal varlıklar oldukları için olumlu ya da olumsuz her türlü durum için diğer bireylere ihtiyaç duyarlar. İnsanın hayatında özellikle anne-baba, kardeş, arkadaş ve diğer yakın çevrenin rolü çok önemlidir. İnsan gerektiğinde anne-babasına, kardeşlerine, arkadaşlarına ve diğer yakın çevresine yardım eder. Aynı zamanda yardıma ihtiyacı olduğunda onlardan yardım alır. Bu durum bireyleri güçlü kılar, olaylarla başa çıkma gücünü artırır ve gayretli yapar (Karancı, Gençöz ve Bozo, 2011).

Birey yeterli düzeyde sosyal destek aldığından, güçlü yanları vurgulanan birey gücünün farkına varmakta, gücünün gerektirdiği işlere girişerek üretici ve başarılı olabilmektedir. Kendi ayakları üzerinde durabilen bireylerin geçmişleri incelendiğinde, özellikle çocukluk yıllarında güçlü ve yetenekli olduğu yanlarını vurgulayan yetişkinler elinde büyüdükleri görülmektedir. Sosyal desteğin yeterli, düzenli ve dengeli olması

bireylerin hayatlarında başarılı olmasını sağlamakta, girişken, üretken ve başarılı kılmaktadır (Akbaşı, 2002).

Sosyal destek, stresin nedenlerini ortadan kaldırmaya bile kişilerin kaygı, korku ve çaresizlik duygusunu azaltmakta, stresin üstesinden gelmek için farklı çözüm yolları geliştirme yolunda adımlar atmasını sağlamakta, kişilerin özgüvenini arttırmakta ve stresin daha kolay aşılmasını sağlamaktadır. Sosyal desteğin bedensel ve ruh sağlığı üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Dolayısıyla sosyal desteğin olmaması kişilerde olumsuz bir etki yapar (Kahriman, 2002).

Ailede ilişkilerin olumsuz olması ve yetersiz sosyal destek, nasıl hastalıkları başlatabiliyorsa, uygun iletişim, işbirliği ve yeterli sosyal destek sağlandığı takdirde hastalığın tedavisinde ve hastalığın bir daha ortaya çıkmamasında önemli role sahiptir. Aynı zamanda sosyal destek stres yaratan durumdan bireyin etkilenme düzeyini de belirlemektedir. Sosyal destek stres yaratan durumu ortadan kaldırmaya da, kişilerin kaygı düzeylerini azaltarak, daha iyimser olmalarına, sıkıntı veren durumla başa çıkmada alternatifler üretmelerine yardımcı olup çaresizlik duygularını azalttıklarını söylemişlerdir (Baltaş ve Baltaş, 2004).

Sosyal desteğin azlığı ya da hiç olmaması durumunda kişi, yaşadığı destek gereksiniminden dolayı kendini başka taraflara yönlendirecek ve farklı bir arayışa girecektir. Ergenlik dönemindeki sorunların çokluğu nedeniyle bu dönemde sosyal destek gereksinimleri giderilmeyen birey, bir arayışa girer. Bu dönemde birey bir gruba ait olmak ister. Uygun arkadaş ortamı edinemediği zaman olumsuz grupların içine girdiğinde kendisine ya da başkasına zarar verebilir (Cüceloğlu, 1987).

Algılanan arkadaş desteği, okul ortamında yalnızlığı en çok etkileyen değişkenlerin başında gelmektedir. Yani algılanan sosyal desteğin işlevlerinden bir tanesi de yalnızlığı azaltmaktır (Cutrona, Peplau ve Russell, 1980; Akt.; Çeçen, 2008).

1.1.2. Sosyal Desteğin Türleri

Thoits (1985)'e göre sosyal destek genel olarak arkadaşlar, aile üyeleri, iş arkadaşları, akrabalar ve komşular gibi yakın ve uzak bireyler tarafından kişiye yapılan yardımcı işlevler olarak ifade eder. Bu işlevler sosyo-duygusal yardım, araçsal yardım ve bilgisel yardımı kapsar (Akt.; Erçevik).

Cohen ve Willis (1985), bilgi desteği, saygı desteği, sosyal arkadaşlık, işlevsel destek olmak üzere dört farklı sosyal destek türünden bahsetmişlerdir:

- 1- **Bilgi Desteği:** sorunun tanımlanması, anlamlandırması, mantıki çerçeveden bakılması ve bu sorunla başa çıkılması için bireye yapılan yardım türüdür. Nasihat etme, daha önceki tecrübelerinden bahsedilmesi, sorunun boyutlarını artı ve eksileriyle birlikte değerlendirme ve bilişsel farkındalık yaratmak bilgi desteği arasında sayılabilir.
- 2- **Saygı desteği:** Bireyin saygı gördüğü, değer gördüğü ve kabul edildiği ile ilgili bilgidir. Bireyin kendi kişilik özelliklerinden ve deneyimlerinden dolayı saygı gördüğünün ve bazen hata yapsa bile kendisinin kabul edildiğinin dile getirilmesidir.
- 3- **Sosyal arkadaşlık:** Bireyin sosyal etkinliklere katılma ve toplum içinde grup olarak yapılacak faaliyetlerde gruba ait olmak ve grup içinde uyum davranışları göstermektir. Boş zamanları değerlendirme, benzer durumlarda başkalarıyla birlikte olmadır. Böyle ilişki bireyin başka insanlarla yakın olma ihtiyacını karşılayıp, gruba ait olma duygusunu artırıp, kişinin bir sorunu olduğunda sürekli o sorunla ilgili düşünmesini engeller ve pozitif duygular arttığı için stres düzeyi de azalır.
- 4- **İşlevsel destek:** İşlevsel destek, sorunların doğrudan çözülmesi ya da bireye rahatlama veya eğlenceye ayırabilecek zaman kazandırması sebebiyle stresi azaltıcı bir özellik göstermektedir.

Kişinin yaşamında önemli bir yere sahip olan anne, baba, kardeş, sevgili, eş, arkadaşlar, akrabalar, öğretmenler, komşular, uzmanlar gibi kimseler o kişinin sosyal destek kaynaklarını oluşturmaktadır. Sosyal destek kaynaklarının kişilere farklı usullerde yardımlar sağladığı, bunların arasında da üzerinde en fazla durulanların duygusal, zihinsel ve maddi destekler olduğu belirtilmiştir. Maddi destek, günlük sorumlulukların gerçekleştirilebilmesi, karşılaşılan sorunların çözülmesi için başkaları tarafından sağlanan eylem ya da araçlardır. Örneğin başkasına para veya eşya ödünç verme, iş imkanı sağlama gibi. Duygusal destek, bireyin, sevgi, saygı, şefkat, empati ve bir gruba ait olma gibi temel sosyal gereksinimlerini karşılar. Zihinsel destek ise, bireye kişisel ve çevresel sorunlarla ilgili olarak bilgi verme, nasihat etme ve rehberlik etme gibi davranışları kapsar (Sorias, 1988; Akt.; Terzi, 2008).

Çivilidağ'ın (2003) aktardığına göre, yapılan araştırmalar araç desteği, sosyal arkadaşlık, duygusal destek, saygı destek ve bilgi desteği olmak üzere beş sosyal destek türü olduğunu göstermektedir. Bunlar:

- 1. Araç Desteği:** Birey için gerekli olan araç-gereç, ekonomik yardım ve hizmetin verilmesi ile sağlanan destektir. Örneğin ihtiyacı olduğunda, arkadaşından para alması, evde kalemini unutan öğrencinin arkadaşından kalem istemesi.
- 2. Sosyal Arkadaşlık:** Birey sıkıldığında gidip sohbet edeceği birinin olması, boş zamanlarını birlikte değerlendireceği arkadaşının olmasıdır.
- 3. Duygusal Destek:** İnsanların sevmeye ve seilmeye ihtiyacı vardır. Bireye bu ihtiyacını bazen karşı cinsten, bazen arkadaşlarından bazen de ailesinden karşılar. Duygusal destek sevgi ve güven hissine dayanır.
- 4. Saygı Desteği:** Birey yetersizliklerine rağmen, her halükarda kendisine değer verilmesini ve saygı gösterilmesini ister. Saygı gören bireyin özgüveni ve benlik saygısı gelişir, psikolojik dayanıklılık gücü artar.
- 5. Bilgisel Destek:** Birey bir sorunla karşılaştığında bu sorunun üstesinden gelmek için bilgi ve beceriye ihtiyaç duyar. Birey bu sorunla başa çıkmada yeterli bilgi ve beceriye

sahip değilse yakın çevresindeki insanlardan bekler. Bu sorunları çözebilmek için çevresinden aldığı desteğe bilgi desteği denir (Güngör, 1997; Akt.; Çivilidağ, 2003).

Yıldırım (2005) sosyal desteğin iki tür olduğunu söyler. Bunlar yapısal ve işlevsel destektir. Yapısal destek, bireyin kimlerden destek aldığı, destek veren kişilerin kaç kişi olduğu ve bireye yakınlık derecesiyle ilgilidir. İşlevsel destek ise bireye yapılan yardımın birey için ne kadar önemli olduğu ve neler ifade ettiği, ayrıca bireyin ihtiyaç duyduğu desteğin ne kadarının karşılanıp karşılanmadığı ile ilgilidir.

1.1.3. Sosyal Ağ

Sözlük tanımıyla sosyal ağ, "bir ya da birden fazla toplumsal ilişkiyle birbirine bağlanmış, dolayısıyla toplumsal bir bağ oluşturan bireyler (daha ender durumlarda ortaklıklar ve roller)" anlamına gelmektedir (Akınhay ve Kömürcü, 1999).

Sosyal ağ; birey ile çevresindeki diğer insanlar arasındaki bağları ve bu insanların birbirleriyle olan ilişkilerini anlatmak için kullanılan bir terimdir. Sosyal ağ; büyüklük, sosyal ilişkilerin sıklığı, ağ üyelerinin birbirleriyle olan ilişkileri, üyelerin cinsiyet, yaş, ırk, kültürel özellikler bakımından birbirleriyle olan benzerlikleri, üyeler arasındaki fiziksel mesafe, ilişkilerin olumlu ya da olumsuz oluşu gibi bazı değişkenleri kapsar. Bu değişkenlerden en çok ağın yoğunluğu ve büyüklüğü önem arz etmektedir. Büyük ve yoğunluğu fazla yani üyeleri arasında yakın bağların olduğu sosyal ağların daha güçlü destek sistemlerine sahip olduğu düşünülmüştür. (Sorias, 1989; Akt.; Şencan, 2009).

Sosyal ağ, birey ile çevresi arasındaki bağlardan meydana gelmektedir ve bu bağlar, bireylerin birbirleriyle olan ilişkileri olarak tanımlanmaktadır. Sosyal ağın yapısını kişinin etkileşimde bulunduğu bireylerin sayısı ve bu bireylerle olan ilişkisinin yoğunluğu-çokluğu belirlemektedir (Aksüllü, 2002).

Eskiden sosyal ağlar daha çok yüz yüze olacak şekilde cereyan ederken günümüzde farklılık arz edebilmektedir. Barış ve Tosun (2013), sosyal ağlar, bireylerin çoğunlukla başkalarıyla, etkileşim kurma ve paylaşımda bulunmak için yoğun olarak kullandığı güncel internet uygulamalarının başında geldiğini söylemektedirler. Bu uygulamalar bazen fotoğraf, bazen yazı, bazen video paylaşmak, bazen eğitim amaçlı bazen de iş amaçlı haberleşme aracı olarak kullanılabilirler. Günümüzde gençler

zamanların çoğunu bu sosyal ağlarda geçirebilmektedirler. Bu sosyal ağların eğitim amaçlı kullanılması, gençlerin eğitime daha etkin ve istekli katılması yönünde kullanılması önemli bir husustur.

Bilişim teknolojileri alanındaki gelişmeler, bilişim araçlarının kullanılması yaygınlık kazanmaktadır. Bunun olumlu ve olumsuz birçok sonuç ortaya çıkarmaktadır. Bir yandan doğru ve yeterli bilgiye kısa sürede ulaşılırken, iş verimliliği de arttırmaktadır. Bunun yanı sıra insanlar eski dostlarını bulabilmekte ve haberleşebilmektedir ve aynı zaman da yeni insanlar tanıyabilmektedir. Bu tür avantajlarla beraber bilişim teknolojilerinin dezavantajlı yönleri de bulunmaktadır. Bunların başında güven sorunu gelmektedir. Birçok insan sosyal ağlarda kişisel bilgilerini paylaşmakta güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Belki de gelecekte hiç beklemediğimiz ve hiç düşünemediğimiz pek çok avantajlı ya da dezavantajlı durumla karşılaşabileceğimiz pek çok tuzakların bulunduğu ücretsiz olarak hizmet veren sosyal paylaşım ağlarıdır (Yavanoğlu, Sağiroğlu, Çolak, 2012).

1.2. Algılanan Sosyal Destek

Algı, bireyin gelen bilgileri işleyerek belirli bir düzene sokma işlemine verilen addır. Yani duyumları anlamlandırmadır. Bu işlemin yapılmasına ise **algılama** denir (Cüceloğlu, 2000). Örneğin, dışarıdan gelen bir sesin kuş sesi olduğunu söylemek algıdır. Bu işlem ise algılamadır.

İki tür sosyal destek vardır. Bunlardan biri alınmış sosyal destek diğeri ise algılanan sosyal destektir. Alınmış sosyal destek bireyin ailesinden, arkadaşlarından, öğretmenlerinden vb. aldığı reel destektir. Algılanmış sosyal destek ise bireyin ihtiyacı olduğunda çevresinden alabileceğine inandığı, o an hissettiği, bireye has olan destektir. Bireyin kişilik özelliğinden kaynaklanan nedenlerden dolayı algılanmış sosyal destek düzeyi ile alınmış sosyal destek arasında farklılık olabilir. Bireyin algılanmış olduğu sosyal destek, alınmış sosyal desteğe oranla psikolojik dayanıklılık üzerinde daha çok etkilidir. Algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyi daha yüksektir (Stokes, 1985; Akt.; Çeçen, 2008).

Kişinin hayatında kendisine değer verildiğini, önem verildiğini, özen gösterildiğini, ihtiyacı olduğunda yardım alacağı insanların bulunduğuna, ilişkilerinden doyum aldığına olan düşünce ve inancına algılanan sosyal destek denir (Baştürk, 2002).

Algılanan sosyal destek, bireyin kendine verdiği genel değerdir. Başkaları tarafından sayıldığını, sevildiğini, gerektiği zaman kendisine yardım edecek insanları bulacağını, ilişkilerinden memnun olduğunu düşünen bireyin algıladığı destek fazladır. Kişilik özellikleri gibi kısmen kalıcı özellikler ile birlikte tutum, mizaç gibi daha kolay değişen özellikler bireylerin algılanan sosyal destek düzeylerini etkilemektedir. Bazı yazarlar sosyal desteğin, bireylerin benlik saygısını arttırdığını, psikolojik dayanıklılık düzeyini arttırdığını söylemişlerdir (Özgür 1991; Akt.; Ardahan, 2006).

Bireylerin sosyal destek ihtiyacı Avrupa ve Amerika toplumlarında daha çok kurumsal imkânlarla, Türkiye’de ise daha çok arkadaş, aile, dost ve diğer yakınlarla giderilmektedir (Baltaş ve Baltaş, 1997).

1.3. Algılanan Sosyal Destek İle İlgili Yapılan Bilimsel Araştırmalar

Turan (2014) örneklemini, Bursa’da farklı lise türlerinde okuyan toplam 600 öğrencinin katılımıyla oluşturduğu araştırmasında; ergenlerde çocukluk örselenme yaşantıları ve yılmazlık düzeyinin algılanan sosyal destek açısından nasıl bir ilişkinin olduğunu incelemiştir. Araştırma bulguları, cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal istismar alt ölçeklerinde erkek öğrencilerin puan ortalamalarının kız öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Arkadaş grubundaki koruyucu ilişkiler, amaçlar, empati ve özlemler alt ölçeklerinde ise kız öğrencilerin puan ortalamalarının erkek öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Rigby (2000) örneklemini Avustralya’da 395’i kız ve 450’si erkek olmak üzere toplam 845 lise öğrencisinden oluşturduğu araştırmasında; okuldaki arkadaş baskısının öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda şu bulgulara elde etmiştir: hem erkek öğrencilerde hem de kız öğrencilerde akran baskısı ile algıladıkları sosyal destek arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yani akran baskısı arttıkça, algıladıkları sosyal destek düzeyi

düşmektedir. Algıladıkları sosyal destek düzeyi düştükçe öğrencilerin ruh sağlığının olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür.

Erçevik (2014) örneklemini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, İstanbul ilindeki lisede öğrenimlerini sürdüren öğrencilerden oluşturduğu araştırmasında; lise öğrencilerinin duygusal özerklik ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın bulguları; duygusal özerklik ile algılanan sosyal destek arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Okul türüne dayalı yapılan incelemede; diğer lise türlerine göre meslek lisesi öğrencilerinin duygusal özerklik ve algılanan sosyal destek düzeyleri yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde meslek lisesi öğrencilerinin öğretmenlerden algıladıkları sosyal destek diğer lise türüne göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yani meslek lisesi öğrencileri öğretmenlerinden daha çok sosyal destek aldıklarını düşünmektedirler. Yaş bağımsız değişkeni incelendiğinde; yaş büyüdükçe sosyal desteğin ve duygusal özerkliğin azaldığı bulunmuştur.

Ünüvar (2003), örneklemini Konya il merkezinde seçilen 2 resmi genel lise, 2 özel lise, 1 fen lisesinde öğrenim gören 401 erkek, 309 kız toplam 710 lise öğrencisinden oluşturduğu araştırmasında; 15-18 yaş lise öğrencilerinde algılanan sosyal desteğin, problem çözme becerilerine ve benlik saygısına etkisini incelemiştir. Bulgular şu şekildedir: öğrencilerin aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ile problem çözme becerileri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğrencinin yeterince aile ve arkadaş desteğini alması ve algılaması, öğrencinin problem çözme becerisini ve benlik saygısı düzeyini arttırmaktadır. Arkadaş ve aile desteğinin etkililiği karşılaştırıldığında; arkadaş desteği, algılanan aile desteğine oranla problem çözme becerisi üzerinde daha çok etkili olduğu bulunmuştur. Akranları ve ailesi tarafından onaylanmak, kabul edilmek ve ilgi görmek ergenlerin benlik saygısı üzerinde etki eden en önemli faktör olarak bulunmuştur.

Uyan (2014), örneklemini 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında Küçükçekmece ilçesindeki Zehra Mustafa Dalgıç Ticaret Meslek Lisesi, İsmet Birgül Lisesi ve Küçükçekmece Anadolu Lisesinde 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda öğrenim gören 468 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; ergenlerin algıladıkları stres ile sosyal destek arasındaki ilişkiyi cinsiyet, sınıf, yaş, kardeş sayısı, okul türü, babanın eğitim durumu, annenin eğitim durumu, anne ve babanın sağ-ölü olma durumu, anne ve babayla çatışma durumu, bireyin arkadaşlarıyla duygularını paylaşma durumu, anne ve babanın

birliktelik durumu, karşı cinsle rahatlıkla arkadaşlık kurup-kurmama değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmanın olup olmadığı incelemiştir. Araştırmanın bulguları şu şöyledir: duygusal destek ile bilgisel maddi destek ve beraberlik desteği arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Duygusal destek düzeyi arttıkça, bilgisel maddi destek ve beraberlik destek düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Bilgisel maddi destek ile algılanan stres düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bilgisel maddi destek düzeyi arttıkça, algılanan stres düzeyleri düşmüştür.

Coşkun ve Akkaş (2009) örneklemini 2008-2009 öğretim yılında Kahramanmaraş ili Rehberlik Araştırma Merkezi'ne engelli çocuklarının eğitsel tanılama ve değerlendirmesi için başvuran 150 anneden oluşturduğu araştırmalarında; engelli çocuğa sahip olan annelerin sürekli kaygıları ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın önemli bulgularından bir tanesi, söz konusu annelerin algıladıkları sosyal destek düzeyi ortalamanın üzerinde bulunmuştur. Diğer önemli bir bulgu ise, engelli çocuğa sahip olan annelerin sürekli kaygı ve sosyal destek algılamaları çocuklarının cinsiyeti, ailelerinin sosyal güvencelerinin olup olmadıklarına göre farklılık bulunamamıştır. Diğer yandan annelerin eğitim düzeyi ve gelir düzeyleri arttıkça, sürekli kaygı düzeylerinin azaldığı ve algılanan sosyal destek düzeyinin arttığı bulunmuştur. Bir diğer sonuç ise engelli çocuk sahibi annelerin sürekli kaygı düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğudur.

Siyez (2006) örneklemini İzmir ilinin çeşitli ilçelerinde bulunan 9., 10. ve 11. Sınıflarında öğrenimlerine devam eden öğrencilerden oluşturduğu araştırmasında; ergenlerde görülen problem davranışlar ile koruyucu faktörler ve risk faktörleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada şu bulgular bulunmuştur: Algılanan sosyal destek ile problem davranışlar arasındaki ilişki incelendiğinde algılanan aile desteği ile alkol kullanımı, sigara içme, istenmeyen davranışlar, alkol kullanımı ve küçük yaşta cinsel ilişkiye girme arasında negatif ilişki bulunmuştur. Aynı şekilde algılanan öğretmen desteği ile alkol kullanımı, sigara içme, istenmeyen davranışlar, alkol kullanımı ve küçük yaşta cinsel ilişkiye girme arasında negatif ilişki bulunmuştur. Algılanan arkadaş desteği ile maddeyi kötüye kullanım, küçük yaşta cinsel ilişkiye girme, olumsuz davranışlar arasında negatif yönde ilişki söz konusu iken; algılanan arkadaş desteği ile sigara kullanımı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki

bulunmuştur. Yaşanılan çevreden algılanan destek ile olumsuz davranışlar arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Akın ve Ceyhan (2005), örneklemini 3 resmi genel lise ve 2 özel genel lisede öğrenimlerini sürdüren toplam 973 lise öğrencisinden oluşturduğu araştırmasında; resmi ve özel genel lise öğrencilerinin ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algılanan sosyal destek düzeylerine göre kendini kabul düzeylerinin farklılık gösterip, göstermediğini incelemişlerdir. Araştırmada, ailesinden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından algıladığı sosyal destek düzeyi yüksek olan öğrencilerin kendini kabul düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, ergenlerin kendini kabulünde ailesiyle, öğretmenleriyle ve arkadaşları ile kurdukları ilişkilerin niteliğinin ve onlardan sağladıkları sosyal desteğin de etkili olduğu göstermektedir. Ayrıca araştırmanın diğer önemli bir bulgusu da, resmi genel lise öğrencilerinin özel genel lise öğrencilerine göre kendini kabul düzeylerinin daha düşük olduğudur.

Doğan (2008), örneklemini üniversitede öğrenimine devam 208 kız, 46 erkek olmak üzere toplam 254 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; aile ve arkadaştan algılanan sosyal destek ve iyilik halinin üniversite öğrencilerinin psikolojik belirtilerini(somatizasyon, depresyon vb.) ne derece etkilediğini incelemiştir. Araştırmanın önemli bir bulgusu; Aile desteği, somatizasyon ve öfke/saldırganlık belirtilerini birinci sırada etkilemektedir, depresyon ve anksiyete belirtilerini ikinci sırada etkilemektedir. Aile desteği ile psikolojik belirtiler arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur. Aile desteği arttıkça, psikolojik belirtiler azalmaktadır. Kendini yönetme ile somatizasyon belirtileri arasında negatif yönde; sevgi ile somatizasyon belirtileri arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Yıldırım ve Ergene (2003), örneklemini lise son sınıfta okuyan 385 kız, 276 erkek toplam 663 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; sınav kaygısı, boyun eğici davranış, aile, arkadaş ve öğretmenden algılanan sosyal destek değişkenlerinin lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarını nasıl etkilediğini incelemişlerdir. Şu bulgular bulunmuştur; Lise son sınıf öğrencilerinin ailelerinden ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek, öğrencilerin akademik başarısını pozitif yönde; sınav kaygısı ve “boyun eğici davranışlar” değişkenleri ise negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ise akademik başarıyı anlamlı bir şekilde etkilemediği görülmüştür. Elde edilen önemli bir bulgu ise lise son sınıf

öğrencilerinin akademik başarılarını birinci sırada, aile; ikinci sırada, boyun eğici davranışlar; üçüncü sırada, öğretmen desteği ve dördüncü sırada ise sınav “kaygısı” değişkenlerinin etkili olduğudur.

Duygun ve Sezgin (2003) örneklemini 118 zihinsel engelli çocuk annesi ve 121 sağlıklı çocuk annesinden oluşturduğu araştırmasında; zihinsel engelli ve sağlıklı çocuğa sahip iki anne grubunun tükenmişlik düzeyleri, stres belirtileri, stresle başa çıkma tarzları ve algılanan sosyal destek açısından karşılaştırmıştır. Zihinsel engelli çocuk annelerinde duygusal tükenmişliği yordayan en önemli faktörler, kişisel başarı, bilişsel-duyuşsal faktörler, stresle başa çıkma stilleri, sosyal destek aramadır. Sağlıklı çocuk annelerinde duygusal tükenmişliği yordayan en önemli faktörler ise, aile faktörü, bilişsel-duyuşsal faktör, stresle başa çıkma stilleri, fizyolojik belirti faktörü, kendine güvenli yaklaşımdır. Zihinsel engelli ve sağlıklı çocuk annelerinin stres toplam puanı ile ağrı- yakınma, bilişsel-duyuşsal ve fizyolojik belirti faktörleri ile yapılan analizde iki grup arasına toplam puan ve üç alt faktör puanları arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

Güçray (1998) örneklemini Anadolu lisesi, fen lisesi ve genel akademik liselerden tesadüfî belirlediği 290 kız, 510 erkek olmak üzere toplam 800 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; demografik değişkenlerle, aile ve arkadaşlarından algılanan sosyal destek ve atılganlık karar verme stilleri ile olan ilişkisini incelemiştir. Şu bulgular elde edilmiştir: algılanan sosyal destek ve atılganlık değişkenleri uyumsuz karar verme stillerini negatif yönde etkilemiştir. Algılanan sosyal destek düzeyi ve atılganlık düzeyi yükseldikçe öğrencilerin uyumsuz karar verme stilleri azalmıştır. Bir diğer bulgu, algılanan sosyal destek düzeyi ve atılganlık düzeyi arttıkça uyumsal seçicilik stiline de artmıştır.

Bayraktar (2011) örneklemini Selçuk Üniversitesi’nin farklı fakülte, bölüm ve sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşturduğu araştırmasında; üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile algılanan sosyal destek düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın önemli bulgusu öğrencilerin algılanan sosyal destek ile duygusal zekânın kişisel farkındalık, kişiler arası ilişkiler, stres yönetimi, şartlara ve çevreye uyum ve genel ruh hali alt boyutları arasında anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Kaşıkcı, Çoban, Ünsal ve Avşar (2009), örneklemini Atatürk Üniversitesi'nde son sınıf öğrencisi olarak öğrenim gören 1210 öğrenciden oluşturduğu araştırmalarında; Atatürk Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin aileden ve arkadaştan algıladıkları sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmalarında şu bulgular elde edilmiştir: Ailesinde birey sayısı az olan öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek ile benlik saygıları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Anne babası hayatta olan öğrencilerin arkadaştan ve aileden algıladıkları sosyal destek ve benlik saygısı yüksek bulunmuştur. Anne babası birlikte yaşayan öğrencilerin arkadaştan algıladıkları sosyal destek ile benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmazken, aileden algıladıkları sosyal destek istatistiksel olarak farklı bulunmuştur. Anne babası birlikte yaşayan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin aile tipi değişkenine göre, algıladıkları sosyal destek düzeyi farklı bulunmamıştır. Öğrencilerin benlik saygıları ile aileden algıladıkları sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki bulunamışken, benlik saygısı ile arkadaştan algıladıkları sosyal destek arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Benlik saygısı yüksek öğrenciler, arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde ekonomik durumu iyi olan öğrenciler de arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ve benlik saygı düzeyleri yüksek bulunmuştur. Anne babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin benlik saygıları yüksek bulunmuştur.

Yıldırım (2004) örneklemini, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında, Ankara merkezinde bulunan iki ilköğretim okulu, dört lise ile iki dershaneden olmak üzere 257 kız öğrenci, 228 erkek öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; öğretmen desteği, aile desteği ve cinsiyet değişkenleri ile depresyon arasında negatif bir ilişki tespit etmiştir. Öğretmen ve aile desteği arttıkça öğrencilerin depresyon düzeyi düşmektedir. Öğrencilerin depresyona girmesine neden olan faktörlerin başında sınav kaygısı, aile ile ilgili sıkıntılar, arkadaşlar ile ilgili sıkıntılar, aile desteğinin az olması, geniş çevre ile ilgili sıkıntılar, cinsiyet, öğretmen desteğinin yetersiz olması ya da olmayışı etkili olduğu bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni de depresyonu anlamlı düzeyde etkilemektedir. Kız öğrencilerin depresyon puan ortalaması erkeklerin depresyon puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Kaşık (2009) örneklemini, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin birinci sınıf öğrencilerinden tesadüfi olarak seçmiş olduğu 345 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; ergenlerin karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeylerinin, sosyal yetkinlik beklentisi düzeyi ve bazı değişkenler açısından karşılaştırılmalı olarak incelemiştir. Bu araştırmanın önemli bulguları; kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde öğretmenlerden sosyal destek aldıklarını göstermektedir. Aynı şekilde kız öğrenciler ailesinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Araştırma verilerine göre yetkinlik beklentisi düzeyi ile aileden, arkadaşlardan ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek arasında, pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Batıgün ve Kılıç (2011) örneklemini Ankara ve İstanbul'da bulunan çeşitli devlet ve özel üniversitelerin çeşitli fakültelerinde okumakta olan toplam 1198 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, psikolojik belirtiler ve sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın önemli bir bulgusu, internet bağımlılığı yüksek olan grubun algıladığı sosyal destek düzeyi daha düşük bulunmuştur.

Köksal-Akyol ve Salı (2013) örneklemini ilköğretim okulunda öğrenimine devam eden 286 öğrenciden oluşturduğu araştırmalarında; yatılı ve gündüzlü okuyan çocukların benlik kavramlarının ve sosyal destek algılarının okula devam etme şekli, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini ve öğrencilerin benlik kavramı ile algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yatılı ilköğretim bölge okullarında yatılı devam eden öğrencilerin sosyal destek puanları, gündüzlü okuyan öğrenciler ile normal ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerin sosyal destek puanlarına göre düşük bulunmuştur. Yatılı ve gündüzlü okuyan çocukların cinsiyetlerine göre sosyal destek algısını değerlendirme puanlarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetinin arkadaş desteği, aile desteği, öğretmen desteği alt boyutunda ve toplam destek puanlarında anlamlı farklılığa neden olduğu bulunmuştur. Normal ilköğretimde, yatılı ilköğretimde okuyan ve yatılı ilköğretimde gündüzlü öğrenimine devam eden öğrencilerin sosyal destek değerlendirme ölçeğinin tüm alt boyutlarında ve toplamda kızların ortalamalarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre benlik kavramı puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde yatılı ilköğretim bölge

okullarında gündüzlü devam eden öğrencilerin benlik kavrama puanları, yatılı okuyan öğrenciler ile normal ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerin benlik kavrama puanlarına göre yüksek bulunmuştur.

Çeçen (2008) örneklemini Çukurova Üniversitesinde 2005-2006 öğretim yılında farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik, İdari Bilimler, Fen Edebiyat) öğrenim gören toplam 521 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine ve ana baba tutum algılarına göre yalnızlık ve algılanan sosyal destek düzeylerini incelemiştir. Aileden algılanan sosyal destek puanları ile ilgili eşitlikçi ve baskıcı anne baba tutumları incelendiğinde eşitlikçi algılayan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyi puanları yüksek bulunmuştur. Tutarsız ve koruyucu gruplar arasında ise, koruyucu anne-baba tutumunun lehine algılanan sosyal destek puanları yüksek bulunmuştur.

Yıldırım (2000) örneklemini 1998-1999 öğretim yılında, Ankara merkezinde bulunan 2 Özel Lise, 2 Anadolu Lisesi, 6 Devlet Lisesi'nin süper lise bölümleri ikinci sınıflarında okuyan toplam 545 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; yalnızlık, sınav kaygısı, aile, arkadaş ve öğretmen desteği değişkenlerinin akademik başarıyı nasıl etkilediğini incelemiştir. Araştırmanın önemi bulgularından bir tanesi, yalnızlık, sınav kaygısı, arkadaş, aile ve öğretmen desteğinin her birinin ayrı ayrı akademik başarıyı istatistiksel olarak anlamlı etkilediği yönündedir. Sınav kaygısı, yalnızlık ve arkadaş desteğinin başarıyı negatif yönde etkilediği; öğretmen ve aile desteğinin ise akademik başarıyı pozitif yönde etkilediği bulunmuştur. Yordayıcı değişkenleri incelendiğinde “aile desteği” ve “öğretmen desteğinin” değişkenlerinin en yüksek, “arkadaş desteğinin” en düşük etkilediği bulunmuştur. Özetle öğrencilerin algıladıkları aile ve öğretmen desteği, öğrencilerin akademik başarılarını manidar düzeyde etkilediği yönündedir.

Yılmaz, Yılmaz ve Karaca (2008), örneklemini Celal Bayar Üniversitesi Manisa Sağlık Yüksekokulu'nda okuyan ve araştırmaya katılan toplam 339 öğrenciden oluşturduğu araştırmasında; Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ve yalnızlık düzeyi ile ilişkili faktörleri incelemişlerdir. Kardeş sayısı, sınıf ve sosyal ilişkilerden memnun olma düzeyi, algılanan sosyal destek (ASD) düzeyini etkilediği bulunmuştur. Aynı şekilde yaş grubu, medeni durum, sınıf kardeş sayısı ve sosyal ilişkilerden memnun olma arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. ASD ölçeğinin alt bölümlerinden özel insan desteği ile devam edilen sınıf düzeyi, medeni durum, yaş

grubu, kardeş sayısı, baba işi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. ASD ölçeğinin alt ölçeği aile desteği toplam puanı ile sigara kullanımı, devam edilen sınıf düzeyi, sosyal ilişkilerden memnun olma durumu arasında tek değişkenli analizlerde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Buluş (1997), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında, çevresinde sosyal destek almayan öğrencilerin, sosyal destek alan öğrencilerden daha çok yalnızlık yaşadıklarını bulmuştur.

Holt ve Espelage (2005) örneklemini Afrika kökenli Amerikan ve Kafkas kökenli toplam 681 ergenden oluşturduğu araştırmasında; ergenlerde kaygı, depresyon ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada algılanan sosyal destek düzeyi ile kaygı ve depresyon arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Algılanan sosyal destek düzeyi azaldıkça ergenlerde kaygı ve depresyon belirtileri artmıştır.

Terzi (2008), insanların aile içinde ve diğer yakın çevresinden elde ettiği sosyal destek, stres yaratan durumla karşılaştığında başa çıkmayı ve olumsuz sonuçları kontrol altına almayı, bireylere olumsuz durum karşısında yalnız olmadığı duygusu yaratarak geleceği daha pozitif algılamasını sağladığını ifade etmiştir.

1. 4. Psikolojik Dayanıklılık

Psikolojik dayanıklılık, bir olumsuz durumla karşı karşıya kalındığında koruyucu faktörler ile risk faktörlerinin birbiriyle etkileşime girmesi sonucunda ortaya çıkan dinamik süreç içerisinde, bireyin yaşamındaki değişikliğe uyum göstermesini içermektedir (Kararımak, 2006).

Luthans (2002) psikolojik dayanıklılığı; başarısızlık, terslik, engelleme, çatışma ve hatta gelişme, sorumluluğun artması gibi bir takım pozitif ve negatif olaylarda bireyin kendini toparlama gücü ve eski güçlü haline gelebilmek için geliştirilebilir pozitif psikolojik kapasite biçiminde ifade etmektedir.

Psikolojik dayanıklılık, engellemeler ,olumsuz durum ve olaylara rağmen var olan zorlukların üstesinden gelebilen ve beklenenden daha iyi performans gösteren bireylerin ayakta kalmalarını sağlayan kişisel bir özellik ya da yeteneğe sahip oldukları inancı, stresli yaşam olayları karşısında kişinin çabuk uyum gösterebilme yeteneği ve

travmaları atlatma durumudur (Masten, Morison, Pellegrini ve Teliegen, 1990; Akt.; Tümlü, 2012).

Kararımak ve Çetinkaya (2009) psikolojik dayanıklılığı, “kişinin stresli yaşam olayları karşısında sağlıklı duygusal durumunu sürdürmesini sağlayan önemli kişilik özelliklerinden biri” olarak tanımlamaktadır.

Robitschek ve Kaushubeck (1999) ’e göre psikolojik dayanıklılık, bireyin kendini değiştirme zamanında pasif değil aktif olmasını sağlayarak; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal değişikliklerle kendini geliştirebilmeye ve şekillendirmeye yardımcı olma durumudur. Psikolojik dayanıklılık, stresli yaşam olaylarıyla karşılaşıldığında bireyin kendini toplama gücünün en önemli unsurunu oluşturmaktadır.

Richardson (2002), önerdiği metateoride dayanıklılık kavramını üç boyutta açıklamaya çalışmıştır. Birinci boyutta, psikolojik dayanıklılık özellikleri olarak adlandırılan riskten koruyucu faktörleri tanımlamış ve bu faktörler sıralanmıştır. Bu faktörlerin başında kendine güven, empati kurma, özsaygı, özgüven vb. Psikolojik dayanıklılık süreci olarak adlandırılan ikinci boyut, yaşanan olumsuz olaylarla başa çıkabilme sonucu birinci boyutta tanımlanan ve listelenen özelliklerin geliştirilmesini içermektedir. Üçüncü ve son boyutta ise, kişiye travmatik deneyimden sonra, bireyin bu deneyimle kendini gerçekleştirmeye doğru adım attığı vurgulanmaktadır. Yani üçüncü boyutla birlikte bireyin benliği daha da güçleniyor ve psikolojik dayanıklılık optimal düzeye çıkıyor. Son boyutu, doğuştan gelen dayanıklılık olarak tanımlanmaktadır.

Stewart, Reid ve Mangham (1997), psikolojik dayanıklılığı, alan yazındaki çeşitli tanımları göz önünde bulundurarak bu tanımlardaki ortak noktaları şöyle ifade etmektedir:

- ✓ Psikolojik dayanıklılık, kişilerin belirli özellikleri ile çevreleri arasında karşılıklı ve karmaşık bir oyundur.
- ✓ Psikolojik dayanıklılık, stres ile başa çıkma yeteneği arasındaki bir dengeden meydana gelir.
- ✓ Strese neden olan yaşam olaylarından meydana gelen risk faktörleri ve riskin olumsuz etkisini yumuşatan ya da azaltan koruyucu faktörler, psikolojik dayanıklılığa olumlu katkıda bulunur.

- ✓ Psikolojik dayanıklılık dinamiktir.
- ✓ Psikolojik dayanıklılık gelişimseldir. Başarılı olma kişilerin yeteneklerini güçlendirir.
- ✓ Psikolojik dayanıklılık yaşam geçişlerinde en önemli faktördür. (Akt: Yılmaz ve Sipahioğlu, 2012)

Kobasa (1979) psikolojik dayanıklılık modelini Illinois Belediyesi'nde çalışan orta ve üst düzey idareciler üzerinde yaptığı araştırma sonucunda geliştirmiştir. Yaş seviyeleri 40-49 arasında değişen 670 erkek idareciye son 3 yıl içerisinde yaşamlarında meydana gelen stresli olayları ve geçirdikleri rahatsızlıkları listelenmesi istenerek stres düzeyleri ve geçirdikleri rahatsızlık açısından değerlendirilerek 2 gruba ayrılmış ve grupları karşılaştırmıştır. Kobasa verileri analiz yaptığına yoğun stres yaşadığını listeleyen ancak düşük rahatsızlık beyan edenlerin bağlanma, meydan okuma ve kontrol özelliklerine sahip olduğunu ve bu bireylerin kendilerini işlerine adadıklarını, zorlukları kendilerine tehdit olarak değil yeteneklerini geliştirecekleri bir fırsat olarak gördüklerini ve hayatlarındaki olayların kontrolünü kendi ellerinde tuttuklarını hissettiklerini bulmuş ve psikolojik dayanıklılık modelini kontrol, kendini adama ve meydan okuma yönleri ile açıklayıp geliştirmiştir (Akt.; Aydoğdu, 2013).

Yapılan birçok araştırma incelendiğinde, ağır derecede yaşadıkları sıkıntıların üstesinden gelmede psikolojik dayanıklılığın önemli bir işlev olduğu bulunmuştur (Durak, 2004).

Psikolojik dayanıklılık, stresin olumsuz etkilerini azaltan ve rahatsızlığa neden olan gerginliği önleyen bir kişilik özelliğidir. Buna göre psikolojik olarak dayanıklı olan bireyler, yaşamlarında günlük etkinliklere ve işlerine daha çok bağlanır, yaşamlarını denetim altında tutar, yaşamlarına yön verir, beklenilmeyen olaylarla karşılaştıklarında ümitsizliğe kapılmazlar, bu olayları bir fırsat olarak görürler. Psikolojik dayanıklılık düzeyi düşük kişilerde ise olayla başa çıkmak yerine kaçmayı tercih ederler, olayın nedenini dışsal çevrede ararlar, olaylara ve değişikliğe karşı direnç gösterirler (Klag ve Bradley, 2004).

1.4.1. Risk Faktörleri

Risk kavramının tanımı uzun süre yapılmadığı halde ancak kullanılmıştır. Genel olarak risk kavramı, istenmeyen sonuçları öngörülen statik bir kavram, bir stres kaynağı olarak kabul edilmektedir. Düşük ekonomik düzey, evlilikteki sorunlar, sigara-uyuşturucu-alkol kullanımı olumsuz sonuçların ortaya çıkma olasılığını arttırdığı için birer risk faktörüdürler. Çünkü yapılan birçok araştırmada bu faktörlerin, bireylerin yaşamlarını olumsuz etkilediği, psikolojik sorunlar ortaya çıkardığı bulunmuştur (Cowan, Cowan ve Schulz, 1996; Akt. Özcan, 2005).

Psikolojik dayanıklılık kavramı ve bu kavramın risk grubundaki çocuklar üzerinde yapılan araştırmalara etkileri araştırmacılar tarafından son 30 yılda giderek ilgi görmüş, kuramsal ve ampirik çalışmalar ile bu kavramı açıklamaya katkıda bulunan birçok sosyal faktör incelenmiştir (Gizir, 2007).

Risk faktörleri, problemlerin ortaya çıkmasına ve/veya sorunların artmasına neden olabilecek birçok psikososyal içerikli etmenleri kapsamaktadır (Korkut, 2007).

Risk, muhtemel olumsuz sonuçları öngören bir değişken olarak, olumsuz yaşam şartlarını ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Tümlü ve Recepoğlu, 2013).

Öz ve Yılmaz (2009) risk faktörlerini üç başlık altında toplayarak açıklamışlar:

Bireysel Risk Faktörleri; alkol-ilaç kullanımı, erken gebelik, prematüre doğum, geçimsiz bir mizaca ya da utangaç bir kişiliğe sahip olma, zekâ düzeyinin düşük olması, kalıcı ya da ruhsal bir hastalık, madde bağımlılığı, okul başarısızlık ve etnik bir gruba mensup olmadır. Bu risk faktörlerine rağmen stresle karşılaşıldığında kişiyi koruyan ve kaynağını bireyden alan koruyucu faktörler de zeka düzeyinin iyi olması, yetenek düzeyinin yeterli olması, okul başarısının olumsu algılanması, benlik saygısının yüksek olması, gelecek için plan yapmak, hedeflerin olması, kendi yaşamı üzerinde kontrol sahibi olma, iyimser olma, problem çözme becerilerinin olması, mizah duygusuna sahip olma, empati, sorumluluk ve yardımseverlik duygusudur.

Ailesel Risk Faktörleri; çocuk sayısının 4'ten fazla olması, çocukların yaş farkının 2 yaştan az olması, kronik/ruhsal bir rahatsızlığı olan anne-babaya sahip olma, ebeveyninin madde bağımlısı olması ya da suç işlemiş olması, anne-babanın boşanmış olması, evlat edinilmiş olmak, ebeveynlerden birinin ya da ikisinin ölümü, tek

ebeveynle yaşamak, aile içi şiddette uğramak bir risk faktörüdür. Bu risk faktörlerine karşılık ailesel koruyucu faktörler de vardır. Bunlar; anne-çocuk ilişkisinin olumlu olması, ailenin çocuğun geleceği için olumlu beklentiler içinde olması, aile ile birlikte yaşama, anne-babanın eğitim düzeyinin iyi olmasıdır.

Çevresel risk faktörleri; sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olması, cinsel ve fiziksel suiistimal, yoksulluk, evinin olmaması, çocuğun ihmal edilmesi, yetersiz ve dengesiz beslenme, olumsuz arkadaş ortamı ve toplumsal şiddete maruz kalmak gibi faktörlerdir. Çevresel koruyucu faktörler ise çocuğun/ergenin yetişkinlerle olumlu ilişkiye sahip olması, toplumsal destek iyi olması, okul ilişkilerinin iyi olması, olumlu arkadaş desteği ve özdeşleşebileceği iyi bir rol modelinin olmasıdır.

Riskli davranışlar üzerinde algılanan sosyal desteğin hem doğrudan hem de dolaylı olarak etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgularda, algılanan sosyal desteğin riskli davranışları doğrudan etkilediği yönündedir. Buna göre, öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi yükseldikçe riskli davranışlarının azaldığı görülmektedir. Aile, arkadaş ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeyi yükseldikçe ergenlerin antisosyal davranışları, sigara ve alkol kullanımı, beslenme bozuklukları ve okul devamsızlığı gibi riskli davranışların azaldığı bulunmuştur. Özet olarak, ergenlerin algılanan sosyal destek düzeyinin düşük olması riskli davranışları arttırdığı, algılanan sosyal destek düzeyinin yüksek olması ise riskli davranışları azalttığı görülmektedir (Kuru, 2010).

Literatürde, psikolojik dayanıklılık kavramı çerçevesinde, özellikle çocuk ve gençleri konu alan birçok farklı risk faktörü üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu risk faktörleri Gürgen (2006) tarafından şu şekilde sınıflandırılmıştır (Akt: Yılmaz ve Sipahioğlu, 2012: 929):

- ✓ *Erken doğum*
- ✓ *Olumsuz yaşam olayları*
- ✓ *Kronik hastalıklar, hastaneye yatırılma*
- ✓ *Anne babaların beden hastalığı ya da psikopatolojisi*
- ✓ *Anne babaların ayrı yaşaması, boşanması ya da tek anne baba ile birlikte yaşamak*
- ✓ *Ergenlik döneminde anne olma*

- ✓ *Okulda başarısızlık ya da okulu bırakma*
- ✓ *Uyuşturucu kullanma*
- ✓ *Başarısız ilişkiler*
- ✓ *Hafif / ağır suçlar*
- ✓ *İşsizlik*
- ✓ *Hastalık*
- ✓ *Anne babalardan birini ya da ikisini de erken kaybetme*
- ✓ *Düşük sosyo-ekonomik düzey, ekonomik zorluklar ve yoksulluk*
- ✓ *Çocuk ihmal ve istismarı*
- ✓ *Savaş ve doğal afetler gibi toplumsal travmalar*
- ✓ *Toplumsal şiddet ve ailevi felaketler*
- ✓ *İlgisiz anne baba tutumları/ Kötü çocuk yetiştirme yöntemleri*
- ✓ *Evsizlik*

Çocuklar ve ergenler için risk oluşturabilecek faktörler Blocher (2000) tarafından şöyle sıralanmaktadır (Akt: Korkut, 2007: 69):

- ✓ *Aile içi çatışma ve şiddet,*
- ✓ *Ayrılma,*
- ✓ *Boşanma,*
- ✓ *Uygun olmayan ana babalık gözetimi(zayıf ana babalık bağları),*
- ✓ *Çocuk ihmal ve istismarı,*
- ✓ *Ana babalardan biri ya da ikisinin ruhsal hastalığı, alkolizm ya da madde kullanımı,*
- ✓ *Aşırı yoksulluk ve sosyal güvenlik haklarından mahrumiyet,*
- ✓ *Oturulan yerleşim yerinin sorunları (şiddetin, farklı tehlikelerin olması gibi) önemli risk etmenleridir. Ayrıca çocuğun;*
- ✓ *Sık sık okuldan kaçması,*
- ✓ *Kronik tedavi edilmemiş fiziksel hastalığının ya da engelinin olması,*
- ✓ *Akranları tarafından red edilmesi,*
- ✓ *Yalnızlık ve soyutlanma yaşaması,*

- ✓ *Tedavi edilmemiş öğrenme bozukluğunun alması ya da dikkat bozukluğu ve hiperaktivite sorunu yaşaması da risk etmenlerindendir.*
- ✓ *Çete üyeliği,*
- ✓ *Maddenin kötüye kullanımı,*
- ✓ *Cinsel kurban olma, tecavüze uğrama, fahişelik yapma ya da aile içi cinsel ilişki,*
- ✓ *Rastgele cinsel ilişki,*
- ✓ *Sık sık okuldan kaçma,*
- ✓ *Terk edilmiş ya da evsiz olmak,*
- ✓ *Gözetim altında tutulma koşuluyla salıverilme ya da suçlu olma (Akt: Korkut, 2007).*

Kişiyile İlgili Risk Faktörleri: Özgüvenin yetersiz olması, sorunlarla etkili başa çıkma becerilerinin olamaması, kendini kontrol edememe, agresif kişilik yapısına sahip olması, sosyal değerleri yakından tanıyamama, uyumsuz ve antisosyal davranışlar ve genetik bozukluklara sahip olmaktır (Terzi, 2006).

1.4.2. Koruyucu Faktörler:

Koruyucu faktörler, “risk ya da zorluğun etkisini azaltan ya da ortadan kaldıran, sağlıklı uyumu ve bireyin yeterliliklerini geliştiren durumları ifade” etmektedir (Gizir ve Aydın, 2006). Çalışmamızda bu faktörleri bireysel koruyucu faktörler, aile ile ilgili koruyucu faktörler, sosyal çevreye ait koruyucu faktörler olmak üzere üç başlık altında incelenecektir.

1.4.2.1. Bireysel Koruyucu Faktörler

Eminağaoğlu (2006) bireysel koruyucu faktörleri şu şekilde sıralamaktadır: Özgüvenin yeterli olması, kendine saygısı, özyeterlilik, entelektüel kapasitenin yüksek oluşu, sosyal becerilerin iyi olması, yumuşak başlılık, herkes tarafından becerikli kabul edilme, zeka düzeyinin yüksek oluşu, kendini kontrol etme becerisinin olması, akademik becerilerinin yüksek olması, iyimser bakış açısına sahip olmak, olumlu ruh hali, mizah anlayışının olması, dil yeteneği güçlü olması, akranları ile iyi ilişkiler kurabilmesi, yüksek düzeyde sosyal duyarlılık, empati, problem çözme becerilerinin yüksek olması, yüksek düzeyde benlik saygısı, kendince ve diğerlerince değer verilen

yeteneklere sahip olma, kendine değer vermedir. Yıldız (2009) ise bireysel koruyucu faktörleri şu şekilde sıralamaktadır: kendilik değerinin yüksek olması, öfkeyi ve kızgınlığı uygun yolla ifade edebilme becerisi, problem çözme becerileri, gelişmiş empati ve mizah anlayışının olmasıdır.

Yılmaz ve Sipahioğlu, (2012:938) araştırmalarında koruyucu bireysel faktörleri, “içsel koruyucu faktörler” adı altında şöyle sıralamaktadırlar;

- ✓ Öğrencilerin amaçlarının olması,
- ✓ Eğitimsel beklentilerinin olması,
- ✓ Öz-farkındalık algısı,
- ✓ Empati yeteneğinin yüksek düzeyde olması
- ✓ Problem çözme becerisi
- ✓ Özyeterlik algısı
- ✓ İşbirliği ve iletişim,
- ✓ Cinsiyet faktörü (Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre risk faktörleriyle daha çok başa çıkmaktadır.)
- ✓ Okul türü değişkenine göre ise Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin amaçlar ve eğitimsel beklenti düzeylerinin daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır.

1.4.2.2. Aile İle İlgili Koruyucu Faktörler

Ailenin içinde bulunduğu fiziksel, ekonomik, sosyal şartlar, aile fertlerinin özellikleri çocuğun ve ergenin psikolojik dayanıklılığı üzerinde koruyucu birer etkiye sahiptir. Anne ile çocuk arasında ilişkinin olumlu olması, ailenin çocuklarıyla ilgili olumlu beklentiler içinde olması, çocuğun sokakta vb değil de ailesiyle birlikte yaşaması, anne-baba-kardeşlerin dışında da bireyi destekleyen ve samimi aile bağlarının kuvvetli olması, anne-baba tutumunun demokratik olması, çok kalabalık olmayan aile içinde yaşaması, aile ortamının düzenli ve şefkatli olması, ebeveynlerden ve diğer yetişkin bireylerden yardım alması, ebeveynlerinin olumlu özelliklere sahip olması, bir sorun ve sıkıntısı olduğunda kendisinin yanında olan kendisini destekleyen aile bireylerinin olması gibi faktörler aile ile ilgili koruyucu faktörlerdir (Toprak, 2014).

Öğrencilerin evlerinde birlikte yaşadıkları, ebeveynleri ya da herhangi bir yetişkinin kendisi ile ilgilenmesi ve aynı zamanda ergenin evde etkinliklere katılması risk faktörlerine karşı koruyucu etki özelliği içermektedir (Yılmaz ve Sipahioğlu, 2012)

1.4.2.3. Sosyal Çevreye Ait Koruyucu Faktörler

Rutter'a göre sosyal çevreye ait bir faktör ya da süreç risk faktörünü azaltıyorsa, sosyal çevreye ait koruyucu faktördür. Rutter (1990) dört tür koruyucu süreçten bahseder;

1. Kişinin riske maruz kalmasını ya da riskin etkisini azaltan faktörler,
2. Travmatik olay ya da deneyimlerden sonra oluşan olumsuz reaksiyonları azaltan faktörler,
3. Başarılarla yetkinliği ve kendine olan saygıyı arttıran faktörler,
4. Bireyin hayatında gereksinim duyduğu kaynak ve yeni yönelimlerin oluşmasını sağlayan olumlu ve sağlıklı ilişki ve yeni fırsatlardan oluşan faktörler.

Yıldız (2009) sosyal çevreye ait koruyucu faktörleri: çevrenin tutarlı olması, çevrenin motivasyon düzeyinin yüksek oluşu, güçlü ebeveyn ilişkisi, güçlü aile bağları, tutarlı anne-baba tutumu, tutarlı disiplin teknikleri, gelenek-göreneklere bağlılık, sosyal destek, ait olduğu arkadaş grubunun tutumunun tutarlı olması ve akran grubuyla kaynaşma, toplumda madde kullanımına karşı tutum ve okul ortamının güvenli olması şeklinde sıralamaktadır.

Yılmaz ve Sipahioğlu (2012) araştırmalarında koruyucu sosyal çevre faktörlerini şöyle sıralamaktadırlar:

1. Okul içi iyi ilişkiler, olumlu beklentiler: Öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğrenci-idare ilişkilerinin iyi olması,
2. Okul içi etkinliklere katılım: Okul gezileri, sportif faaliyetler, resim yarışmaları vb

3. Çevresel ilişkilerde ilgi ve yüksek beklentiler: Komşuluk ilişkilerinin iyi olması ve komşularla gidip gelme, komşular arasında maddi ve manevi paylaşımların yaşanması ve kendilerini mahallenin bir ferdi olarak görme ve mahalleye ait olma bilinci ile hareket etme,
4. Öğretmenlerin ilgi ve alakası: Anne yada babasından biri ölmüş yada boşanmış ailelerden gelen risk grubundaki öğrencilere öğretmenlerin ilgilenmesi önemli bir koruyucu faktör özelliğidir. Öğretmenlerin öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmesi, sorunları hakkında konuşmaları, yol göstermeleri önemli bir koruyucu faktördür.
5. Risk grubundaki kişilere toplum tarafından sunulan koruyucu ilişkiler ve olumlu beklentiler kişinin yaşadığı sıkıntıyla baş edebilmesi için önemli kaynaklardır. Çevresel ilişkilerle ilgili yüksek ve olumlu beklentiler koruyucu faktörü, öğrencilerin aile ve öğretmenlerinin dışında komşularından ya da diğer yetişkinlerden kendisi ile ilgilenilmesi, bu kişilerin kendilerine güven duymasıyla ilgilidir.
6. Öğrencilerin arkadaşları tarafından olumlu ve yüksek beklentiler, yüksek düzeyde koruyucu faktörlerdir.

1.4.3. Psikolojik Olarak Dayanıklı Bireylerin Özellikleri:

Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek bireyler, daha az stres hisseder ve stres kaynaklarına daha az maruz kalırlar. Dayanıklılık düzeyi yüksek bireyler çok iyi çalışırlar, yaptıkları işten zevk alırlar, yaşamlarındaki olaylara olumlu tepki verirler bundan dolayı stres yaratan olayları ilginç, etkileyici, önemli, kendileri için fırsat olarak görürler ve kişisel gelişimleri için yararlı olarak görürler (Williams, 2001).

Rutter (1985) psikolojik olarak dayanıklı bireyler, başka insanların desteğini kazanmaya çalışırlar, diğer insanlara daha yakın ve daha güvenli bağlılıkları vardır. Daha büyük öz yeterliliğe ve özgüvene sahiptirler, yaşam sorunlarının üstesinden gelecek düzeyde irade göstermektedirler. Espri anlayışları yüksektir (Akt: Ünüvar, 2012).

Masten (1986) yaptığı bir araştırmada, birtakım kişilik özellikleri olan bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin diğer bireylere göre yüksek olduğu bulmuştur. Bu kişilik özellikleri ise duyarlılık, iç odaklılık, entelektüel beceriye sahiplik, ruh halinin sakin olması, mizah anlayışının yüksek olması, geniş bakış açısına sahip olmaktır. Masten'in bu araştırması da, bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyinin birtakım kişilik özelliklerinden etkilendiğini göstermektedir.

Penick ve Jepsen (1992) da psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireylerin, sosyal becerilerinin ve problem çözme becerilerinin yüksek olduğu, yaşamlarındaki olaylara karşı daha olumlu davrandıkları ve bu sorunlar karşısında hedeflerinin daha belirgin olduğunu bulmuşlardır.

Flach'e (1997) psikolojik dayanıklı bireylerin özellikleri şöyle sıralamıştır:

- ✓ Güçlü bir kişiliğe sahip aynı zamanda özsaygı duygusu normal düzeydedir,
- ✓ İnsanlara güvenirler, korkmazlar aynı zamanda hareketlerinde özgürdürler,
- ✓ İnsanlarla etkileşime girerler, dostları-sırdaşları ve yakın arkadaşları vardır,
- ✓ İdeal düzeyde kişisel disipline sahip olup sorumluluk sahibidirler,
- ✓ Başka insanların özel yeteneklerinin farkındadırlar ve bu yeteneklerini geliştirmelerinde yardımcı olmaya hazırdırlar,
- ✓ Yeni fikirlere açıktırlar, önyargı ile yaklaşmazlar,
- ✓ Hayal kurmaya isteklidirler,
- ✓ Farklı alanlara ilgi duyarlar,
- ✓ Mizah anlayışı geniştir,
- ✓ Kendilerini karşısındakinin yerine koyabilirler, karşısındakinin gözüyle olaya bakabilirler,
- ✓ Olaylar karşısında hemen strese kapılmazlar,
- ✓ Yaşama bağlıdırlar, yaşadıkları problemlerden ders çıkarabilirler, olaylar karşısında ümitsizliğe kapılmazlar, problemle karşılaştıklarında farklı yöntem arayışına girerler (Akt. Onat, 2010).

1.5. Psikolojik Dayanıklılık İle İlgili Yapılan Bilimsel Araştırmalar

Kararımak ve Güllüoğlu (2014), örneklemini 17 Ağustos Marmara ya da 12 Kasım Düzce depremlerinden birini beş ilden (Kocaeli, Sakarya, Yalova, Bolu ve Düzce) herhangi birinde yaşamış 242 depremzeden oluşturduğu araştırmalarında; deprem deneyimi yaşamış yetişkinlerde bağlanma stilleri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Deprem mağduru kişilerin psikolojik dayanıklılıklarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Güvenli bağlanma ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Güvenli bağlanmaya sahip bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri yüksek bulunmuştur. Kaygılı bağlanma ve korkulu bağlanma ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı yönde negatif bir ilişki bulunmuşken; kayıtsız bağlanma ile psikolojik dayanıklılık arasında ilişki bulunmamıştır. Psikolojik dayanıklılık ile olumlu duygular ve iyimserlik arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur.

Özer ve Deniz (2014), örneklemini 2011-2012 Eğitim Öğretim Yılında, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi ve Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Mesleki Eğitim Fakültesi ve Beden Eğitimi Spor Meslek Yüksek Okulunda öğrenimlerine devam eden, 523'ü kız, 243'ü erkek, toplam 766 öğrenciden oluşturduğu araştırmada; üniversite öğrencilerinin, psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, duygusal zeka kişilik özelliği yönünden incelemişlerdir. İlk bulgu, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puanları ile duygusal zeka alt boyutları puanları arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Duygusal zekası yüksek öğrencilerin, psikolojik dayanıklılıklarının da yüksek olduğu bulunmuştur. Duygusal zekanın alt boyutlarından olan iyi oluş, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik alt boyutları psikolojik dayanıklılıktaki toplam puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Öz kontrol ve duygusallık ise psikolojik dayanıklılığı yordamada önemli bir etkiye sahip olmadığı bulunmuştur.

Tanrikulu, Sülukoğlu ve Meşeli (2015), örneklemini 2013-2014 öğretim yılında İstanbul Avrupa yakasındaki liselerde öğrenim gören ve yaşları 13 ile 16 arasında değişen 801 öğrenciden oluşturduğu araştırmalarında; anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyini incelemişlerdir. İlk bulgu, ebeveyni boşanmış ergenlerin, boşanmamış ergenlere göre psikolojik dayanıklılık

bakımından anlamlı farklılık göstermemişlerdir. Buna rağmen ebeveyni boşanmış ergenlerin psikolojik dayanıklılığın alt boyutu olan empati düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur. Cinsiyete göre incelendiğinde ise kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha düşük akran desteğine sahiptir, bunun yanında kız öğrenciler daha fazla uyum göstermişlerdir. Cinsiyete göre psikolojik dayanıklılık düzeyi açısından bir farklılık görülmemektedir. Bir diğer önemli sonuç ise psikolojik dayanıklılık düzeyi en yüksek sınıf düzeyi 10. sınıflar bulunmuştur. 16-17 yaştaki ergenler daha küçük yaştakilere göre akran, aile ve okul desteği bakımından daha yüksek psikolojik dayanıklılık düzeyine sahiptirler. Bu araştırmadaki son önemli sonuç ise ebeveyni boşanmış ergenlerde, boşanma esnasında ergenin yaşı, ebeveynin tekrar evlenip evlenmediği ve ergenin hangi ebeveynle yaşadığına göre psikolojik dayanıklılık bakımından farklılık göstermektedir.

Sezgin-Nartgün ve Mor (2015) örneklemini 2013-2014 öğretim yılında Aksaray il sınırları içinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Anadolu Liseleri'nde görev yapan 283 öğretmenden oluşturduğu araştırmalarında; yöneticilerin etik liderlik davranış düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmalarında, öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulmuşlar. Aynı şekilde öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri yaş değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri medeni durum değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İlköğretim öğretmenlerinin de medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bulunmamışsa da, evli olan ilköğretim öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi, evli olan ilköğretim öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin kurumda çalışma süresi değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda psikolojik dayanıklılık düzeyi ile okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarını gösterme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur.

Duran ve Ünsal (2014) araştırmanın evrenini, Çankırı il merkezinde ikamet eden ve Çankırı Gazi ve Şehitler Derneği üyesi olan 75 kişiden oluşturduğu araştırmalarında; şehit ailelerinin ve malul gazilerinin depresif durumlarını ve psikolojik

dayanıklılıklarını incelemişlerdir. Şehit aileleri ile malul gazilerin psikolojik dayanıklılık ölçeğinden aldığı toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır; her iki grubun da dayanıklılık düzeyleri orta düzeyde bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık ölçeğinin alt boyutu olan aile uyum puanının ise şehit ailelerinde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Beck Depresyon Ölçeğinin toplam puanı ile Psikolojik dayanıklılık toplam puanı arasındaki ilişkiye bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Uçan, Kıran-Esen (2015) araştırmanın Örneklemi 874 lise öğrencisinin oluşturduğu çalışmada, ergenlerin psikolojik dayanıklılıklarının toplumsal konum ile ilgili risk değişkenine göre incelenmiştir. Araştırmada ergenlerin toplumsal konum ile ilgili risk alma düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık puanları arasında ters yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiş, aynı zamanda toplumsal konum ile ilgili risk alma düzeylerine göre de psikolojik dayanıklılığın farklılaştığı görülmektedir. Cinsiyet açısından ise psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Elde edilen verilere göre, yüksek düzeyde toplumsal konum ile ilgili risk alan öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkları, orta ve düşük düzeyde toplumsal konum ile ilgili risk alan öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarına göre daha düşüktür.

Kararımak ve Sivas-Çetinkaya (2011), 1999 depremini yaşamış 224 erkek ve 138 kadının katıldığı araştırmalarında; psikolojik dayanıklılık değişkeninin benlik saygısı, olumlu duygular ve denetim odağı ile ilişkisini incelemişlerdir. Psikolojik dayanıklılık ve denetim odağı arasında negatif korelasyon bulunmuştur. Yani psikolojik dayanıklılık arttıkça denetim odağı düzeyi düşmektedir. Aynı çalışmada denetim odağı, benlik saygısı ve pozitif duygular ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Yani denetim odağı arttıkça benlik saygısı düşmektedir, aynı zamanda pozitif duygular azalmaktadır. Bir diğer bulgu ise pozitif ve negatif duyguların psikolojik dayanıklılık üzerinde doğrudan etkili olduğudur.

Aydoğdu (2013) örneklemini 2008-2009 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nde çeşitli bölümlerinde öğrenimlerini sürdüren 104 erkek, 242 kız toplam 346 öğrenciden oluşturduğu çalışmada; üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarını cinsiyet, başa çıkma ve bağlanma stilleri açısından incelemiştir. Şu sonuçlar elde edilmiştir: Psikolojik dayanıklılık, kayıtsız bağlanma stiliyle pozitif yönden ilişkili bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılığın cinsiyete göre farklılaşmadığı

bulunmuştur. Psikolojik olarak dayanıklı olmak ile stresli olaylarda problemle başa çıkma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunulmuştur. Yani psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireyler stresli durumlarda, problemle başa çıkma yöntemini daha iyi kullanmaktadırlar. Bir diğer bulgu, psikolojik dayanıklılık düzeyi yükseldikçe korkulu ve kayıtsız bağlanma artmaktadır.

Sürücü ve Bacanlı (2010), Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 677 öğrencinin katıldığı araştırmalarında, üniversiteye genel, sosyal ve akademik uyumlarının psikolojik dayanıklılık düzeylerine, cinsiyete, sınıf düzeyine, üniversiteye girmeden önceki yaşanan yere ve yaşanan ortama göre fark gösterip göstermediğini incelemişlerdir. Araştırmada öğrencilerin genel uyumlarının psikolojik dayanıklılık düzeyi orta olanlar, akademik uyumlarının ise psikolojik dayanıklılıkları orta ve yüksek olan öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılaştığı, fakat sosyal uyumlarının psikolojik dayanıklılık düzeylerine göre anlamlı farklılaşmadığını bulmuşlardır. Cinsiyete göre genel, sosyal ve akademik uyum puanları erkekler lehine anlamlı farklılık göstermiştir. Yani erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre genel, sosyal ve akademik uyumları yüksek bulunmuştur. Üniversiteye girmeden önce ilçede yaşayanların genel ve sosyal uyum düzeylerinin küçük şehir ve büyük şehirde yaşayanlardan anlamlı olarak daha yüksek olduğu, büyük şehirde ve küçük şehirde yaşayanların genel ve sosyal uyumları arasında anlamlı fark olmadığı bulunmuştur. Üniversiteye girmeden önce ilçede yaşayanların akademik uyum düzeylerinin küçük şehirde yaşayanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu, büyük şehirde ve küçük şehirde yaşayanlar ile büyük şehir ve ilçede yaşayanların akademik uyumları arasında anlamlı fark olmadığı bulunmuştur. Üniversiteye başlama sırasında yaşanan ortama göre öğrencilerin genel, sosyal ve akademik uyumlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Sınıf düzeyine göre öğrencilerin genel ve sosyal uyumlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak akademik uyumlarının 1. ve 3 sınıflar arasında 3. sınıflar lehine anlamlı olarak farklılaştığı diğer sınıflarda ise farklılaşmadığını bulmuşlardır.

Bitmiş, Sökmen ve Turgut (2013), 430 kamu çalışanının katıldığı araştırmada işgörenlerin psikolojik dayanıklılık, örgütsel özdeşleşme ve tükenmişlik duyguları incelenerek örgütsel özdeşleşmenin psikolojik dayanıklılık ve tükenmişlik ilişkisindeki etkisi araştırılmıştır. Bu araştırmada, psikolojik dayanıklılığın örgütsel özdeşleşmeyi pozitif, bireylerin tükenmişlik düzeyini ise negatif yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Yani bireylerin psikolojik dayanıklılığı arttıkça örgütsel özdeşleme de artıyor; psikolojik dayanıklılık arttıkça, tükenmişlik düzeyi azalıyor. Örgütsel özdeşleşme ile tükenmişlik arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca, örgütsel özdeşleşmenin, psikolojik dayanıklılık ve tükenmişlik ilişkisindeki aracılık rolü desteklenmemiştir. Sonuçlar, psikolojik dayanıklılığın tükenmişliği dolaylı olarak değil de doğrudan etkilediğini göstermiştir.

Sezgin (2012) Ankara merkezinde yer alan ilköğretim okullarında görevli 347 öğretmenin katıldığı araştırmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı demografik değişkenlerle ilişkisini incelemiştir. Bu araştırmada, öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin cinsiyet ve branş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile yaş ve mesleki kıdem değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Bu bulgular, araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ele alınan bu demografik değişkenlerle ilişkili olmadığını göstermektedir. Araştırmanın önemli bulgularından biri, ilköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği yönündedir.

Tümlü ve Recepoğlu (2013) 2011-2012 öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapan akademik personelin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında 94 birey üzerinden elde edilen verilere göre psikolojik dayanıklılık ile yaşam doyumu arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Buna göre psikolojik dayanıklılık arttıkça yaşam doyumu da artıyor. Aynı araştırmada psikolojik dayanıklılık düzeyleri cinsiyete, yaşa, medeni duruma, unvana, hizmet yılına ve bulundukları üniversitedeki hizmet yılına göre anlamlı şekilde farklılık göstermediği bulunmuştur.

Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu (2015) 2011 yılında, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan 555 öğrenci üzerinde psikolojik dayanıklılıkları ve etkileyen faktörler konulu araştırmada; Öğrencilerin sınıflarına göre psikolojik dayanıklılıkları incelendiğinde; birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde kız öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri erkeklere göre anlamlı derecede bulunmuştur. Babalarının eğitim düzeyleri ortaokul/lise

mezunu olan öğrencilerin, psikolojik dayanıklılıkları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. İç Anadolu Bölgesi'nden gelen öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının en yüksek, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden gelen öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının ise en düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınıflarına göre psikolojik dayanıklılıkları incelendiğinde; birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile aileden ve arkadaştan algıladıkları sosyal destek arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu ancak özel insanlardan algılanan sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Bozgeyikli ve Şat (2014) örneklemini 2013-2014 eğitim öğretim yılında Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda çalışan 120'si kadın, 121'i erkek olmak üzere toplam 241 öğretmenden oluşturduğu araştırmalarında; kadın öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri erkek öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yani kadın öğretmenler, erkek öğretmenlere göre psikolojik olarak daha dayanıklı bulunmuştur. Medeni duruma göre ise evli öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri bekâr öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinden yüksektir. Lisans mezunu ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki farkın anlamlılığı test edilmiş. Gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulguya göre lisans mezunu öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri lisansüstü mezunu olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde yüksektir. Diğer bir ifadeyle lisans mezunu öğretmenler lisansüstü mezunu öğretmenlere kıyasla daha yüksek psikolojik dayanıklılık düzeyi sergilemektedirler. Aday öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin 6-10 yıl ve 15 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde düşük olduğu sonucu bulmuşlardır. Aynı araştırmada elde edilen diğer önemli bir bulgu da psikolojik dayanıklılık düzeyi ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğudur. Bu bulgu öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça örgütsel vatandaşlık davranışı sergileme düzeylerinin de arttığı şeklinde söylenebilir.

Erkutlu (2012) örneklemini 2010-2011 ilkbahar döneminde Ankara, İstanbul, Adana, Antalya, Samsun, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Gaziantep'te seçtiği 112 lisede 1344 lise öğretmeninden oluşturduğu araştırmasında; öğretmenin psikolojik dayanıklılık düzeyi ile öğretmenin tükenmişlik düzeyi arasında ters bir ilişki bulmuştur. Eğer

öğretmenin psikolojik dayanıklılığı yüksek ise kendisi için stres yaratabilecek veya yaratan olguları daha kolaylıkla tespit edebilecek, stres yaratan durum ile baş edebilmek için gerekli olan uygun kaynakları daha kolay seçebilecek ve stresli durumları kendi gelişimi için fırsatlara çevirebilecektir. Olumsuz durumlardan kaçmak yerine, farklı başa çıkma yöntemlerini kullanabilecektir. Yani öğretmenin hayata bakışı ve çalışma hayatına olumlu bakması tükenmişlik düzeyinin düşmesine yol açacak ve hayattan daha çok zevk alacaktır.

Toprak (2014) tarafından, Karadeniz Ereğli Anadolu İmam Hatip Lisesi, Mehmet Ali ve Kadri Yılmaz Anadolu Lisesi, Hatice Erdem Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi, Gülüş İbrahim İzmirli Anadolu Lisesi, Güneşli Çok Programlı Lisesi ve Ereğli Lisesi'nin 10, 11 ve 12. sınıflarında okuyan 477 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Örneklemin demografik yapısına ait bulgular şu şekildedir: Erkek öğrencilerin, kız öğrencilerden psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Yani erkek öğrencilerin, kız öğrencilerden psikolojik olarak daha dayanıklıdır. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu bazından incelendiğinde; sosyo-ekonomik düzeyin ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı görülmüştür. Araştırmanın diğer bir değişkeni psikolojik sağlamlığın anne ve babanın sağ olup olmama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Annenin de babanın da sağ olması psikolojik dayanıklılıkla ilişkili bulunmamıştır. Psikolojik dayanıklılığın anne ve babanın eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda psikolojik dayanıklılığın anne-babanın eğitim düzeyine göre farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma önemli sonuçlarından biri de psikolojik dayanıklılığın mutluluğu anlamlı bir şekilde etkilediği bilgisidir (Toprak, 2014).

Ünüvar (2012) gerçeklik kuramına dayalı psiko-eğitim programının lise öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi üzerindeki etkisini incelediği deneysel araştırmasında; gerçeklik kuramına dayalı psiko-eğitim programının uygulandığı deney grubunda yer alan katılımcıların, psikolojik dayanıklılık ön-test puanları ile son-test puanlarının ortalamalarının, kontrol grubundaki öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farkın olduğunu tespit etmiştir. Yani gerçeklik kuramına dayalı psiko-eğitim programı öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarını arttırmıştır.

Güllüoğlu ve Kararımak (2010) tarafından Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören farklı sınıf düzeylerinden 410 öğrenciden olduğu araştırmasında, benlik saygısı ile psikoloji dayanıklılığı incelemişlerdir. Yalnız bireylerin, düşük benlik saygısına ve psikolojik dayanıklılık düzeyinin zayıf olduğunu gösteren araştırma bulguları elde edilmiştir. Araştırmanın ilk bulgusu, yalnızlık puanlarının benlik saygısı ve psikolojik dayanıklılık puanları ile negatif yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğunu göstermektedir. Yani kendini yalnız hisseden öğrencilerin benlik saygısı ve psikolojik dayanıklılık düzeyi düşük bulunmuştur.

Çapan ve Arıcıoğlu (2014), tarafından üniversite öğrencilerinin affedicilik ve psikolojik dayanıklılık özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Pamukkale Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören 368 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmasında; üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık ve affedicilik ölçeğinin alt boyutlarından kendine, diğerlerine ve duruma yönelik affedicilik değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Öğrencilerin psikolojik dayanıklılık özelliğinin, kendine yönelik affedicilik, diğerlerine yönelik affedicilik ve duruma yönelik affedicilik değişkenleri ile olumlu yönde ilişkili olduğunu ve etkilediğini göstermektedir. Yani öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyi arttıkça, yanlış yaptığında özeleştire yapabiliyor, kendisinin de hata yapabileceğini kabullenebiliyor, kendini affedebiliyor, aynı şekilde başkaları kendisine bir hata yaptıklarında onları affedebiliyor, benzer şekilde duruma ve olaylara karşı affedici tutum içinde olabiliyor.

Önder ve Gülay (2008) İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılığını çeşitli değişkenler (kendilik kavramı, cinsiyet) açısından incelemiştir. Kendilik kavramı ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Yani olumlu kendilik kavramına sahip olan öğrencilerin, psikolojik dayanıklılık düzeyi daha yüksektir. Aynı şekilde cinsiyetin psikolojik dayanıklılık üzerinde anlamlı düzeyde etki ettiğini belirtmiştir. Kız öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyi puanı ortalamaları, erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyi puanı ortalamalarından daha yüksektir. Bu bulgu erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre psikolojik dayanıklılık düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yani öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde cinsiyetin önemli bir etken olabileceğini gösteriyor. Kendilik kavramının, psikolojik dayanıklılık üzerinde anlamlı düzeyde etki ettiğini göstermektedir. Kendilik kavramı yüksek düzeyde olan

öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyi puan ortalamalarının, kendilik kavramı düşük düzeyde olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyi puan ortalamasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu kendilik kavramı ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir.

1.6. Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik Dayanıklılık İlişkisi

Yurtiçinde ve yurt dışında psikolojide, işletmede, sağlık alanında ve birçok alanda algılanan sosyal destek ve psikolojik dayanıklılık konularında sınırlı da olsa araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan başlıcalar aşağıda özetlenmiştir.

Terzi (2008) örneklemini 140 üniversite öğrencisinden oluşturduğu araştırmada, öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkları ile algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada elde edilen bulgu, öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyi ile öğrencilerin algıladıkları sosyal destek arasında anlamlı düzeyde ilişkinin olduğunu bulmuştur. Öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyi arttıkça, algıladıkları sosyal destek düzeyi de artmaktadır.

Genellen ve Blaney (1984) örneklemini 83 üniversite öğrencisinde oluşturdukları araştırmasında; sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık arasında ilişki olup olmadığını belirlemek ve stresin etkisini azaltmada sosyal desteğin etkili olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda, psikolojik dayanıklılığın meydan okuma ve bağlanma boyutları ile sosyal destek arasında kuvvetli bir ilişki bulunurken, denetim boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Stresli yaşam, psikolojik dayanıklılık ve sosyal destek arasındaki ilişki incelendiğinde, sosyal desteğin stresli yaşam olaylarının etkilerini azaltmada önemli bir faktör olduğu bulunmuştur (Akt.; Terzi, 2005).

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli:

İstanbul'un Başakşehir ilçesinde, Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi, TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenimine devam eden lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada, tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modelinde, amaç var olan bir durumu değiştirmeden gözlemleyebilmek ve durum hakkında bilgi sahibi olmaktır. Durum, kişi veya nesne, kendi şartları içinde mevcut durumu tarif edilmeye çalışılır. Durumu değiştirme çabası güdülmez. Büyük bir evrende genel bir bilgiye ulaşmak için evrenin bütün fertlerinin incelenmesi zor olabilir. Bütün evreni incelemek yerine, evreni temsil edecek düzeyde birey incelenir ve evren hakkında genel bilgiye ulaşılır. Bu yönleme tarama modeli denir (Karasar, 2011).

2.2. Evren ve Örneklem:

Araştırmaya konu olan evren 2015-2016 öğretim yılında İstanbul'un Başakşehir ilçesinde, liselerde öğrenim gören 14-18 yaşlarda olup 9., 10., 11. ve 12.sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul Başakşehir ilçesinde, Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi, TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 14-18 yaş aralığında olup 9., 10., 11. ve 12. sınıfta toplam 301 öğrenciden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları:

Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” ve “Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği” kullanılmıştır.

2.3.1.Kişisel Bilgi Formu:

Demografik bilgileri elde etmek amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda öğrencilere cinsiyet, yaş, sınıf, okul türü, son 10 yılda ailenin göç edip-etmediği, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri, ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu, kaç kardeş oldukları sorulmuştur.

2.3.2. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği:

Ölçek Zimet, Dahlem, Zimet ve Farley (1988) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye ilk adaptasyonu Eker ve Arkar (1995) tarafından yapılmıştır. Eker, Arkar ve Yıldız (2001) tarafından ölçeğin gözden geçirilmiş formunun psikometrik özelliklerini sınamışlardır. Ölçek 12 maddeden oluşan bireyin sosyal desteği ile ilgili kaynağın yeterliliğini ölçen “ Tamamen Katılmıyorum” (1) ile “ Tamamen Katılıyorum” (7) arasında değişen 7’li likert tipinde bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçek algılanan sosyal desteğin kaynağını aile, arkadaşlar ve anlamlı diğerleri olmak üzere üç alt boyutta ölçebilmektedir.

Geçerlik ve Güvenirlik: İç tutarlılığı ölçmek için Cronbach alfa yöntemi kullanıldı. Sonuçlar .80 ile .95 arasında bulunmuştur. Her üç örnekleme gerek ölçekte ve altölçeklerde iç tutarlılık kabul edilebilir düzeydedir. Gruplar arası karşılaştırmalar: Tek yönlü ANOVA kullanılmış, araştırmanın üç örnekleme birbiriyle karşılaştırılmış. Aile, arkadaş alt ölçeklerinde ve toplam puanda karşılaştırmalar anlamlı bulunmuştur. Ancak, özel bir insan alt ölçeği anlamlı sonuç vermemiştir. Duncan yöntemi birebir karşılaştırmalar için kullanıldı. MSPSS toplam puanında ve aile ile arkadaş alt ölçeklerinde, psikiyatri örnekleme, birbirinden anlamlı olarak farklılık göstermeyen normal ve cerrahi örneklemelerinden, anlamlı olarak daha az seviyelerde sosyal destek bildirdi (Eker, Arkar ve Yıldız, 2001).

2.3.3. Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği:

Bulut, Doğan ve Altundağ (2013) tarafından oluşturulmuş olup 29 maddeden oluşan 4'lü likert türü bir ölçektir. Aile desteği, okul desteği, akran desteği, mücadele azmi, uyum ve empati olmak üzere altı alt boyuttan meydana gelmektedir. Madde numaraları şu şekildedir: Aile desteği; 1, 2, 3, 4, 8, 9, 12, Akran desteği; 24, 25, 27, 28, 29, Okul desteği; 10*, 11*, 17*, 22*, 23*, Uyum; 5, 6, 7*, 13, Mücadele azmi; 14*, 15*, 16*, 18, 26*, Empati ise; 19, 20, 21'dir. (* işaretli olanlar ters maddelerdir)

Ölçekte alınabilecek en düşük puan 29, alınabilecek en yüksek puan ise 116'dır. Ters maddeler, ters puanlama metoduyla hesaplanması gerekmekte olup puanların yüksek olması bireyin psikolojik dayanıklılık düzeyinin yüksek olduğunu işaret etmektedir. Bana hiç uygun değil seçeneğine "1" puan verilir, bana çok uygun seçeneğine "4" puan verilecektir.

Geçerlik ve Güvenirlilik: Araştırmaya 347 lise öğrencisi katılmıştır. Yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin toplam varyansının % 57'sini açıklayan 29 madde ve 6 faktörden meydana geldiği tespit edilmiştir. Ölçüt geçerliliği için ise Problem Çözme Envanteri ile -.47, Beck Umutsuzluk Ölçeği ile -.61, Kontrol Odağı Ölçeği ile -.46 korelasyon tespit edilmiştir. Güvenirlilik için ise, Cronbach Alfa İç Tutarlık katsayısı .87, alt ölçeklerin alfa değerleri .61 ve .89 arasında değişmiştir. Daha sonra bir ay ara ile test-tekarar-test yapılmış korelasyon katsayısı .87 bulunmuştur. Güvenirlikle ilgili yapılan diğer çalışması % 27'lik alt-üst grup karşılaştırmasında bütün maddeler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Dördüncü olarak madde toplam korelasyon analizine bakılmış ilişki .59 ve .81 arasında bulunmuş.

2.4. Verilerin Toplanması:

Araştırmanın konusunu oluşturan lise öğrencilerinin, görüş, algılarını ve psikolojik dayanıklılığını belirlemek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", "Çok boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" ve "Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" uygulanmıştır. Uygulama esnasında okul idarelerinin izniyle okul rehber öğretmenleriyle işbirliği yapılmıştır. Uygulama esnasında araştırmacı bizzat sınıfta bulunmuş, gerekli açıklamaları yapmıştır. Formlara isimlerinin yazılmaması gerektiği,

gizliliğe dikkat edileceği vurgulanmıştır. İlgili ölçeklerin bilimsel araştırmada kullanılacağı için okuyarak ve doğru bir şekilde doldurulması istenmiştir. Ölçeklerin uygulanması ortalama 15-20 dakika sürmüştür. Ölçekler 12-30 Ekim 2015 tarihleri arasında uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Çözümlemesi:

Araştırmada veri toplama araçlarından elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 20 programı ile istatistiksel işlemler yapılmıştır.

- Öncelikli olarak araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, okul türü, göç etme değişkeni, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, ailenin aylık geliri, doğum sırası, kardeş sayısı) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları bulunmuştur.
- Katılımcıların ÇBASDÖ ve EPDÖ alt boyut puanlarının göç ve cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için Bağımsız Gruplar t Testi,
- Katılımcıların ÇBASDÖ ve EPDÖ alt boyut puanlarının sınıf düzeyine, okul türüne, annenin eğitim düzeyine, babanın eğitim düzeyine, sosyo-ekonomik düzey, doğum sırası, kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini bulmak için ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi),
- ANOVA sonrası gruplar arasında anlamlı farklılık bulunduğu zaman post-hoc analiz teknikleri kullanılmıştır. Post-hoc Scheffe Testi sonucu varyansların homojen olduğu saptandığında LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Varyansların heterojen olduğu saptandığında ise Tamhane's T2 tekniği tercih edilmiştir.
- Katılımcıların algılanan sosyal destek düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin var olup olmadığını bulmak amacıyla Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR

3.1. Örneklemin Demografik Özelliklerine İlişkin Değerler:

Tablo 1: Cinsiyetle İlgili Yüzde ve Frekans Değerleri

Cinsiyet	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
Kız	160	53,2	53,2	53,2
Erkek	141	46,8	46,8	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 1’de görüldüğü gibi örneklemi oluşturan öğrencilerin 160’ı (%52,2) kız; 141’i(%46,8) erkektir.

Tablo 2: Yaş İle İlgili Yüzde ve Frekans Değerleri

Yaş	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
14	49	16,3	16,3	16,3
15	84	27,9	27,9	44,2
16	75	24,9	24,9	69,1
17	69	22,9	22,9	92,0
18	24	8,0	8,0	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 2’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 49’u (%16,3) 14 yaşında; 84’ü (%27,9) 15 yaşında; 75’i (%24,9) 16 yaşında; 69’u (%22,9) 17 yaşında; 24’ü (%8,0) 18 yaşındadır.

Tablo 3: Sınıf Düzeyine Göre Yüzde ve Frekans Değerleri

Sınıf Düzeyi	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
9. Sınıf	126	41,9	41,9	41,9
10. Sınıf	36	12,0	12,0	53,8
11. Sınıf	78	25,9	25,9	79,7
12. Sınıf	61	20,3	20,3	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 3’te görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin 126 ’sı (%41,9) 9. sınıf; 36’sı (%12,0) 10.sınıf; 78’i (%25,9) 11. sınıf; 61’i (%20,3) 12. sınıf öğrencisidir.

Tablo 4: Okul Türüne Göre Yüzde ve Frekans Değerleri

Okul Türü	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
İmam Hatip Lisesi	107	35,5	35,5	35,5
Anadolu Lisesi	85	28,2	28,2	63,8
Mesleki ve Teknik Lisesi	109	36,2	36,2	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 4’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 107’si (%35,5) imam hatip lisesi; 85’i (%28,2) anadolu lisesi; 109’u (%36,2) mesleki ve teknik lise öğrencisidir.

Tablo 5: Göç Etmek İle İlgili Yüzde Ve Frekans Değerleri

Göç	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
Evet	33	11,0	11,0	11,0
Hayır	268	89,0	89,0	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 5’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 33’ü (%11,0) son 10 yılda ailesi başka şehre göç etmiş. 268’i (%89,0) son 10 yılda ailesi başka şehre göç etmemiştir.

Tablo 6: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni İçin Yüzde ve Frekans Değerleri

	<i>f</i>	%	% geçerli	%birikimli
İlkokul ve Altı	154	51,2	51,2	51,2
Orta okul	58	19,23	19,23	70,4
Lise	64	21,3	21,3	91,7
Üniversite ve Üstü	25	8,3	8,3	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 6’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin annelerinin 154’ü (%51,2) ilkokul ve altı; 58’i (%19,23) ortaokul mezunu; 64’ü (%21,3) lise mezunu; 25’i (%8,3) üniversite ve üstü eğitim almıştır.

Tablo 7: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni İçin Yüzde ve Frekans Değerleri

	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
İlkokul Ve Altı	100	33,2	33,2	33,2
Orta okul	68	22,6	22,6	55,8
Lise	75	24,9	24,9	80,7
Üniversite Ve Üstü	58	19,3	19,3	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 7’de görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin babalarının 100 ’ ü (%33,2) ilkokul ve altı; 68’i (%22,6) ortaokul mezunu; 75’i (%24,9) lise mezunu; 58’i (%19,3) üniversite ve üstü eğitim almıştır.

Tablo 8:Ailenin Aylık Geliri Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Aylık Gelir	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
Düşük	44	14,6	14,6	14,6
Orta	152	50,5	50,5	65,1
Yüksek	105	34,9	34,9	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 8’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ailelerinin aylık geliri 44’ünün (%14,6) 0-1000 TL; 152’sinin (%50,5) 1001-2500 TL; 105’inin (%34,9) 2501 TL ve üstü olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Doğum Sırası Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kaçıncı Çocuk	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
İlk Çocuk	83	27,6	27,6	27,6
Tek Çocuk	11	3,7	3,7	31,2
Ortanca Çocuk	111	36,9	36,9	68,1
Son Çocuk	96	31,9	31,9	100,0
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 9’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 83’ü (%27,6) ilk çocuk; 11’i (%3,7) tek çocuk; 111’i (%36,9) ortanca çocuk; 96’sının (%31,9) ise son çocuktur.

Tablo 10: Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kardeş Sayısı	<i>f</i>	%	%geçerli	%birikimli
Tek	10	3,3	3,3	3,3
İki	72	23,9	23,9	27,2
Üç	101	33,6	33,6	60,8
Dört ve üstü	118	39,2	39,2	79,4
Toplam	301	100,0	100,0	

Tablo 10’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 10’u (%3,3) tek çocuk; 72’si (%23,9) iki kardeş; 101’i (%33,6) üç kardeş; 118’i (%39,2) dört ve üstü kardeştir.

3.2. Araştırmanın Hipotezine Ait Bulgular:

Tablo 11: ÇBASDÖ Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Algılanan Sosyal Destek	Kız	160	63,72	17,5	1,383	,114	299	0,29
	Erkek	141	63,50	15,03	1,267			

Tablo 11 ' de görüldüğü gibi öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek(ASD) Toplam puanlarının cinsiyete göre farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmış olan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=,114$; $p < .05$). Mevcut farklılık kız öğrencilerin lehinedir. Yani kız öğrencilerin algılanan sosyal destek puanları erkek öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Tablo 12: EPDÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Psikolojik Dayanıklılık	Kız	160	113,70	7,19	,568	1,186	299	,849
	Erkek	141	112,71	7,29	,614			

Tablo 12'de görüldüğü gibi öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılık puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($t=1,186$; $p > .05$).

Tablo 13: ÇBASDÖ Puanının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Algılanan Sosyal Destek	Göç	33	64,30	17,220	2,99	,254	299	,527
	Eden							
	Göç	268	63,53	16,289	,995			
	Etmeyen							

Tablo 13’ te görüldüğü gibi öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek puanlarının göç etme değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını bulmak için yapılan bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($t=,114$; $p>.05$).

Tablo 14: EPDÖ Puanının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Psikolojik Dayanıklılık	Göç	33	112,88	7,352	1,280	-,300	299	,254
	Eden							
	Göç	268	113,28	7,239	,442			
	Etmeyen							

Tablo 14’ te görüldüğü gibi öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılık puanının göç etme durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak amacıyla yapılmış olan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı olmadığı bulunmuştur ($t=1,186$; $p>.05$).

Tablo 15: ÇBASDÖ Puanının Bulunduğu Sınıf Seviyesine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Algılanan Sosyal Destek	9.sınıf	126	65,98	13,927	G.Arası	2294,814	3	764,938		
	10.sınıf	36	59,22	18,293	G.İçi	78056,249	297	262,816		
	11.sınıf	78	60,55	18,842	Toplam	80351,063	300		2.911	,035
	12.sınıf	61	65,26	15,685						
	Toplam	301	63,62	16,366						

Tablo 15’ te görüldüğü öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek puanının aritmetik ortalamasının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılmış olan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($F=2,911$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için tamamlayıcı Post-Hoc Analizi tekniğine geçilmiştir. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=5,239$; $p>.05$). Bundan sonra varyansların homojen olmasında kullanılabilen LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının sınıf düzeyine göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini bulmak için yapılan LSD analizi sonucunda söz konusu farklılığın dokuzuncu sınıf öğrencileri ile onuncu sınıf öğrencileri arasında dokuzuncu sınıf öğrencileri lehine $p<.05$ düzeyinde; dokuzuncu sınıf öğrencileri ile onbirinci sınıf öğrencileri arasında dokuzuncu sınıf öğrencileri lehine $p<.05$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer sınıf seviyelerinin aritmetik ortalaması arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>.05$).

Tablo 16: EPDÖ Puanlarının Sınıf Seviyesine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Psikolojik Dayanıklılık	9. sınıf	126	114,58	6,783	G.Arası	702,416	3	234,139		
	10.sınıf	36	112,53	7,225	G.İçi	15023,837	297	50,585		
	11.sınıf	78	110,88	7,801	Toplam	15726,252	300		4,629	,004
	12.sınıf	61	113,89	6,783						
	Toplam	301	113,24	7,240						

Tablo 16 'da görüldüğü gibi öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamasının sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($F=4,629$; $p<.05$). Bu işlemten sonra ANOVA sonucunda bulunan anlamlı farklılığın hangi gruplardan meydana geldiğini bulmak için Post-Hoc analizi tekniği yapılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=,297$; $p>.05$). Bundan sonra varyansların homojen olması durumunda kullanılan LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan sosyal destek puanının sınıf düzeyine göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunu bulmak için yapılan LSD analizi sonrasında mevcut farkın dokuzuncu sınıf öğrencileri ile on birinci sınıf öğrencileri arasında dokuzuncu sınıf öğrencileri lehine $p<.01$ seviyesinde; on birinci sınıf öğrencileri ile on ikinci sınıf öğrencileri arasında on ikinci sınıf öğrencileri lehine $p<.01$ seviyesinde olduğu bulunmuştur. Diğer sınıf düzeyleri arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı bulunmuştur($p>.05$).

Tablo 17: ÇBASDÖ Puanının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Algılanan Sosyal Destek	İmam Hatip L	107	64,56	15,555	G.Arası	708,517	2	354,258	1,326	,267
	Anadolu Lisesi	85	65,02	17,642	G.İçi	79642,547	298	267,257		
	Mesleki Lise	109	61,60	16,058	Toplam	80351,063	300			
	Toplam	301	63,62	16,366						

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamasının okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F=1,326$; $p>.05$).

Tablo 18: EPDÖ Puanının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Algılanan Sosyal Destek	İmam Hatip L	107	112,37	7,296	G.Arası	422,566	2	211,283	4,114	,017
	Anadolu Lisesi	85	115,12	6,989	G.İçi	15303,687	298	51,355		
	Mesleki Lise	109	112,61	7,174	Toplam	15726,252	300			
	Toplam	301	113,24	7,240						

Tablo 18’de görüldüğü gibi öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($F=4,114$; $p<.05$). Bu işlemten sonra post-hoc analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=.044$; $p>.05$). Daha sonra LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. LSD analizi sonucunda söz konusu farklılığın imam hatip lisesi öğrencileri ile anadolu lisesi öğrencileri arasında anadolu lisesi öğrencileri lehine $p<.05$

düzeyinde; meslek lisesi öğrencileri ile anadolu lisesi öğrencileri arasında Anadolu lisesi öğrencileri lehine $p<.05$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer okul türlerinin ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>.05$).

Tablo 19: ÇBASDÖ Puanının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları				
Puanlar	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i> <i>p</i>
Algılanan Sosyal Destek	İlkokul ve altı	154	60,56	17,127	G.Arası G.İçi Toplam	3129,887	3	1043,296	4,013 ,008
	Ortaokul	58	66,17	13,889		77221,176	297	260,004	
	Lise	64	66,42	16,724		80351,063	300		
	Üniv. ve üstü	25	69,32	12,456					
	Toplam	301	63,62	16,366					

Tablo 19’da görüldüğü gibi öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamasının anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($F=2,911$; $p<.05$). Bu işlemde sonra post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=2,147$; $p>.05$). Varyanslar homojen olduğundan dolayı LSD çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının anne eğitim durumuna göre hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için yapılan LSD analizi sonucunda söz konusu farklılığın annesinin eğitim durumu ilkökul ve altı olan öğrenciler ile annesinin eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler arasında annesinin eğitim durumu ortaokul olan öğrenciler lehine $p<.05$ düzeyinde; annesinin eğitim durumu ilkökul ve altı olan öğrenciler ile annesinin eğitim durumu lise olan öğrenciler arasında annesinin eğitim durumu lise olan öğrenciler lehine $p<.05$ düzeyinde; annesinin eğitim durumu ilkökul ve altı olan öğrenciler ile annesinin eğitim durumu üniversite ve üstü olan öğrenciler arasında annesinin eğitim durumu üniversite ve üstü olan öğrenciler lehine $p<.05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 20: EPDÖ Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları				
Puanlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F p
	İlkokul Vealtı	154	112,51	7,791	G.Arası	289,405	3	96,468	
Psikolojik	Ortaokul	58	114,69	6,852	G.İçi	15436,848	297	51,976	
Dayanıklı	Lise	64	114,13	6,465	Toplam	15726,252	300		1,856 ,137
lk	Üniv. ve üstü	25	112,04	5,919					
	Toplam	301	113,24	7,240					

Tablo 20’de görüldüğü öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F=1,856$; $p>.05$).

Tablo 21: ÇBASDÖ Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları				
Puanlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F p
	İlkokul veAltı	100	62,32	15,232	G.Arası	953,767	3	317,922	
Algılanan	Ortaokul	68	61,91	16,291	G.İçi	79397,297	297	267,331	
Sosyal	Lise	75	64,59	17,904	Toplam	80351,063	300		1,189 ,314
Destek	Üniv. ve üstü	58	66,60	16,181					
	Toplam	301	63,62	16,366					

Tablo 21’de görüldüğü gibi öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F=1,189$; $p>.05$).

Tablo 22: EPDÖ Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Psikolojik Dayanıklılık	İlkokul ve altı	100	112,83	7,459	G.Arası	33,492	3	11,164		
	Ortaokul	68	113,25	6,537	G.İçi	15692,761	297	52,838		
	Lise	75	113,36	7,558	Toplam	15726,252	300		,211	,889
	Üniv. ve üstü	58	113,76	7,368						
	Toplam	301	113,24	7,240						

Tablo 22’de görüldüğü gibi öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F=,211$; $p>.05$).

Tablo 23: ÇBASDÖ Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puanlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Algılanan Sosyal Destek	Düşük	44	52,11	17,139	G.Arası	7397,430	2	3698,715		
	Orta	152	64,34	16,157	G.İçi	72953,633	298	244,811		
	Yüksek	105	67,39	14,177	Toplam	80351,063	300		15,108	,000
	Toplam	301	63,62	16,366						

Tablo 23’te görüldüğü gibi öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olduğu bulunmuştur ($F=2,911$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için post-hoc analiz teknikleri kullanılmıştır. Öncelikli olarak varyansların homojenliği test edilmiştir. Varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=2,353$; $p>.05$). Bundan sonra LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının sosyoekonomik düzeye göre

hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için yapılan LSD analizi sonucunda, farklılığın sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler arasında sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler lehine $p<.001$ düzeyinde; sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrenciler arasında sosyo-ekonomik düzeyi yüksek öğrenciler lehine $p<.001$ düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Diğer ekonomik gruplar arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>.05$).

Tablo 24: EPDÖ Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Psikolojik Dayanıklılık	Düşük	44	112,09	6,948	G.Arası	221,105	2	110,553	2,125	,121
	Orta	152	112,79	7,754	G.İçi	15505,147	298	52,031		
	Yüksek	105	114,36	6,468	Toplam	15726,252	300			
	Toplam	301	113,24	7,240						

Tablo 24’te görüldüğü gibi öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda, ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($F=,2.125$; $p>.05$).

Tablo 25: ÇBASDÖ Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puanlar	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Algılanan Sosyal Destek	Tek Çocuk	83	64,24	16,746	G.Arası	511,540	3	170,513		
	Büyük Çocuk	11	69,18	7,125	G.İçi	79839,523	297	268,820		
	Ortanca Çoc	111	62,50	17,296	Toplam	80351,063	300		,634	,593
	Küçük Çocuk	96	63,73	15,705						
	Toplam	301	63,62	16,366						

Tablo 25'te görüldüğü gibi öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,634$; $p>.05$).

Tablo 26: EPDÖ Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Psikolojik Dayanıklılık	Tek Çocuk	83	113,76	7,259	G.Arası	42,247	3	14,082		
	Büyük Çocuk	11	114,00	3,550	G.İçi	15684,005	297	52,808		
	Ortanca Çoc	111	113,01	7,663	Toplam	15726,252	300		,267	,849
	Küçük Çocuk	96	112,96	7,092						
	Toplam	301	113,24	7,240						

Tablo 26'da görüldüğü gibi öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda, aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($F=,267$; $p>.05$).

Tablo 27: ÇBASDÖ Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Algılanan Sosyal Destek	Tek Çocuk	10	68,50	8,017	G.Arası	2385,474	3	795,158		
	İki Kardeş	72	64,44	16,207	G.İçi	77965,589	297	262,510		
	Üç Kardeş	101	66,43	15,870	Toplam	80351,063	300		3,029	,030
	Dört ve üstü	118	60,30	16,934						
	Toplam	301	63,62	16,366						

Tablo 27’de görüldüğü gibi öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda, ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($F=3,029$; $p<.05$). Bu işlemten sonra bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=1,882$; $p>.05$). Bunun üzerine LSD çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının sosyo-ekonomik düzeye göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunu bulmak için yapılan LSD analizi sonucunda, farklılığın üç kardeş olan öğrenciler ile dört ve üstü kardeş olan öğrenciler arasında dört ve üstü kardeş olan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer kardeş sayıları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 28: EPDÖ Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Psikolojik Dayanıklılık	Tek Çocuk	10	117,30	7,846	G.Arası	260,135	3	86,712		
	İki Kardeş	72	114,04	6,473	G.İçi	15466,118	297	52,074		
	Üç Kardeş	101	112,64	6,968	Toplam	15726,252	300		1,665	,175
	Dört ve üstü	118	112,91	7,780						
	Toplam	301	113,24	7,240						

Tablo 28’de görüldüğü gibi öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda, ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($F=,634$; $p>.05$).

Tablo 29: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	Kız	160	21,64	6,890	,545	-,764	299	0,004
	Erkek	141	22,20	5,695	,480			

Tablo 29’da görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-,764$; $p<.01$). Mevcut farklılık erkek öğrencilerin lehinedir. Yani erkek öğrencilerin algılanan sosyal destek puanları kız öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Tablo 30: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Arkadaş Desteği	Kız	160	21,68	6,554	,518	1,459	299	0,542
	Erkek	141	20,58	6,418	,540			

Tablo 30’da görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($t=1,459$; $p>.05$).

Tablo 31: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Özel Bir Kişi	Kız	160	20,41	7,735	,611	-,387	299	0,001
	Erkek	141	20,72	6,273	,528			

Tablo 31’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t=-,387$; $p<.01$). Mevcut farklılık erkek öğrencilerin lehinedir. Yani erkek öğrencilerin özel bir kişi desteği puanları kız öğrencilerin özel bir kişi desteği puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Tablo 32: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Aile Desteği	Kız	160	22,94	4,686	,370	,614	299	0,143
	Erkek	141	22,62	4,096	,345			

Tablo 32’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=,614$; $p>.05$).

Tablo 33: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Empati	Kız	160	10,19	1,699	,134	2,429	299	0,403
	Erkek	141	9,71	1,759	,148			

Tablo 33’te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=2,429$; $p>.05$).

Tablo 34: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Akran Desteği	Kız	160	17,87	2,763	,218	2,143	299	0,973
	Erkek	141	17,16	2,946	,248			

Tablo 34’ te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($t=2,143$; $p>.05$).

Tablo 35: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mücadele Azmi	Kız	160	15,75	2,654	,210	-,552	299	0,320
	Erkek	141	15,92	2,749	,232			

Tablo 35’te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-,552$; $p>.05$).

Tablo 36: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Okul Desteği	Kız	160	15,50	3,941	,312	-,552	299	0,022
	Erkek	141	15,73	3,211	,270			

Tablo 36’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-,552$; $p<.05$). Mevcut farklılık erkek öğrencilerin lehinedir. Yani erkek öğrencilerin okul desteği puanları kız öğrencilerin okul desteği puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Tablo 37: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uyum	Kız	160	12,46	1,859	,147	-,492	299	0,942
	Erkek	141	12,56	1,794	,151			

Tablo 37’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-,492$; $p>.05$).

Tablo 38: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Etme Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	Göç	33	22,12	6,076	1,058	,211	299	0,728
	Eden							
	Göç	268	21,87	6,397	,391			
	Etmeyen							

Tablo 38’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=,211$; $p>.05$).

Tablo 39: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Arkadaş Desteği	Göç	33	20,97	6,803	1,184	-,180	299	0,944
	Eden							
	Göç	268	21,19	6,477	,396			
	Etmeyen							

Tablo 39’da görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanının göç değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-,180$; $p>.05$).

Tablo 40: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Özel Bir Kişi	Göç	33	21,21	7,088	1,234	,565	299	0,630
	Eden							
	Göç	268	20,47	7,086	,433			
	Etmeyen							

Tablo 40'ta görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=,565$; $p>.05$).

Tablo 41: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Aile Desteği	Göç	33	23,00	4,507	,785	,288	299	0,778
	Eden							
	Göç	268	22,76	4,412	,269			
	Etmeyen							

Tablo 41'de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=,288$; $p>.05$).

Tablo 42: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Empati	Göç	33	10,33	1,575	,274	1,283	299	0,586
	Eden							
	Göç	268	9,92	1,758	,107			
	Etmeyen							

Tablo 42’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=1,283$; $p>.05$).

Tablo 43: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Akran Desteği	Göç	33	17,21	3,228	,562	-,692	299	0,964
	Eden							
	Göç	268	17,58	2,824	,173			
	Etmeyen							

Tablo 43’te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=2,143$; $p>.05$).

Tablo 44: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Mücadele Azmi	Göç	33	15,55	2,829	,493	-,643	299	0,793
	Eden							
	Göç	268	15,87	2,682	,164			
	Etmeyen							

Tablo 44'te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-,552$; $p>.05$).

Tablo 45: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Göç Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Okul Desteği	Kız	33	14,91	3,367	,586	-1,178	299	0,654
	Erkek	268	15,69	3,640	,222			

Tablo 45'te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,178$; $p>.05$).

Tablo 46: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Göç Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonucu

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uyum	Göç	33	12,88	2,012	,350	1,247	299	0,219
	Eden							
	Göç	268	12,46	1,802	,110			
	Etmeyen							

Tablo 46’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının göç edip etmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucunda, grupların aritmetik ortalaması arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,247$; $p>.05$).

Tablo 47: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve ss Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Aile Desteği	9.sınıf	126	22,96	5,790	G.Arası	287,870	3	95,957	2,410	,067
	10.sınıf	36	21,53	6,448	G.İçi	11823,140	297	39,809		
	11.sınıf	78	20,58	7,428	Toplam	12111,010	300			
	12.sınıf	61	21,62	5,669						
	Toplam	301	21,90	6,354						

Tablo 47’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=2,410$; $p>.05$).

Tablo 48: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Algılanan Sosyal Destek	9.sınıf	126	21,58	5,649	G.Arası	459,051	3	153,017		
	10.sınıf	36	18,44	7,276	G.İçi	12225,972	297	41,165		
	11.sınıf	78	20,55	7,531	Toplam	12685,023	300		3,717	,012
	12.sınıf	61	22,69	5,798						
	Toplam	301	21,16	6,503						

Tablo 48’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,717$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların heterojen olduğu saptanmıştır ($L=3,857$; $p<.05$). Bunun üzerine varyansların heterojen olmasında kullanılan Tamhane’s T2 tekniği tercih edilmiştir. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan arkadaş desteği puanlarının sınıf düzeyine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için yapılan Tamhane’s T2 analizi sonucunda, mevcut farkın onuncu sınıf öğrencileri ile on ikinci sınıf öğrencileri arasında onuncu sınıf öğrencileri lehine $p<.05$ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Diğer sınıflar arasındaki farklılık anlamlı olarak bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 49: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{x}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Özel Bir Kişi Desteği	9.sınıf	126	21,44	6,618	G.Arası	268,713	3	89,571		
	10.sınıf	36	19,25	7,864	G.İçi	14759,633	297	49,696		
	11.sınıf	78	19,42	7,291	Toplam	15028,346	300		1,802	,147
	12.sınıf	61	20,95	7,103						
	Toplam	301	20,55	7,708						

Tablo 49’da görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamasının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,802$; $p>.05$).

Tablo 50: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

f , $\bar{X}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Algılanan Sosyal Destek	9.sınıf	126	23,47	4,219	G.Arası	202,473	3	67,491		
	10.sınıf	36	23,22	3,826	G.İçi	5645,341	297	19,008		
	11.sınıf	78	21,46	5,098	Toplam	5847,814	300		3,551	,015
	12.sınıf	61	22,84	3,887						
	Toplam	301	22,79	4,415						

Tablo 50’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamasının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,551$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için post-hoc analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların heterojen olduğu saptanmıştır ($L=3,416$; $p<.05$). Bunun üzerine varyansların heterojen olmasında kullanılan Tamhane’s T2 tekniği tercih edilmiştir. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan aile desteği puanlarının sınıf düzeyine göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini bulmak için yapılan Tamhane’s T2 analizi mevcut farklılığın dokuzuncu sınıf öğrencileri ile onubirinci sınıf öğrencileri arasında dokuzuncu sınıf öğrencileri lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer sınıf seviyelerinin aritmetik ortalaması arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 51: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Empati	9.sınıf	126	10,06	1,694	G.Arası	6,808	3	2,269		
	10.sınıf	36	10,19	1,564	G.İçi	902,859	297	3,040		
	11.sınıf	78	9,74	1,826	Toplam	909,668	300		,747	,525
	12.sınıf	61	9,93	1,834						
	Toplam	301	9,97	1,741						

Tablo 51’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F=,747$; $p>.05$).

Tablo 52: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akran Desteği	9.sınıf	126	17,48	2,966	G.Arası	35,092	3	11,697		
	10.sınıf	36	17,39	3,156	G.İçi	2431,718	297	8,188		
	11.sınıf	78	17,21	2,934	Toplam	2466,811	300		1,429	,234
	12.sınıf	61	18,18	2,313						
	Toplam	301	17,54	2,868						

Tablo 52’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,429$; $p>.05$).

Tablo 53: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

$f, \bar{x}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Mücadele Azmi	9.sınıf	126	16,12	2,858	G.Arası	74,115	3	24,705		
	10.sınıf	36	15,31	2,734	G.İçi	2106,244	297	7,092		
	11.sınıf	78	15,17	2,520	Toplam	2180,359	300		3,848	,016
	12.sınıf	61	16,39	2,361						
	Toplam	301	15,83	2,696						

Tablo 53'te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,848$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan meydana geldiğini bulmak için tamamlayıcı Post-Hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=2,503$; $p>.05$). Bundan sonra LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. LSD analizi sonucunda mevcut farklılığın dokuzuncu sınıf öğrencileri ile on birinci sınıf öğrencileri arasında dokuzuncu sınıf öğrencileri lehine $p<.05$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer sınıflar arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 54: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

$f, \bar{x}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Okul Desteği	9.sınıf	126	15,94	3,739	G.Arası	54,165	3	18,055		
	10.sınıf	36	14,56	3,492	G.İçi	3863,576	297	13,009		
	11.sınıf	78	15,64	3,854	Toplam	3917,741	300		1,388	,247
	12.sınıf	61	15,51	3,015						
	Toplam	301	15,61	3,614						

Tablo 54'te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,429$; $p>.05$).

Tablo 55: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uyum	9.sınıf	126	12,52	1,845	G.Arası	20,991	3	6,997		
	10.sınıf	36	12,89	1,894	G.İçi	980,252	297	3,301		
	11.sınıf	78	12,67	1,799	Toplam	1001,243	300		2,120	,098
	12.sınıf	61	12,03	1,732						
	Toplam	301	12,50	1,827						

Tablo 55'te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının aritmetik ortalamasının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=2,120$; $p>.05$).

Tablo 56: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	İmam Hatip	107	22,24	6,572	G.Arası	21,785	2	10,893		
	Anadolu	85	21,59	6,760	G.İçi	12089,225	298	40,568		
	Mesleki ve Teknik	109	21,81	5,832	Toplam	12111,010	300		,269	,765
	Toplam	301	21,90	6,354						

Tablo 56'da görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamasının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan

ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,269; p>.05).

Tablo 57: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Arkadaş Desteği	İmam Hatip	107	21,20	6,165	G.Arası	192,084	2	96,042		
	Anadolu	85	22,27	6,522	G.İçi	12492,939	298	41,923		
	Mesleki ve	109	20,27	6,730	Toplam	12685,023	300		2,291	,103
	Teknik									
	Toplam	301	21,16	6,503						

Tablo 57’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamasının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=2,291; p>.05).

Tablo 58: ÇBASDÖ Özel Bir kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Özel Bir Kişi Desteği	İmam Hatip	107	21,12	6,601	G.Arası	182,038	2	91,019		
	Anadolu	85	21,16	7,371	G.İçi	14846,307	298	49,820		
	Mesleki ve	109	19,52	7,241	Toplam	15028,346	300		1,827	,163
	Teknik									
	Toplam	301	20,55	7,078						

Tablo 58’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=1,827; p>.05).

Tablo 59: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	İmam Hatip	107	22,59	4,726	G.Arası	7,701	2	3,851		
	Anadolu	85	22,82	4,645	G.İçi	5840,113	298	19,598		
	Mesleki ve Teknik	109	22,96	3,920	Toplam	5847,814	300		,196	,822
	Toplam	301	22,79	4,415						

Tablo 59’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,196$; $p>.05$).

Tablo 60: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Empati	İmam Hatip	107	9,80	1,634	G.Arası	5,493	2	2,746		
	Anadolu	85	10,14	1,820	G.İçi	904,175	298	3,034		
	Mesleki ve Teknik	109	9,99	1,782	Toplam	909,668	300		,905	,406
	Toplam	301	9,97	1,741						

Tablo 60’ta görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,905$; $p>.05$).

Tablo 61: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akran Desteği	İmam Hatip	107	17,36	3,133	G.Arası	6,020	2	3,010		
	Anadolu	85	17,69	2,790	G.İçi	2460,790	298	8,258		
	Mesleki ve Teknik	109	17,60	2,664	Toplam	2466,811	300		,365	,695
	Toplam	301	17,54	2,868						

Tablo 61’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,905$; $p>.05$).

Tablo 62: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklı Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Mücadele Azmi	İmam Hatip	107	15,82	2,334	G.Arası	16,451	2	8,226		
	Anadolu	85	16,16	2,857	G.İçi	2163,907	298	7,261		
	Mesleki ve Teknik	109	15,58	2,888	Toplam	2180,359	300		1,133	,324
	Toplam	301	15,83	2,696						

Tablo 62’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,133$; $p>.05$).

Tablo 63: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Okul Desteği	İmam Hatip	107	15,43	3,410	G.Arası	156,457	2	78,228		
	Anadolu	85	16,71	3,952	G.İçi	3761,284	298	12,622		
	Mesleki ve Teknik	109	14,93	3,357	Toplam	3917,741	300		6,198	,002
	Toplam	301	15,61	3,614						

Tablo 63'te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=6,198$; $p<.01$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için post-hoc analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=1,552$; $p>.05$). Bundan dolayı LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan okul destek puanlarının okul türüne göre hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için yapılan LSD analizi sonucunda mevcut farklılığın imam hatip lisesi öğrencileri ile Anadolu lisesi öğrencileri arasında Anadolu lisesi öğrencileri lehine $p<.05$ düzeyinde; mesleki ve teknik lise öğrencileri ile Anadolu lisesi öğrencileri arasında Anadolu lisesi öğrencileri lehine $p<.01$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer okul türleri arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 64: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılığın Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uyum	İmam Hatip	107	12,37	1,935	G.Arası	2,874	2	1,437		
	Anadolu	85	12,59	1,706	G.İçi	998,369	298	3,350		
	Mesleki ve Teknik	109	12,57	1,817	Toplam	1001,243	300		,429	,652
	Toplam	301	12,50	1,827						

Tablo 64'te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,429$; $p>.05$).

Tablo 65: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	İlkokul ve altı	154	21,36	6,446	G.Arası	104,495	3	34,832		
	Ortaokul	58	22,09	5,907	G.İçi	12006,515	297	40,426		
	Lise	64	22,69	6,439	Toplam	12111,010	300		,862	,461
	Üniversite ve üstü	25	22,76	6,610						
	Toplam	301	21,90	6,354						

Tablo 65'de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,862$; $p>.05$).

Tablo 66: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Arkadaş Desteği	İlkokul ve altı	154	19,90	6,808	G.Arası	533,531	3	177,844		
	Ortaokul	58	22,33	5,814	G.İçi	12151,492	297	40,914		
	Lise	64	22,22	6,560	Toplam	12685,023	300		4,347	,005
	Üniversite ve üstü	25	23,52	4,194						
	Toplam	301	21,16	6,503						

Tablo 66’da görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=4,347$; $p<.01$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların heterojen olduğu saptanmıştır ($L=3,696$; $p<.05$). Bunun üzerine varyansların heterojen olmasında kullanılan Tamhane’s T2 tekniği tercih edilmiştir. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan arkadaş desteği puanlarının anne eğitim düzeyine göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunu bulmak için yapılan Tamhane’s T2 analizi sonucunda mevcut farklılığın anne eğitim düzeyi ilkököl ve altı olan öğrenciler ile anne eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan öğrenciler arasında anne eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer eğitim düzeyleri arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 67: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Özel Bir Kişi Desteği	İlkokul ve altı	154	19,30	7,413	G.Arası	540,521	3	180,174		
	Ortaokul	58	21,76	5,784	G.İçi	14487,825	297	48,781		
	Lise	64	21,52	7,587	Toplam	15028,346	300		3,694	,012
	Üniversite ve üstü	25	23,04	4,774						
	Toplam	301	20,55	7,778						

Tablo 67’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,694$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı Post-Hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce

varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların heterojen olduğu saptanmıştır ($L=4,458$; $p<.05$). Bunun üzerine varyansların heterojen olmasında kullanılan Tamhane's T2 tekniği tercih edilmiştir. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin algılanan arkadaş desteği puanlarının anne eğitim düzeyine göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunu bulmak için yapılan Tamhane's T2 analizi sonucunda söz konusu farklılığın anne eğitim düzeyi ilkokul ve altı olan öğrenciler ile anne eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan öğrenciler arasında anne eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan öğrenciler lehine $p<.05$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer eğitim düzeyleri arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 68: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Aile Desteği	İlkokul ve altı	154	22,44	4,346	G.Arası	75,320	3	25,107		
	Ortaokul	58	23,41	3,929	G.İçi	5772,494	297	19,436		
	Lise	64	23,36	4,675	Toplam	5847,814	300		1,292	,277
	Üniversite ve üstü	25	22,08	5,107						
	Toplam	301	22,79	4,415						

Tablo 68'de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,292$; $p>.05$).

Tablo 69: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Empati	İlkokul ve altı	154	9,90	1,691	G.Arası	9,805	3	3,268		
	Ortaokul	58	10,07	1,990	G.İçi	899,862	297	3,030		
	Lise	64	10,20	1,635	Toplam	909,668	300		1,079	,358
	Üniversite ve üstü	25	9,52	1,686						
	Toplam	301	9,97	1,741						

Tablo 69’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,079$; $p>.05$).

Tablo 70: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akran Desteği	İlkokul ve altı	154	17,26	3,189	G.Arası	31,397	3	10,466		
	Ortaokul	58	18,09	2,063	G.İçi	2435,414	297	8,200		
	Lise	64	17,61	2,843	Toplam	2466,811	300		1,276	,283
	Üniversite ve üstü	25	17,80	2,309						
	Toplam	301	17,54	2,868						

Tablo 70’te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak

için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,276$; $p>.05$).

Tablo 71: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Mücadele Azmi	İlkokul ve altı	154	15,95	2,827	G.Arası	11,063	3	3,688		
	Ortaokul	58	15,95	2,350	G.İçi	2169,296	297	7,304		
	Lise	64	15,58	2,683	Toplam	2180,359	300		,505	,679
	Üniversite ve üstü	25	15,44	2,725						
	Toplam	301	15,83	2,696						

Tablo 71’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,505$; $p>.05$).

Tablo 72: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Okul desteği	İlkokul ve altı	154	15,46	3,447	G.Arası	25,114	3	8,371		
	Ortaokul	58	15,52	3,475	G.İçi	3892,626	297	13,106		
	Lise	64	16,16	4,251	Toplam	3917,741	300		,639	,591
	Üniversite ve üstü	25	15,32	3,211						
	Toplam	301	15,61	3,614						

Tablo 72’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,639$; $p>.05$).

Tablo 73: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uyum	İlkokul ve altı	154	12,51	1,809	G.Arası	10,068	3	3,356		
	Ortaokul	58	12,66	1,617	G.İçi	991,174	297	3,337		
	Lise	64	12,22	2,066	Toplam	1001,243	300		1,006	,391
	Üniversite ve üstü	25	12,88	1,740						
	Toplam	301	12,50	1,827						

Tablo 73’te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının aritmetik ortalamasının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,006$; $p>.05$).

Tablo 74: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	İlkokul ve altı	100	21,81	6,010	G.Arası	71,536	3	23,845		
	Ortaokul	68	21,46	6,454	G.İçi	12039,474	297	40,537		
	Lise	75	21,68	7,073	Toplam	12111,010	300		,588	,623
	Üniversite ve üstü	58	22,86	5,880						
	Toplam	301	21,90	6,354						

Tablo 74'te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamasının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,588$; $p>.05$).

Tablo 75: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Arkadaş Desteği	İlkokul ve altı	100	20,95	6,170	G.Arası	81,288	3	27,096		
	Ortaokul	68	20,53	6,799	G.İçi	12603,735	297	42,437		
	Lise	75	21,32	6,690	Toplam	12685,023	300		,639	,591
	Üniversite ve üstü	58	22,07	6,524						
	Toplam	301	21,16	6,503						

Tablo 75'te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamasının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,639$; $p>.05$).

Tablo 76: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Özel Bir Kişi Desteği	İlkokul ve altı	100	19,56	7,235	G.Arası	278,111	3	92,704		
	Ortaokul	68	19,93	6,463	G.İçi	14750,235	297	49,664		
	Lise	75	21,59	7,134	Toplam	15028,346	300		1,867	,135
	Üniversite ve üstü	58	21,67	7,258						
	Toplam	301	20,55	7,708						

Tablo 76’da görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamasının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=3,694$; $p>.05$).

Tablo 77: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	İlkokul ve altı	100	22,87	3,810	G.Arası	3,095	3	1,032		
	Ortaokul	68	22,75	4,413	G.İçi	5844,719	297	19,679		
	Lise	75	22,64	5,004	Toplam	5847,814	300		,052	,984
	Üniversite ve üstü	58	22,90	4,682						
	Toplam	301	27,79	4,415						

Tablo 77’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,052$; $p>.05$).

Tablo 78: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Empati	İlkokul ve altı	100	10,01	1,667	G.Arası	3,936	3	1,312		
	Ortaokul	68	9,88	2,019	G.İçi	905,732	297	3,050		
	Lise	75	9,84	1,628	Toplam	909,668	300		,430	,732
	Üniversite ve üstü	58	10,16	1,684						
	Toplam	301	9,97	1,741						

Tablo 78’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,430; p>.05).

Tablo 79: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akran Desteği	İlkokul ve altı	100	17,29	3,157	G.Arası	9,439	3	3,146		
	Ortaokul	68	17,62	2,498	G.İçi	2457,371	297	8,274		
	Lise	75	17,69	2,599	Toplam	2466,811	300		,380	,767
	Üniversite ve üstü	58	17,67	3,114						
	Toplam	301	17,54	2,866						

Tablo 79’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,380; p>.05).

Tablo 80: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Mücadele Azmi	İlkokul ve altı	154	15,94	2,803	G.Arası	2,986	3	,995		
	Ortaokul	58	15,82	2,665	G.İçi	2177,372	297	7,331		
	Lise	64	15,83	2,344	Toplam	2180,359	300		,136	,939
	Üniversite ve üstü	25	15,66	3,102						
	Toplam	301	15,83	2,696						

Tablo 80’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,136$; $p>.05$).

Tablo 81: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Okul desteği	İlkokul ve altı	100	15,16	3,521	G.Arası	41,050	3	13,683		
	Ortaokul	68	15,63	3,464	G.İçi	3876,691	297	13,053		
	Lise	75	16,13	3,391	Toplam	3917,741	300		1,048	,371
	Üniversite ve üstü	58	15,67	4,178						
	Toplam	301	15,61	3,614						

Tablo 81’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,048$; $p>.05$).

Tablo 82: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uyum	İlkokul ve altı	100	12,57	1,777	G.Arası	8,701	3	2,900		
	Ortaokul	68	12,54	1,816	G.İçi	992,542	297	3,342		
	Lise	75	12,23	1,790	Toplam	1001,243	300		,868	,458
	Üniversite ve üstü	58	12,71	1,974						
	Toplam	301	12,50	1,827						

Tablo 82’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının aritmetik ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,868$; $p>.05$).

Tablo 83: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Algılanan Sosyal Destek	Düşük	44	19,36	7,327	G.Arası	340,024	2	170,012		
	Orta	152	22,18	6,169	G.İçi	11770,986	298	39,500		
	Yüksek	105	22,55	5,977	Toplam	12111,010	300		4,304	,014
	Toplam	301	21,90	6,354						

Tablo 83’te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=4,304$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=2,358$; $p>.05$).

Bunun üzerine LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin aile desteği puanlarının sosyoekonomik düzeye göre hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için yapılan LSD analizi sonucunda söz konusu farklılığın sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler arasında sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde; sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrenciler arasında sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler lehine $p<.01$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer ekonomik düzeyler arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 84: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
Arkadaş Desteği	Düşük	44	17,95	7,028	G.Arası	661,531	2	330,766	8,198	,000
	Orta	152	21,12	6,603	G.İçi	12023,492	298	40,347		
	Yüksek	105	22,57	5,646	Toplam	12685,023	300			
	Toplam	301	21,16	6,503						

Tablo 84'te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=8,198$; $p<.001$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=2,928$; $p>.05$). Bunun üzerine LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. LSD analizi sonucunda mevcut farklılığın sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler arasında sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde; sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrenciler arasında sosyoekonomik düzeyi düşük

öğrenciler lehine $p<.001$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer sosyoekonomik düzeyler arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 85: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Özel Bir Kişi Desteği	Düşük	44	14,80	7,525	G.Arası	1802,890	2	901,445		
	Orta	152	21,04	6,595	G.İçi	13225,456	298	44,381		
	Yüksek	105	22,27	6,372	Toplam	15028,346	300		20,312	,000
	Toplam	301	20,55	7,078						

Tablo 85’te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=20,312$; $p<.001$). Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=1,948$; $p>.05$). Bundan sonra LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. LSD analizi sonucunda mevcut farklılığın sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler arasında sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler lehine $p<.001$ düzeyinde; sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrenciler arasında sosyoekonomik düzeyi düşük öğrenciler lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer sosyoekonomik düzeyler arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 86: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	Düşük	44	21,36	4,415	G.Arası	108,728	2	54,364	2,823	,061
	Orta	152	22,93	4,355	G.İçi	5739,086	298	19,259		
	Yüksek	105	23,18	4,426	Toplam	5847,814	300			
	Toplam	301	22,79	4,415						

Tablo 86’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=2,823; p>.05).

Tablo 87: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Empati	Düşük	44	9,86	1,733	G.Arası	,761	2	,380	,125	,883
	Orta	152	9,96	1,737	G.İçi	908,907	298	3,050		
	Yüksek	105	10,02	1,765	Toplam	909,668	300			
	Toplam	301	9,97	1,741						

Tablo 87’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,125; p>.05).

Tablo 88: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akran Desteği	Düşük	44	16,91	2,900	G.Arası	29,810	2	14,905	1,823	,163
	Orta	152	17,49	3,036	G.İçi	2437,001	298	8,178		
	Yüksek	105	17,88	2,563	Toplam	2466,811	300			
	Toplam	301	17,54	2,868						

Tablo 88’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=1,823; p>.05).

Tablo 89: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Mücadele Azmi	Düşük	44	16,41	2,670	G.Arası	20,490	2	10,245	1,414	,245
	Orta	152	15,64	2,742	G.İçi	2159,868	298	7,248		
	Yüksek	105	15,87	2,628	Toplam	2180,359	300			
	Toplam	301	15,83	2,696						

Tablo 90’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=1,414; p>.05).

Tablo 91: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Okul Desteği	Düşük	44	15,98	3,467	G.Arası	50,238	2	25,119	1,935	,146
	Orta	152	15,20	3,482	G.İçi	3867,503	298	12,978		
	Yüksek	105	16,04	3,823	Toplam	3917,741	300			
	Toplam	301	15,61	3,614						

Tablo 91’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=1,935; p>.05).

Tablo 92: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uyum	Düşük	44	12,59	2,160	G.Arası	2,502	2	1,251	,373	,689
	Orta	152	12,57	1,666	G.İçi	998,740	298	3,351		
	Yüksek	105	12,38	1,908	Toplam	1001,243	300			
	Toplam	301	12,50	1,827						

Tablo 92’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,373; p>.05).

Tablo 93: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	İlk Çocuk	83	21,80	6,112	G.Arası	146,587	3	48,862		
	Tek Çocuk	11	25,36	3,501	G.İçi	11964,422	297	40,284		
	Ortanca Çoc	111	21,56	6,798	Toplam	12111,010	300		1,213	,305
	Son Çocuk	96	21,99	6,237						
	Toplam	301	21,90	6,354						

Tablo 93'te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,213$; $p>.05$).

Tablo 94: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Arkadaş Desteği	İlk Çocuk	83	21,51	7,110	G.Arası	28,181	3	9,394		
	Tek Çocuk	11	21,27	4,541	G.İçi	12656,842	297	42,616		
	Ortanca Çoc	111	21,26	6,009	Toplam	12685,023	300		,220	,882
	Son Çocuk	96	20,74	6,755						
	Toplam	301	21,16	6,503						

Tablo 94'te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=.220$; $p>.05$).

Tablo 95: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Özel Bir Kişi Desteği	İlk Çocuk	83	20,94	7,041	G.Arası	158,955	3	52,985		
	Tek Çocuk	11	22,55	4,547	G.İçi	14869,390	297	50,065		
	Ortanca Çoc	111	19,68	7,435	Toplam	15028,346	300		1,058	,367
	Son Çocuk	96	21,00	6,896						
	Toplam	301	20,55	7,078						

Tablo 95’te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,058$; $p>.05$).

Tablo 96: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	İlk Çocuk	83	23,46	3,842	G.Arası	204,815	3	68,272		
	Tek Çocuk	11	26,09	1,446	G.İçi	5642,999	297	19,000		
	Ortanca Çoc	111	22,17	4,871	Toplam	5847,814	300		3,593	,014
	Son Çocuk	96	22,55	4,355						
	Toplam	301	22,79	4,405						

Tablo 96’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=3,593$; $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların heterojen olduğu saptanmıştır ($L=4,121$; $p<.05$). Bunun üzerine varyansların heterojen olmasında kullanılan Tamhane’s T2 tekniği tercih

edilmiştir. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin aile desteği puanlarının doğum sırasına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Tamhane's T2 analizi sonucunda söz konusu farklılığın tek çocuk ile ilk çocuk olan öğrenciler arasında tek çocuk olan öğrenciler lehine $p<.01$ düzeyinde; tek çocuk ile ortanca çocuk olan öğrenciler arasında tek çocuk olan öğrenciler lehine $p<.001$ düzeyinde; tek çocuk ile son çocuk olan öğrenciler arasında tek çocuk olan öğrenciler lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 97: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Empati	İlk Çocuk	83	10,22	1,668	G.Arası	14,194	3	4,731		
	Tek Çocuk	11	9,64	1,433	G.İçi	895,474	297	3,015		
	Ortanca Çoc	111	9,72	1,869	Toplam	909,668	300		1,569	,197
	Son Çocuk	96	10,07	1,662						
	Toplam	301	9,97	1,741						

Tablo 97'de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,213$; $p>.05$).

Tablo 98: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akran Desteği	İlk Çocuk	83	17,29	3,199	G.Arası	13,644	3	4,548		
	Tek Çocuk	11	17,55	2,659	G.İçi	2453,167	297	8,260		
	Ortanca Çoc	111	17,80	2,666	Toplam	2466,811	300		,551	,648
	Son Çocuk	96	17,45	2,832						
	Toplam	301	17,54	2,868						

Tablo 98’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,551$; $p>.05$).

Tablo 99: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Mücadele Azmi	İlk Çocuk	83	15,61	2,617	G.Arası	12,860	3	4,287		
	Tek Çocuk	11	15,55	2,697	G.İçi	2167,499	297	7,298		
	Ortanca Çoc	111	15,77	2,571	Toplam	2180,359	300		,587	,624
	Son Çocuk	96	16,11	2,912						
	Toplam	301	15,83	2,696						

Tablo 99’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,587$; $p>.05$).

Tablo 100: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Okul Desteği	İlk Çocuk	83	15,59	3,643	G.Arası	51,258	3	17,086		
	Tek Çocuk	11	13,73	3,133	G.İçi	3866,483	297	13,018		
	Ortanca Çoc	111	15,92	3,545	Toplam	3917,741	300		1,312	,270
	Son Çocuk	96	15,48	3,696						
	Toplam	301	15,61	3,614						

Tablo 100’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=1,312; p>.05).

Tablo 101: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırasına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uyum	İlk Çocuk	83	12,59	1,646	G.Arası	6,754	3	2,251		
	Tek Çocuk	11	12,45	1,368	G.İçi	994,489	297	3,348		
	Ortanca Çoc	111	12,63	1,944	Toplam	1001,243	300		,672	,570
	Son Çocuk	96	12,29	1,886						
	Toplam	301	12,50	1,827						

Tablo 101’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,672; p>.05).

Tablo 102: ÇBASDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	Tek Çocuk	10	22,30	3,889	G.Arası	111,099	3	37,033		
	İki Kardeş	72	22,40	6,241	G.İçi	11999,911	297	40,404		
	Üç Kardeş	101	22,39	5,938	Toplam	12111,010	300		,917	,433
	Dört ve üstü	118	21,14	6,901						
	Toplam	301	21,90	6,354						

Tablo 102’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,917$; $p>.05$).

Tablo 103: ÇBASDÖ Arkadaş Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Arkadaş Desteği	Tek Çocuk	10	24,30	4,692	G.Arası	258,913	3	86,304		
	İki Kardeş	72	21,40	6,911	G.İçi	12426,110	297	41,839		
	Üç Kardeş	101	21,82	6,483	Toplam	12685,023	300		2,063	,105
	Dört ve üstü	118	20,19	6,293						
	Toplam	301	21,16	6,503						

Tablo 103’te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=2,063$; $p>.05$).

Tablo 104: ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Özel Bir Kişi Desteği	Tek Çocuk	10	21,90	4,280	G.Arası	595,762	3	198,587		
	İki Kardeş	72	20,64	6,683	G.İçi	14432,583	297	48,595		
	Üç Kardeş	101	22,22	6,794	Toplam	15028,346	300		4,087	,007
	Dört ve üstü	118	18,97	7,443						
	Toplam	301	20,55	7,078						

Tablo 104'te görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=4,087$; $p<.01$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için post-hoc analiz tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla önce varyansların homojenliği sınanmış ve varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($L=2,271$; $p>.05$). Bundan dolayı LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Örneklem grubu oluşturan öğrencilerin özel bir kişi desteği puanlarının kardeş sayısına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için yapılan LSD analizi sonucunda mevcut farklılığın üç kardeş olan öğrenciler ile dört ve üstü kardeş olan öğrenciler arasında üç kardeş olan öğrenciler lehine $p<.01$ seviyesinde gerçekleştiği bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 105: EPDÖ Aile Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Aile Desteği	Tek Çocuk	10	23,60	3,748	G.Arası	64,859	3	21,620		
	İki Kardeş	72	23,54	4,249	G.İçi	5782,955	297	19,471		
	Üç Kardeş	101	22,52	4,451	Toplam	5847,814	300		1,110	,345
	Dört ve üstü	118	22,49	4,523						
	Toplam	301	22,79	4,415						

Tablo 105’te görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,110$; $p>.05$).

Tablo 106: EPDÖ Empati Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Empati	Tek Çocuk	10	10,40	1,955	G.Arası	4,640	3	1,547		
	İki Kardeş	72	10,11	1,459	G.İçi	905,028	297	3,047		
	Üç Kardeş	101	9,86	1,839	Toplam	909,668	300		,508	,677
	Dört ve üstü	118	9,93	1,806						
	Toplam	301	9,97	1,741						

Tablo 106’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Empati puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=,508$; $p>.05$).

Tablo 107: EPDÖ Akran Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>SS</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akran Desteği	Tek Çocuk	10	19,20	1,317	G.Arası	30,450	3	10,150		
	İki Kardeş	72	17,50	2,902	G.İçi	2436,361	297	8,203		
	Üç Kardeş	101	17,57	2,889	Toplam	2466,811	300		1,237	,296
	Dört ve üstü	118	17,39	2,906						
	Toplam	301	17,54	2,868						

Tablo 107’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Akran Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için

yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=1,237; p>.05).

Tablo 108: EPDÖ Mücadele Azmi Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Mücadele Azmi	Tek Çocuk	10	16,90	2,644	G.Arası	12,459	3	4,153		
	İki Kardeş	72	15,85	2,538	G.İçi	2167,900	297	7,299		
	Üç Kardeş	101	15,73	2,713	Toplam	2180,359	300		,569	,636
	Dört ve üstü	118	15,81	2,792						
	Toplam	301	15,83	2,696						

Tablo 108’de görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,569; p>.05).

Tablo 109: EPDÖ Okul Desteği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{X}$ ve SS Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
Okul Desteği	Tek Çocuk	10	15,50	3,659	G.Arası	6,081	3	2,027		
	İki Kardeş	72	15,85	3,733	G.İçi	3911,660	297	13,171		
	Üç Kardeş	101	15,48	3,526	Toplam	3917,741	300		,154	,927
	Dört ve üstü	118	15,58	3,650						
	Toplam	301	15,61	3,614						

Tablo 109’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (F=,154; p>.05).

Tablo 110: EPDÖ Uyum Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Farklılık Olup Olmadığını Bulmak İçin Yapılan ANOVA Sonucu

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uyum	Tek Çocuk	10	12,70	2,003	G.Arası	12,058	3	4,019		
	İki Kardeş	72	12,19	1,717	G.İçi	989,185	297	3,331		
	Üç Kardeş	101	12,48	1,641	Toplam	1001,243	300		1,207	,307
	Dört ve üstü	118	12,70	2,014						
	Toplam	301	12,50	1,827						

Tablo 110’da görüldüğü gibi öğrencilerin EPDÖ Uyum puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak için yapılan ANOVA sonucunda aritmetik ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F=1,207$; $p>.05$).

Tablo 111: ÇBASDÖ Puanları ile EPDÖ Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon (r) Analizi Sonucu

ÇBASDÖ	<i>N</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
EPDÖ	301	0,401**	0,000

Tablo 111’de görüldüğü gibi öğrencilerin ÇBASDÖ ile EPDÖ düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan Pearson Korelasyon (r) analizi sonucunda, ÇBASD ile EPDÖ arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,401$; $p<0,01$).

BÖLÜM 4: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın temel amacı, lise öğrencilerinin algıladığı sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık düzeyi arasında ilişkinin olup olmadığını incelemektir. Temel amaç doğrultusunda demografik özelliklere göre EPDÖ ve ÇBASDÖ ölçeklerinin ve alt boyut puanlarının değişip değişmediği incelenmiştir.

Bu bölümde, araştırma verilerinin analizlerinden elde edilen bulgular, konuya ilişkin literatür kapsamında tartışılmış, araştırmanın literatüre katkıları ve sınırlılıkları değerlendirilmiştir. Daha sonra araştırmanın bulguları göz önünde bulundurularak önerilerde bulunulmuştur.

4.1.Tartışma

4.1.1.Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek toplam ve ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Mevcut farklılık kız öğrencilerin lehinedir. Yani kız öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek ve Özel Bir Kişi Desteği puanları, erkek öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek ve Özel Bir Kişi Desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Toplumumuzda anne-baba, kız çocuğunu kendi denetimi altında tutmak ister. Özellikle de anne, kız çocuğuna daha yakın bir konumdadır. Anne kız çocuğuyla zaman geçirir, birlikte sosyal faaliyetlere katılır. Kız çocuğu daha küçükken ev işlerinde anneye yardım eder. Kız çocuğunun bir sorunu olduğunda anne hemen ilgilenir. Benzer şekilde baba da kız çocuğuna önem verir ve kız çocuğu aileye bağlı bir şekilde yetiştirilmeye çalışır. Aile içinde bu tutum ya da benzer tutumla yetişen kız çocukları, bir sorunla karşılaştıklarında kendilerine yardım edebilecek birilerinin olduğuna inanmaktadırlar. Aynı zamanda kız çocukların toplumsal kurallara uyulması daha çok istenmektedir. Toplumsal kurallara uyan kız çocuğu hem ailesinden hem de yakın sosyal çevresi tarafından takdir edilmektedir. Bu yüzden kız öğrencilerin algılanan

sosyal destek düzeyinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Erçevik (2014), Atalay (2014), Çalışkan (2015) ve Turgut (2015) ayrı ayrı yaptıkları araştırmalarında, elde ettiğimiz bulguları destekler nitelikte sonuçlar elde etmişlerdir. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının farklılık gösterdiğini bulmuşlardır. Kız öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının, erkek öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuşlardır. Araştırmamızda kız öğrencilerin özel bir kişi desteğinin yüksek çıkmasının nedeni yukarıdaki açıklamalara ek olarak, kız öğrencilerin psikolojik yapıları gereği daha duygusal olmaları gösterilebilir.

Bu sonuçlara dayanarak kız öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek ve Özel Bir Kişi Desteğinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği ve EPDÖ Okul Desteği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Erkek öğrencilerin Aile Desteği ve Okul Desteği puanları, kız öğrencilerin Aile Desteği ve Okul Desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Toplumumuzda erkek çocuk, kız çocuklarına göre daha özerk bir şekilde yetiştirilmektedir. Erkek çocuk yaramazlık yapabilir, kırabilir-dökebilir ve her halükarda hoşgörü gösterilir. Toplumumuzda özellikle bazı ailelerde erkek çocuklara daha çok kıymet verilmektedir. Gerek ekonomik gerekse de psikolojik olarak erkek çocuğunun yanında yer almaktadır. Bu durumda erkek çocuk, ailesinin kendisinin yanında olduğunu hissediyor. Bu nedenlerden dolayı erkek çocuğun algıladığı aile desteğinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Kahrıman (2002), Atalay (2014) ve Çalışkan (2015) yaptıkları araştırmalarında, elde ettiğimiz bulguları destekler nitelikte sonuçlar elde etmişlerdir. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin algıladıkları aile desteği düzeyinin değiştiğini bulmuşlardır. Kız öğrencilerin algıladıkları aile desteği puanlarının, erkek öğrencilerin algıladıkları aile desteği puanlarından yüksek bulunmuştur. Bu araştırmaların aksine Erçevik (2014) erkek öğrencilerin aile desteği puanlarının kız öğrencilerin aile desteği puanlarından yüksek olduğunu bulmuştur. Şencan (2009),

Demirdüzen (2013), Fırat(2015) ve Turgut(2015) ise öğrencilerin cinsiyetine göre algıladıkları aile destek düzeyinin farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Erkek öğrencilerin okul desteği puanlarının yüksek olmasının nedenlerinden bir tanesi de anne-babaların erkek çocuğun akademik başarılarını daha çok önemsediklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Anne-baba çocuğun ders durumunu takip edip okuluna gitmesi, öğretmenleriyle-okul idaresiyle konuşması, doğrudan ya da dolaylı olarak erkek öğrencinin okul desteğini algılamasını sağlayacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde okul ortamında erkek öğrencilere yönelik sosyal ve sportif faaliyetlerin fazla olması da erkek öğrencilerin okul desteği puanlarının yüksek olmasını sağlayan faktörler olduğu düşünülmektedir. Koç-Yıldırım (2014) cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin psikolojik dayanıklılık alt boyutlarından okul desteği düzeyini anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini bulmuştur. Araştırmamızın aksine kız öğrencilerin okul desteği puanlarının, erkek öğrencilerin okul desteği puanlarından yüksek olduğunu bulmuştur. Tanrıkulu, Sülükoğlu ve Meşeli (2015) cinsiyet değişkenine göre ergenlerin okul desteği düzeyinin farklılık göstermediğini bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak erkek öğrencilerin algıladığı Aile Desteği ve Okul Desteği kız öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Görüldüğü gibi literatürde bulgularımızı destekleyen ve bulgularımızın aksine sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bulgularımız da erkek öğrencilerin Aile Desteği ve Okul Desteği puanlarının, kız öğrencilerin Aile Desteği ve Okul Desteğinden yüksek olduğunu belirten araştırmalara paralellik göstermektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ toplam puanı, Empati, Mücadele Azmi, Uyum ve Arkadaş desteği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamamıştır.

Empati, Mücadele Azmi, Uyum ve Arkadaş desteği gibi değerlerin zekâ düzeyi, aile içinde ruhsal rahatsızlığı bulunan birinin olması, çocukluk dönemi yaşam becerileri, görev ve sorumluluk verilmesi gibi değişkenlerden etkilendiği düşünülmektedir. Örneğin çocukluk döneminde görev ve sorumluluk verilen bir çocuğun mücadele azminin yüksek olacağı düşünülmektedir. Yukarıda saydığımız faktörlerin olumlu olması çocuğun kız ya da erkek olmasına bağlı kalmaksızın, empati, mücadele azmi,

uyum ve arkadaş desteği düzeyini artıracakı düşünölmektedir. Altundağ (2013) araştırmasında cinsiyet değışkenine göre ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyi ve EPDÖ alt boyutlarından empati, mücadele azmi, uyum, düzeyinin farklılık göstermediğini bulmuştur. Benzer şekilde Kurt (2013), Özcan (2015), Uçan ve Kıran-Esen (2015), Tanrıkuu, Sölukoğlu ve Meşeli (2015) yaptıkları araştırmalarında, elde ettiğimiz bulguları destekler nitelikte sonuçlar elde etmişlerdir. Cinsiyet değışkenine göre öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyinin farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Oktan (2008) üniversite sınavına çalışan lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında cinsiyet değışkeninin ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde etkili olduğunu bulmuştur. Kız öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyinin, erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Çataloğlu (2011) ve Koç-Yıldırım (2014) cinsiyet değışkenine göre öğrencilerin psikolojik dayanıklılık toplam puan düzeyini anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini bulmuştur. Kız öğrencilerin psikolojik dayanıklılık toplam puan düzeyinin, erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık toplam puan düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur. Toprak (2014) araştırmasında cinsiyet değışkeninin ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde etkili olduğunu bulmuştur. Erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyinin, kız öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur.

Göröldüğü gibi literatürde bulgularımızı destekleyen ve bulgularımızın aksine sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bulgularımız da öğrencilerin EPDÖ toplam puanı, Empati, Mücadele Azmi, Uyum ve Arkadaş desteği puanlarının cinsiyet değışkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirten araştırmalara paralellik göstermektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünölmektedir. Bu sonuçlara dayanarak öğrencilerin EPDÖ toplam puanı, Empati, Mücadele Azmi, Uyum ve Arkadaş desteği puanlarının cinsiyet değışkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna varılabilir.

4.1.2.Sınıf Düzeyi Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Mücadele Azmi; ÇBASDÖ Arkadaş Desteği alt boyutu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyi 10. ve 11. Sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Dokuzuncu sınıf öğrencileri akademik hayatlarında yeni bir sayfa açmışlardır. Ortaokul döneminde başarısızlık yaşamışlarsa da, aile ve yakın çevresi çocuğun geleceği için yeni bir sayfa açması gerektiğini düşünmektedir. Bu yüzden öğrenciyle biraz daha ilgilenmektedir. Üst sınıflara geldikçe öğrenci kendi rotasını kendisi belirleyebilecek duruma gelmektedir. Anne-babaya ve yakın çevreden destek beklememektedir. Bu beklenti doğrultusunda anne-babanın öğrenci üzerindeki ilgisi de azalmaktadır. Bu yüzden 9.sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Atalay (2014) sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin algıladıkları sosyal destek toplam puan düzeylerinin anlamlı düzeyde farklı olduğunu bulmuştur. Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek toplam puan düzeylerinin, 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek toplam puan düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek bulmuştur. Diğer gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak 9. sınıf öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek düzeyi 10. ve 11. Sınıf öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek düzeyinden yüksek olduğu sonucuna varılabilir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık

gösterdiği bulunmuştur. Onuncu sınıf öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarının, 12. sınıf öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

On ikinci sınıf öğrencileri YGS-LYS sınavlarına hazırlanırlar. On ikinci sınıf öğrencileri ders başarısı, deneme sınavından aldığı puanlar, hangi bölüme-mesleğe gideceği vb konularla ilgilenirler. Bu konularla ilgilenirken çoğu zaman sosyal faaliyetleri ikinci planda görürler. Bu doğrultuda çoğu zaman arkadaşlarına yardımcı olmaya zaman bulamazlar ve aynı şekilde çoğu zaman arkadaşlarından da yardım alamazlar. Bazen de arkadaşlarıyla YGS-LYS başarısı konusunda arkadaşlarıyla yersiz rekabete girebilmektedirler. Onuncu sınıf öğrencileri ise YGS-LYS'ye hazırlanmazlar. Arkadaşlarıyla sosyal ve sportif faaliyetlere katılırlar. Arkadaşlarına yardım ettikleri gibi, ihtiyaçları olduğunda arkadaşlarından yardım da alabilmektedirler. Bu nedenlerden dolayı onuncu sınıf öğrencilerinin, algıladıkları arkadaş desteği düzeyinin, 12.sınıf öğrencilerin algıladığı arkadaş desteği düzeyinden yüksek olduğu düşünülmektedir. Şencan (2009), Turgut (2015) ve Çalışkan (2015) araştırmalarında sınıf düzeylerine göre öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılık olmadığını bulmuştur. Fırat(2015) sınıf düzeylerine göre öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin farklı olduğunu ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığını bulmuştur. Öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyinin düştüğünü bulmuştur. Yani 9.sınıf öğrencilerinin algıladıkları arkadaş desteği düzeyi en yüksek, 12. Sınıf öğrencilerinin ise en düşük olduğudur. Atalay (2014) sınıf düzeylerine göre öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin anlamlı düzeyde farklı olduğunu bulmuştur. On ikinci sınıf öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, 9. ve 11. Sınıf öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek bulmuştur.

Görüldüğü gibi literatürde bulgularımızı destekleyen ve bulgularımızın aksine sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bulgularımız da öğrencilerin Arkadaş Desteği puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini belirten araştırmalara paralellik göstermektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak 10. sınıf öğrencilerinin

algıladığı Arkadaş Desteği puanlarının, 12. sınıf öğrencilerinin algıladığı Arkadaş Desteği puanlarından yüksek olduğu sonucuna varılabilir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Psikolojik Dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin, 11.sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Dokuzuncu sınıf öğrencileri henüz yolun başındalar, YGS-LYS gibi bir kaygıları yoktur. 12.sınıf öğrencileri ise YGS-LYS'ye yönelik gerekli çalışmaları yapıyorlarsa, kendi üzerine düşeni yaptıklarından ve kendilerine güvenleri olduklarından dolayı psikolojik olarak kendilerini iyi görürler. 12.sınıf öğrencilerinden YGS-LYS'ye yönelik çalışmayan öğrencilerin ise sınavla ilgili bir stres ve kaygı hissetmediklerinden dolayı psikolojik olarak kendilerini kötü hissetme gibi bir sorun ortaya çıkmamaktadır. Bu nedenlerden dolayı 9. ve 12. Sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık toplam puanlarının yüksek olduğu düşünülmektedir. Tanrıku, Sülükoğlu ve Meşeli (2015) sınıf düzeyi değişkenine göre ergenlerin psikolojik dayanıklılık toplam puan düzeyinin farklılık gösterdiğini bulmuştur. Onuncu sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık toplam puan düzeyi, diğer sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki farklılık anlamlı bulmamıştır. Özcan (2015) ve Koç-Yıldırım (2014) araştırmalarında sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin EPDÖ toplam puan düzeyinin farklılık göstermediğini bulmuştur.

Bulgularımız literatürdeki bulguları kısmen desteklemektedir. Bulgularımız Psikolojik Dayanıklılık puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini belirten araştırmaları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin, 11.sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek olduğu sonucuna varılabilir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin mücadele azmi puanları, 11. sınıf

öğrencilerinin mücadele azmi puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi 9. sınıf öğrencileri akademik hayatlarında yeni bir sayfa açmışlardır. Ortaokul döneminde başarısızlık yaşamışlarsa da, aile ve yakın çevresi çocuğun geleceği için yeni bir sayfa açması gerektiğini düşünmektedir. Bu yüzden gerekli ilgi ve desteğini esirgememektedirler. Bundan dolayı 9.sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi yüksek bulunmuştur. Bunun sonucu da 9.sınıf öğrencilerinin mücadele azminin yüksek olduğu düşünülmektedir. Koç-Yıldırım (2014) ve Tanrıkulu, Sülukoğlu ve Meşeli (2015) araştırmalarında, araştırmamızın tersi sonuçlar bulmuşlardır. Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin mücadele azmi puan düzeyinin farklılık göstermediğini bulmuşlardır.

Bulgularımızın sonucuna ve gerekçelere baktığımızda 9. sınıf öğrencilerinin Mücadele Azmi puanları, 11. sınıf öğrencilerinin Mücadele Azmi puanlarından yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Literatürde bulgumuza benzer bir sonuca rastlanmamıştır. Bu sonucun bir ilk olması nedeniyle, literatüre önemli bir katkısı olduğu düşünülmektedir.

Sınıf düzeyi değişkeni ile ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Özel Bir Kişi Desteği; EPDÖ alt boyutu Empati, Akran Desteği, Okul Desteği, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamamıştır.

Ergenlerin Aile Desteği, Özel Bir Kişi Desteği, Empati, Akran Desteği, Okul Desteği, Uyum düzeyleri sınıf düzeyinden sınırlı düzeyde etkilenmektedirler. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu unsurları daha çok cinsiyet, zekâ düzeyi, kişilik yapısı gibi faktörlerin etkilediği düşünülmektedir. Koç-Yıldırım (2014), Tanrıkulu, Sülukoğlu ve Meşeli (2015) araştırmalarında sınıf düzeyi değişkenine göre ergenlerin empati ve uyum puan düzeyinin farklılık göstermediğini bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak sınıf düzeyi değişkeni ile Aile Desteği, Özel Bir Kişi Desteği, Empati, Akran Desteği, Okul Desteği, Uyum arasında ilişkinin olmadığı sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

4.1.3.Okul Türü Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Okul türü değişkeni ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları ve EPDÖ Okul Desteği Alt Boyutu arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Psikolojik Dayanıklılık toplam puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anadolu Lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi imam hatip lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Belli bir zekâ kapasitesine sahip, verimli ders çalışma yöntemlerini bilen, ders çalışmaya uygun zaman ve mekânı olan öğrenciler Anadolu lisesine yerleşebilmektedir. Bu şartları sağlayıp Anadolu lisesini kazanan öğrenciler, başarı hazzını yaşamaktadırlar. Okul türüne baktığımızda, Anadolu liselerinin imkanlarının daha iyi olduğu, sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlerin yeterli olduğu, fiziki donanımlarının daha iyi olduğu (Spor salonu, akıllı tahta, tablet, projeksiyon vb) görülmektedir. Benzer şekilde Anadolu lisesi öğretmenlerinin sınavla seçilmesi, belli bir tecrübeye sahip oldukları görülmektedir. Tüm bu şartların Anadolu lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyini arttırdığı düşünülmektedir. İmam-hatip lisesi öğrencileri ile meslek lisesi öğrencileri sınavsız bir şekilde okula yerleşmeleri ya da düşük puanlarla yerleşmeleri, ortaokul döneminde başarı hazzı yaşamamış olmaları vb nedenlerden dolayı psikolojik dayanıklılıkları arasında farkın olmadığı düşünülmektedir. Koç-Yıldırım (2014) araştırmasında, bulgularımızdan farklı sonuçlar elde etmiştir. Okul türü değişkeni ile öğrencilerin psikolojik dayanıklılık toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Özcan (2015) araştırmasında okul türü değişkeni ile öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Kız meslek lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin, Anadolu Lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek; Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi, Anadolu Lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek; Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi, imam hatip lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek olduğunu bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak Anadolu Lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi imam hatip lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Görüldüğü gibi literatürde bulgularımızı destekleyen ve bulgularımızın aksine sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bulgularımız da öğrencilerin Arkadaş Desteği puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini belirten araştırmalara paralellik göstermektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anadolu Lisesi öğrencilerinin okul desteği puanları, imam hatip lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinin okul desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Yukarıda da bahsedildiği gibi Anadolu Lisesi öğrencileri sınavla yerleşmektedirler. Anadolu liselerinin imkanlarının daha iyi olduğu, sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlerin yeterli olduğu, fiziki donanımlarının daha iyi olduğu (Spor salonu, akıllı tahta, tablet, projeksiyon vb) görülmektedir. Benzer şekilde Anadolu Lisesi öğretmenlerinin sınavla seçilmesi, belli bir tecrübeye sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere karşı tutumu daha çok demokratik olabilmektedir. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirme imkânları artmaktadır. Tüm bu şartlar Anadolu Lisesi öğrencilerinin okul desteği düzeyini arttırdığı düşünülmektedir. Koç-Yıldırım (2014) araştırmasında okul türü değişkeni ile öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Özel okulda öğrenimlerine devam eden öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği alt boyut puanları, devlet okulunda öğrenimlerine devam eden öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği alt boyut puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak Anadolu Lisesi öğrencilerinin algıladığı Okul Desteği puanları, imam hatip lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinin algıladığı Okul Desteği puanlarından yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının olduğu düşünülmektedir.

Okul türü değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir kişi Desteği; EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Empati, Mücadele Azmi, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamamıştır.

Algılanan Sosyal Destek, Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir kişi Desteği, Empati, Mücadele Azmi, Uyum düzeyi gibi unsurların öğrencinin çocukluk döneminde, gelişim dönemine uygun görev ve sorumluluk verilmesi, aile içinde sağlıklı bir iletişimin olması, çocuğun istek ve beklentilerinin karşılanması gibi şartların yerine getirilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışkan (2015) araştırmasında bulgularımızla aynı sonuçlar elde etmiştir. Okul türü değişkeni ile aileden algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur. Kahrıman(2002) ve Çalışkan (2015) araştırmasında, bulgularımıza benzer sonuç elde etmiştir. Okul türü değişkenine göre öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını bulmuşlardır.

Bu sonuçlara dayanarak okul türü değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek puanları, Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir kişi Desteği, Empati, Mücadele Azmi, Uyum arasında ilişkinin olmadığı sonucuna varılabilir.

4.1.4.Göç Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ ve EPDÖ toplam puanları ve ölçeklerin alt boyut puanları ile göç değişkeni arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuçlar hipotezimizi doğrulamamıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bireylerde ortak bir kültür oluşmaktadır. Anadolu'nun ücra bir ilçesinde yaşayan bir genç ile İstanbul ya da Ankara'da yaşayan bir genç ile aynı olay ve durumdan haberdardır. Sosyal paylaşım sitelerinin artmasıyla birlikte sosyal ağlar gelişmektedir. Ve gençler arasında ortak bir kültür meydana gelmektedir. Bu nedenden dolayı göç eden ve göç etmeyen öğrenciler arasında ÇBASDÖ ve EPDÖ toplam puanları ve ölçeklerin alt boyut puanları arasında farklılığın olmadığı düşünülmektedir. Tezcan (2015) "Ergenlerde Suça Sürüklenmenin Sosyal Psikolojik Arka Planı" başlıklı araştırmasında, örneklemini İzmir ve Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Cezaevinde yatmakta olan 14-18 yaşlardaki suça sürüklenen çocuklar

ve 2013-2014 eğitim-öğretim yılında İzmir’de MEB’e bağlı liselerde 9., 10. Ve 11.sınıflarda öğrenimlerine devam eden erkek öğrencilerden oluşturmuştur. Bu araştırmasında suça sürüklenmiş ve sürüklenmemiş katılımcılar arasında göç geçmişi açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu sonuç, bulgularımızı desteklemektedir.

Bu sonuçlara dayanarak öğrencilerin ÇBASDÖ ve EPDÖ toplam puanları ve ölçeklerin alt boyut puanları ile göç değişkeni arasında ilişkinin olmadığı sonucuna varılabilir. Bu konuda sınırlı sayıda araştırma olmasından ve mevcut araştırma sonuçlarını desteklediğinden dolayı literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

4.1.5. Anne Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Anne eğitim düzeyi ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, ÇBASDÖ Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Annesinin eğitim durumu ortaokul, lise, üniversite ve üstü olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, anne eğitim durumu ilkököl ve altı olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Annenin eğitim durumunun ilkököl olması, çocuğa gerekli demokratik anne tutumunu sergileyemeyecektir. Çocuğa gerekli ilgi, sevgi, hoşgörü gösteremeyecek, ya da aşırı ilgi, sevgi ve hoşgörü gösterebilecektir. Her iki durum da belli zamandan sonra anne ile çocuk arasındaki ilişkinin kötüye gitmesine neden olabilecektir. Annenin eğitim düzeyinin düşük olması çocuğun ilgi ve yeteneklerinin farkında olmamasına da neden olabilir. İlgi ve yeteneklerinin farkında olmayan çocuk başarılı olmayabilir, anlaşılmadığını hissedebilir. Bu durumda yakın ve uzak çevresinde kendisinin sevilmediğini, desteklenmediğini hissedebilir. Bu durumun sonucu olarak annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinin düştüğü düşünülmektedir. Ak (2014) anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek toplam puanlarının en yüksek olduğunu bulmuştur. Bunu

sırasıyla anne eğitim düzeyi ortaokul, lise, ilkokul, yüksek lisans-doktora ve okur-yazar olmayan öğrencilerin takip ettiğini bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek puanlarının anne eğitim durumu değişkeni ile ilişkili olduğu sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan öğrencilerin arkadaş desteği ve özel bir kişi desteği puanları, anne eğitim düzeyi ilkokul ve altı olan öğrencilerin arkadaş desteği ve özel bir kişi desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Anne eğitim düzeyi yüksek olan anneler çocuklarını demokratik anne tutumuyla yetiştirmektedirler. Anne-çocuk arasında güvenli bağlanma söz konusudur. Çocuk uygun iletişim ve uyum becerilerine sahiptir. Çocuk arkadaşları arasında iyi iletişim kurabiliyor. Yeri gelince arkadaşlarına yardım ediyor, yeri gelince arkadaşlarından yardım alabiliyor. İhtiyacı olduğunda kendisini destekleyebilecek arkadaşı olduğuna inanıyor. Anne eğitim düzeyi ilkokul ve altı olan annelerin çocuklarında ise bu durumun tam tersi sonuçlar ortaya çıkabilir. Bu nedenlerden dolayı annenin eğitim durumunun üniversite ve üstü olması çocuklarının algıladıkları özel bir kişi ve arkadaş desteğinin yüksek olmasını sağladığı düşünülmektedir. Kahrıman (2002) anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini bulmuştur. Annesi ortaokul ve yüksekokul mezunu olan öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyi en yüksek bulunmuştur. Ancak gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı olmadığını bulmuştur. Ak (2014) anne eğitim düzeyi değişkenine göre özel kişiden algıladıkları sosyal destek düzeyi arasında şu sonuçları bulmuştur: Annesinin eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin özel bir kişiden algıladıkları sosyal destek düzeyinin en yüksek olduğunu, annesinin eğitim düzeyinin okuryazar olmayan öğrencilerde ise özel bir kişiden algıladıkları sosyal destek düzeyinin en düşük olduğu olduğunu bulmuştur. Fırat (2015) anne eğitim

düzeyi değişkenine göre öğrencilerin özel bir kişiden algıladıkları sosyal destek puanlarında anlamlı bir farklılığın olmadığını bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılabilir. Görüldüğü gibi literatürde bulgularımızı destekleyen ve bulgularımızın aksine sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bulgularımız da öğrencilerin Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini belirten araştırmalara paralellik göstermektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anne eğitim düzeyi ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği; EPDÖ alt boyutları Empati, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır. Hipotezimiz doğrulanmamıştır.

EPDÖ Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği; EPDÖ alt boyutları Empati, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum düzeyi gibi unsurların öğrencinin öğrenimini devam ettiği okul iklimine, yaşadığı sosyal çevreye, öğrencinin kişilik özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Turan (2014) ve Koç-Yıldırım (2014) araştırmalarında, bulgularımızla benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Anne eğitim durumuna göre öğrencilerin empati puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığını bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak anne eğitim düzeyi ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği; EPDÖ alt boyutları Empati, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

4.1.6.Baba Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Baba eğitim durumu değişkeni ile ÇBASDÖ, EPDÖ toplam puanları ve alt boyut puanları arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Babanın her halükarda çalışması, çocukla zaman geçirmemesi, annenin çocukta sorumlu birincil kişi olarak görülmesinden dolayı, baba eğitim düzeyinin ÇBASDÖ, EPDÖ toplam puanları ve alt boyut puanları üzerinde etkili olmadığı düşünülmektedir. Atalay (2014) araştırmasında, bulgularımıza benzer sonuçlar elde etmiştir. Baba eğitimi durumu değişkeninin öğrencilerin algıladıkları sosyal destek toplam puanları üzerinde etkili olmadığını bulmuştur. Koç-Yıldırım (2014) da araştırmasında, bulgularımıza benzer sonuçlar elde etmiştir. Araştırmasında baba eğitim düzeyinin öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği, Mücadele Azmi, Akran Desteği, Empati ve Uyum alt boyut puanlarını anlamlı düzeyde etkilemediğini bulmuştur. Fırat (2015) da araştırmasında, bulgularımıza benzer sonuçlar elde etmiştir. Baba eğitimi durumu değişkeninin öğrencilerin Algıladıkları Sosyal Destek toplam ve algıladıkları Arkadaş Desteği puanları üzerinde etkili olmadığını bulmuşlardır. Ak (2014) ise araştırmasında, bulgularımızın tersi sonuçlar elde etmiştir. Babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin özel bir kişiden algıladıkları sosyal destek düzeyi puanlarında farklılık olduğunu bulmuştur. Babasının eğitim düzeyi yüksek lisans-doktora olan öğrencilerin özel bir kişiden algıladıkları sosyal destek puanlarının en yüksek olduğunu; bunu sırasıyla babasının eğitim durumu üniversite, lise, ortaokul, ilkokul, okur-yazar olmayan ve okur-yazar olan öğrencilerin takip ettiğini bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak baba eğitim durumu değişkeninin ÇBASDÖ ve EPDÖ toplam puanları ve ölçeklerin alt boyut puanları üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bulgularımız literatürdeki çoğu araştırma sonucunu desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir

4.1.7.Sosyo-Ekonomik Düzey Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Sosyo-ekonomik düzey ile Algılanan Sosyal Destek puanları, ÇBASDÖ Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrenciler ile

sosyoekonomik düzeyi orta öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi orta olan öğrenciler arasında farklılık anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrenciler gerekli harçlıklarını alabilmektedirler. Öğrenciye belli düzeyde de ilgi, sevgi ve hoşgörü gösterdiklerinden dolayı, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Atalay(2014) da araştırmasında, bulgularımıza benzer sonuçlar elde etmiştir. Araştırmasında sosyo-ekonomik değişkeninin öğrencilerin algıladıkları sosyal desteğin toplam puanları üzerinde etkili olduğunu bulmuştur. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulmuştur. Benzer şekilde Sosyo-ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyini, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulmuştur. Diğer gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bu sonuçlara dayanarak öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının sosyo-ekonomik düzey değişkeniyle anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanlarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerin algıladıkları Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanları, sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler ve sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin algıladıkları Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanlarından yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olmasına rağmen, mahalle kültürüyle yetiştiği için çocuklarda “Biz Duygusu” hakim olduğundan, ekonomik durumları kötü olduğundan var olan şeyi arkadaşlarıyla paylaştıklarından, ihtiyacı olana elinden

gelinceye kadar yardım ettikleri benzer şekilde yardıma ihtiyacı olduğunda yardım alabileceklerine inandıklarından dolayı Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanlarının yüksek çıktığı düşünülmektedir. Atalay(2014) da araştırmasında, bulgularımıza benzer sonuçlar elde etmiştir. Araştırmasında sosyo-ekonomik değişkenine göre öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek düzeyinde anlamlı düzeyde farklılık olduğunu bulmuştur. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur. Sosyo-ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur. Diğer gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Şencan (2009) ise sosyo-ekonomik düzey yüksek olan öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinin, sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek olduğunu bulmuştur. Erçevik (2014) ise araştırmasında, literatürdekinden farklı sonuçlar elde etmiştir ancak bulgularımızla paralellik göstermektedir. Maddi durumu düşük olan öğrencilerin algıladıkları aile destek düzeyi, maddi durumu ortanın üstü olan öğrencilerin algıladıkları aile destek düzeyinden yüksek bulunmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği puanlarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki çoğu araştırma sonucunu desteklemektedir. Bu nedenle çalışmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir

Sosyo-ekonomik düzey ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamamıştır.

Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum düzeyinin öğrencinin kişilik yapısı, aile içi olumlu iletişim, çocukluk döneminde verilen görev ve sorumluluktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Toprak(2014) ve Özcan (2015) da araştırmasında, bulgularımıza

benzer sonuçlar elde etmiştir. Araştırmasında sosyo-ekonomik değişkeninin öğrencilerin, psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde anlamlı düzeyde farklılık göstermediğini bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak sosyo-ekonomik düzey ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasında bir ilişki olmadığı sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

4.1.8.Doğum Sırası Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tek çocuk olan öğrencilerin aile desteği puanları, ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk olan öğrencilerin aile desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Tek çocuk çoğu zaman aile içinde yetişkinlerle birlikte zaman geçirir. Anne-baba ve yakın akrabalar çocukla ilgilenir, çocuğa ihtiyacı olduğu her an yardım edilir ve yardıma ihtiyacı olduğunda her zaman onun yanında olduğu hissi verilir. Tek çocukların Aile Desteği puanlarının bu yüzden yüksek olduğu düşünülmektedir. Yavuzer (2001) tek çocukla fazla ilgilenilir ve şımartılır. İlk çocukluk dönemden itibaren ebeveynine bağımlı duruma gelir. Hep yardıma alışan çocuğun, özgüveni kalmayabilir ve bir işi tek başına başaramayacağı kaygısı yerleşebilir. Bunu okul ortamında da sürdürdüğü zaman, ortak çalışmalardan kendini çeker. Ailede birden fazla çocuğun olması, çocuğun oyun yolu ile farklı rollere girme olanağı elde eder. Bu durum çocuğu topluma ve hayata hazırlar. Buna karşın, tek çocuk monoton ilişkiler içinde görünür.

Sonuç olarak tek çocukların Aile Desteği düzeyinin, ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocukların Aile Desteği düzeyinden yüksek olduğu söylenebilir. Literatürde bu konu ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın bir ilk olması nedeniyle, literatüre önemli bir katkısı olduğu düşünülmektedir.

Doğum sırası değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum; ÇBASDÖ tüm alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamamıştır.

Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum; ÇBASDÖ tüm alt boyut puanlarının zeka düzeyi, kişilik özelliklerinden etkilendiğinden, doğum sırası değişkeninin etkili olmadığı düşünülmektedir. Literatürde bu konu ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın bir ilk olması nedeniyle, literatüre önemli bir katkısı olduğu düşünülmektedir.

4.1.9.Kardeş Sayısı Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Üç kardeş olan öğrencilerin algıladıkları özel bir kişi desteği puanlarının, dört ve üstü kardeş olan öğrencilerin algıladıkları özel bir kişi desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Dört ve üstü kardeşe sahip olan çocuklar genelde geniş aile içinde yaşayan çocuklardır. Geniş aile genelde ataerkil yapıya sahiptir. Ataerkil ailelerde bireylerin duygularını paylaşması, duygusal temas çoğu zaman yadırganır. Üç kardeşe sahip olan çocuklar genelde çekirdek aile içinde büyürler. Çocuklar hem kardeşleriyle hem de anne-babasıyla duygularını paylaşırlar, duygusal temas söz konusudur. Böyle ortamda büyüyen çocuk, ergenlik ve yetişkinlik dönemine girdiğinde karşı cinsle iyi iletişim kurabilir, duygularını paylaşabilir. Kısa zaman içinde sevgili edinebilir ve özel bir kişi desteği edinebilir. Tüm bu nedenlerden dolayı üç kardeş olan çocukların özel bir kişi desteğinin, 4 ve üstü kardeşe sahip olan öğrencilerin özel bir kişi desteğinden yüksek olduğu düşünülmektedir.

Literatürde bu konu ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın bir ilk olması nedeniyle, literatüre önemli bir katkısı olduğu düşünülmektedir.

Kardeş sayısı değişkeni ile Psikolojik Dayanıklılık puanları, Algılanan Sosyal Destek puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Arkadaş Desteği; EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamamıştır.

4.1.10.ÇBASDÖ Puanları İle EPDÖ Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ ile EPDÖ düzeyleri arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizi doğrulamıştır.

Dayıoğlu (2008) araştırmasında, bulgularımıza benzer sonuçlar elde etmiştir. Üniversite sınavına girecek öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmasında, algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan öğrencilerin, psikolojik dayanıklılık düzeyinin de yüksek olduğunu bulmuştur.

Bu sonuçlara dayanarak öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek düzeyi ile Psikolojik Dayanıklılık düzeyi arasında ilişkinin olduğu sonucuna varılabilir. Bulgularımız literatürdeki bulguları desteklemektedir. Bu nedenle araştırmamızın literatüre katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

4.2.Sonuç

4.2.1.Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubundaki öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Söz konusu farklılık kız öğrencilerin lehinedir. Yani kız öğrencilerin algılanan sosyal destek puanları erkek öğrencilerin algılanan sosyal destek puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç ikinci hipotezimizi desteklemiştir. Bulgumuz literatürdeki sonuçları desteklemektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Erkek öğrencilerin Aile Desteği alt boyut puanları, kız öğrencilerin Aile Desteği alt boyut

puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuç altıncı hipotezimizi doğrulamıştır.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği Alt Boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Erkek öğrencilerin özel bir kişi desteği puanları, kız öğrencilerin özel bir kişi desteği puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Literatürde bu araştırmamızın sonucuna benzer sonuç bulunamamıştır.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Erkek öğrencilerin okul desteği puanları kız öğrencilerin okul desteği puanlarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Cinsiyet değişkeni ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Uyum; ÇBASDÖ Arkadaş Desteği alt boyutu arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

4.2.2.Sınıf Düzeyi Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyi 10. ve 11. Sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur. Diğer gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Psikolojik Dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin, 11.sınıf öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık

gösterdiği bulunmuştur. Onuncu sınıf öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarının, 12. sınıf öğrencilerinin arkadaş desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin aile desteği puanları, 11. Sınıf öğrencilerinin aile desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Mücadele Azmi puanlarının aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin aile desteği puanları, 11. sınıf öğrencilerinin aile desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Sınıf düzeyi değişkeni ile ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Özel Bir Kişi Desteği; EPDÖ alt boyutu Empati, Akran Desteği, Okul Desteği, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

4.2.3.Okul Türü Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Psikolojik Dayanıklılık puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anadolu Lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi imam hatip lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinden yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Okul Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Anadolu Lisesi öğrencilerinin okul desteği puanları, imam hatip lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinin okul desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Okul türü değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir kişi Desteği; EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

4.2.4.Göç Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ ve EPDÖ toplam puanları ve ölçeklerin alt boyut puanları ile göç değişkeni arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

4.2.5.Anne Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Annesinin eğitim durumu ortaokul, lise, üniversite ve üstü olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, anne eğitim durumu ilkokul ve altı olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan öğrencilerin arkadaş desteği puanları, anne eğitim düzeyi ilkokul ve altı olan öğrencilerin arkadaş desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının, anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık anlamlı bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan öğrencilerin özel bir kişi desteği puanları, anne eğitim düzeyi ilkokul ve altı olan öğrencilerin özel bir kişi desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Anne eğitim düzeyi ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği; EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

4.2.6.Baba Eğitim Durumu Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Baba eğitim düzeyi ile ÇBASDÖ, EPDÖ toplam puanları ve alt boyut puanları arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

4.2.7.Sosyo-Ekonomik Düzey Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrenciler ile sosyoekonomik düzeyi orta öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerin algıladıkları aile desteği puanları, sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler ve sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin algıladıkları aile desteği puanlarından yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Arkadaş Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerin algıladıkları arkadaş desteği puanları, sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler ve sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin algıladıkları arkadaş desteği puanlarından yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerin algıladıkları özel bir kişi desteği puanları, sosyoekonomik düzeyi orta öğrenciler ve sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin algıladıkları özel bir kişi desteği puanlarından yüksek bulunmuştur.

Sosyo-ekonomik düzey ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.2.8.Doğum Sırası Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin EPDÖ Aile Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tek çocuk olan öğrencilerin aile desteği puanları, ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk olan öğrencilerin aile desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Doğum sırası değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum; ÇBASDÖ alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.2.9.Kardeş Sayısı Değişkeni İle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Algılanan Sosyal Destek puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Dört kardeş ve üstü olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, üç kardeş olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği puanlarının aritmetik ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Üç kardeş olan öğrencilerin algıladıkları özel bir kişi desteği puanlarının, dört ve üstü kardeş olan öğrencilerin algıladıkları özel bir kişi desteği puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Kardeş sayısı değişkeni ile Psikolojik Dayanıklılık puanları, Algılanan Sosyal Destek puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Arkadaş Desteği; EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.2.10.ÇBASDÖ Puanları İle EPDÖ Puanları Arasındaki İlişkinin Sonuçları

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin ÇBASDÖ ile EPDÖ düzeyleri arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Lise öğrencilerinin algıladığı sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık düzeyi arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada şu sonuçlara varılmıştır:

- Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.
- Cinsiyet değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Özel Bir Kişi Desteği, EPDÖ alt boyutu Okul Desteği arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.
- Cinsiyet değişkeni ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Uyum; ÇBASDÖ Arkadaş Desteği alt boyutu arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.
- Sınıf düzeyi değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Mücadele Azmi; ÇBASDÖ Arkadaş Desteği alt boyutu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

- Sınıf düzeyi değişkeni ile ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Özel Bir Kişi Desteği; EPDÖ alt boyutu Empati, Akran Desteği, Okul Desteği, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.
- Okul türü değişkeni ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları ve EPDÖ Okul Desteği Alt Boyutu arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.
- Okul türü değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir kişi Desteği; EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.
- Göç değişkeni ile ÇBASDÖ, EPDÖ toplam puanları ve alt boyut puanları arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.
- Anne eğitim düzeyi ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, ÇBASDÖ Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
- Anne eğitim düzeyi ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği; EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.
- Baba eğitim düzeyi ile ÇBASDÖ, EPDÖ toplam puanları ve alt boyut puanları arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.
- Sosyo-ekonomik düzey ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, ÇBASDÖ Aile Desteği, Arkadaş Desteği, Özel Bir Kişi Desteği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
- Sosyo-ekonomik düzey ile Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Doğum sırası değişkeni ile EPDÖ Aile Desteği alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
- Doğum sırası değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek toplam puanları, Psikolojik Dayanıklılık toplam puanları, EPDÖ alt boyutları Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum; ÇBASDÖ alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- Kardeş sayısı değişkeni ile ÇBASDÖ Özel Bir Kişi Desteği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Kardeş sayısı değişkeni ile Psikolojik Dayanıklılık puanları, Algılanan Sosyal Destek puanları, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Arkadaş Desteği; EPDÖ alt boyutları Aile Desteği, Empati, Akran Desteği, Mücadele Azmi, Okul Desteği, Uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.3.Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, risk faktörlerini azaltmak ve koruyucu faktörleri arttırarak lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ve psikolojik dayanıklılık düzeyini arttırmak amacıyla yapılması gereken öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Bu araştırma İstanbul'un Başakşehir ilçesinde Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, TOKİ Celalettin Ökten Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Öğrenciden Armağan Anadolu Lisesi'nde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında 9., 10., 11. ve 12. sınıfta öğrenim gören toplam 301 öğrenci ile yapılmıştır. Farklı okul ve yaş gruplarında ve örneklem daha geniş tutularak benzer araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada asıl amaç lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyi ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Benzer şekilde “Öğrencilerin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyi ile Davranış Bozuklukları”, “Anne-baba Tutumlarının Algılanan Sosyal Destek Üzerindeki Etkisi”, “Psikolojik Dayanıklılık ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki”, “Psikolojik Dayanıklılık ile Suç Arasındaki İlişki” konularında araştırmalar yapılabilir.
- Baba eğitim durumu değişkeni ile ÇBASDÖ, EPDÖ toplam puanları ve alt boyut puanları arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır. Babanın işte çalışması, çocukla zaman geçirmemesi, annenin çocuktan sorumlu birincil kişi olarak görülmesinden dolayı, baba eğitim düzeyinin ÇBASDÖ, EPDÖ toplam puanları ve alt boyut puanları üzerinde etkili

olmadığı düşünülmektedir. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek bir toplum meydana gelmesi için, babaların çocuklarıyla zaman geçirmesi, çocuk yetiştirmenin sadece anneyi ilgilendiren bir durum olarak algılanmaması önerilmektedir.

- Araştırmamızda cinsiyet değişkeni ile Algılanan Sosyal Destek, ÇBASDÖ alt boyutları Aile Desteği, Özel Bir Kişi Desteği, EPDÖ alt boyutu Okul Desteği arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu sonucun birçok nedeni olduğu, bu nedenlerden bir tanesi de toplumun cinsiyet arasındaki ayrımcılıktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenden dolayı anne-babaların, öğretmenlerin ve toplumun tüm ferdinin cinsiyet ayırımı yapmaması önerilmektedir.
- Annesinin eğitim durumu ortaokul, lise, üniversite ve üstü olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyi, anne eğitim durumu ilkokul ve altı olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyinden yüksek bulunmuştur. Bu sonuç anne eğitim düzeyinin yüksekliğinin çocuğa olumlu yansıdığını göstermektedir. Bu yüzden kız çocuklarımızın eğitimine önem verilmelidir. Anne-babaların bu konuda duyarlı olmaları önerilmektedir.
- Bu araştırmada demografik değerler belli sayıdadır. Yapılacak yeni araştırmalarda demografik özelliklerin geniş tutulması (Anne-babanın mesleği, çalışma süreleri vb.), araştırmanın kapsamını genişleteceğini ve daha fazla sonuç elde edilmesini sağlayacaktır.
- Eğitim-öğretim kurumlarında “Öğrencilerin Algıladıkları Sosyal Destek” ile ilgili taramalar yapılabilir. Algılanan sosyal destek düzeyi düşük olan öğrencilerin belirlenmesi, bu öğrencilere yönelik uzman kişiler tarafından psikolojik destek verilebilir.

- MEB ülkemiz genelinde çalışan rehber öğretmenlere ve okul psikologlarına yaşam becerileri eğitimini vermek ve ASD düzeyi düşük olan öğrencilerin yaşam becerileri programına almanın yararlı olacağı düşünülmektedir.
- MEB okul ortamını öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfedecek ve geliştirebilecek programlar geliştirmeli ve okulların imkânları geliştirilmelidir.
- Belediyeler ve Sivil Toplum Kuruluşları(STK) öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirecekleri sosyal ve kültürel tesisler kurmaları, öğrencilerin olumlu grup ortamına girmesini sağlayacaktır. Bu durum öğrencilerin algılanan akran desteğini, mücadele azmini, psikolojik dayanıklılık düzeyinin yükselmesini sağlayacaktır.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) , Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve STK işbirliği yaparak, okul personeline, anne-babalara yönelik eğitimler vermek, toplumun çocuk-ergen hakkında bilinçlenmesini ve dolaylı olarak öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyini ve psikolojik dayanıklılık düzeyini arttıracakı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Akbaba, S. (2012). *Psikolojik Sağlığı Koruyucu Rehberlik* (4. Baskı). Ankara: Pegema Akademi.
- Baltaş, A. ve Baltaş, Z. (2004). *Stres ve Başa Çıkma Yolları* (22. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi* (21. Basım). Ankara: Nobel.
- Budak, B. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (1987). *İnsan İnsana*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve Davranışı* (10. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Düzgün, Ş. (2002). *İnsanda Gelişim ve Öğrenme*. Erzurum: Oser Ofset.
- Karancı, A. N., Gençöz, F. ve Bozo, Ö. (2011). *Psikolojik sağlığımızı nasıl koruruz? I.çocukluk ve ergenlik*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Korkut, F. (2007). *Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık. S.69
- Kulaksızoğlu, E. (2001). *Ergenlik Psikolojisi*. (4. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev.: Akınhay, O. ve Kömürcü, D.) İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Şahin, D. (1999). Sosyal Destek ve Sağlık. Ü.H. Okyayuz (Ed.), *Sağlık Psikolojisi: Giriş* içinde (79-106). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Yavuzer, H. (2001). *Ana-Baba ve Çocuk*. (14. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, İ. (2006). *Anne Baba Desteği ve Başarı*. (1.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Sürekli Yayınlar

- Akın, Y. D. ve Ceyhan, E. (2005). Resmi ve Özel/Genel Lise Öğrencilerinin Ailelerinden, Arkadaşlarından ve Öğretmenlerinden Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Açısından Kendini Kabul Düzeylerinin İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 69-88.
- Ardahan, M. (2006). Sosyal Destek ve Hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(2), 68-75.
- Barış, M. F. ve Tosun, N. (2013). Sosyal Ağ Ve E-Portfolyo Entegrasyonu: Facebook Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 122-129.
- Batıgün, A. D.ve Kılıç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*. 26 (67), 1-10.
- Bitmiş, M. G., Sökmen, A. ve Turgut, H. (2013). Psikolojik Dayanıklılığın Tükenmişlik Üzerine Etkisi: Örgütsel Özdeşleşmenin Aracılık Rolü. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 27-40.
- Bozgeyikli, H. ve Şat, A. (2014). Öğretmenlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi: Özel Okul Örneği. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3(5), 172-191.
- Buluş, M. (1997). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fak Dergisi*, 3, 82-90.
- Bulut, S., Doğan, U. ve Altundağ, Y. (2013). Adolescent Psychological Resilience Scale: Validity and Reliability Study. *Contemporary Psychology, Suvremena Psihologija*, 16 (1), 21-32.
- Carlo, G. ve Randall, B. A. (2001). Are all prosocial behavior equal? A socioecological developmental conception of prosocial behavior. *Advances in Psychology Research*, 2, 151-170.
- Cohen, S. ve Wills, T. A. (1985). Stress, Social Support and the Buffering Hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357.
- Coşkun, Y. ve Akkaş, G. (2009). Engelli Çocuğu Olan Annelerin Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Sosyal Destek Algıları Arasındaki İlişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213-227.
- Çapan, B. E. ve Arıcıoğlu, A. (2014). Psikolojik Sağlamlığın Yordayıcısı Olarak Affedicilik. *e-International Journal of Educational Research*, 5(4), 70-82.

- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Ve Anababa Tutum Algılarına Göre Yalnızlık Ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415-431.
- Doğan, T. (2008). Psikolojik Belirtilerin Yordayıcısı Olarak Sosyal Destek ve İyi Hali. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (30), 93-102.
- Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Duran, S. ve Ünsal, G. (2014). Çankırı İlindeki Şehit Aileleri ve Malul Gazilerin Psikolojik Dayanıklılık ve Depresif Durumlarının Belirlenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 158-163.
- Duygun, T. ve Sezgin, N. (2003). Zihinsel Engelli ve Sağlıklı Çocuk Annelerinde Stres Belirtileri, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Algılanan Sosyal Desteğin Tükenmişlik Düzeyine Olan Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (52), 37-52.
- Eker, D. ve Arkar, H. (1995) Perceived social support: psychometric properties of the MSPSS in normal and pathological groups in a developing country. *Soc Psychiatry Psychiatric Epidemiol*, 30, 121-126.
- Eker, D., Arkar, H. ve Yıldız, H. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 17-25.
- Erkutlu, H. (2012). Öğretmen Tükenmişliği Üzerinde Psikolojik Dayanıklılık ve Öz İzlemenin Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 186-197.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik Sağlamlık, Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörleri Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Gizir, C. A. ve Aydın, G. (2006). Psikolojik Sağlamlık ve Ergen Gelişimi Ölçeği'nin Uyarlanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 87-96.
- Güçray, S. S. (1998). Bazı Kişisel Değişkenler, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlığın Karar Verme Stilleri ile İlişkisi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(9), 7-16.
- Güllüoğlu, B., Kararırmak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11 (2), 73-88.
- Güngörmüş, K., Okanlı, A. ve Kocabeyoğlu, T. (2015). Hemşirelik Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılıkları ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 6(1), 11-13.

- Holt, M. K. ve Espelage, D. L. (2005). Social Support as a Moderator between Dating Violence Victimization and Depression/Anxiety among African American and Caucasian Adolescents. *School Psychology Review*, 34 (3), 309-328.
- Kararırmak, Ö. (2006). Psikolojik Sağlamlık, Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-139.
- Kararırmak, Ö. ve Güllüoğlu, B. (2014). Deprem Deneyimi Yaşamış Yetişkinlerde Bağlanma Modeline Göre Psikolojik Sağlamlığın Açıklanması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2), 1-18.
- Kararırmak, Ö. ve Siviş-Çetinkaya, R. (2011). Benlik Saygısının ve Denetim Odağının Psikolojik Sağlamlık Üzerine Etkisi: Duyguların Aracı Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 30-43.
- Kaşıkcı, M., Çoban, G. İ., Ünsal, A. ve Avşar, G. (2009). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde Aileden ve Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 17(3), 158-165.
- Klag, S. ve Bradley, G. (2004). The role of hardiness in stress and illness: An exploration of the effect of negative affectivity and gender. *British Journal of Health Psychology*, 9, 137-161.
- Köksal-Akyol, A. ve Salı, G. (2013). Yatılı Ve Gündüzlü Okuyan Çocukların Benlik Kavramlarının ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1377-1398.
- Lambert, V. A., Lambert, C. E., ve Yamase, H. (2003). Psychological hardiness, workplace stress and related stress reduction strategies. *Nursing and Health Sciences*, 5, 181-184.
- Luthans, F. (2002). The Need and Meaning of Positive Organizational Behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 23, 695-706.
- Masten, A. S. (1986). Humor and Competence in School- Aged Children. *Wiley*, 57, 461-473.
- Önder, A. ve Gülay, H. (2008). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlığının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 192-197.
- Öz, F. ve Yılmaz, E. B. (2009). Ruh Sağlığının Korunmasında Önemli Bir Kavram: Psikolojik Sağlamlık. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 16(3), 82-89.
- Pearson, J. E. (1986). The Definition and Measurement of Social Support. *Journal of Counseling and Development*, 64, 390-395.

- Richardson, G. E. (2002). The Metatheory of Resilience and Resiliency. *Journal of Clinical Psychology*, 58(3), 307-321.
- Rigby, K. (2000). Effects of Peer Victimization in Schools and Perceived Social Support on Adolescent Well-Being. *Journal of Adolescence*, 23 (1), 57-68.
- Robitschek, C., and Kashubeck, S. (1999). A Structural Model of Parental Alcoholism, Family Functioning, and Psychological Health: The Mediating Effects of Hardiness and Personal Growth Orientation. *Journal of Counseling Psychology*, 46(2), 159-172.
- Rutter, M. (1990). Resilience concepts and findings: Implications for family therapy. *Journal of Family Therapy*, 21, 119-144.
- Sarkar, M., ve Fletcher, D. (2014). Ordinary magic, extraordinary performance: Psychological resilience and thriving in high achievers. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 3(1), 46-60.
- Sezgin, F. (2012). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 489-502.
- Sezgin-Nartgün, Ş. ve Mor, K. M. (2015). Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Etik Liderlik Ve Psikolojik Dayanıklılık İlişkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 269-290.
- Sürücü, M. ve Bacanlı, F. (2010). Üniversiteye Uyumun Psikolojik Dayanıklılık ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, (2), 375-396.
- Tanrıkulu, T., Sülukoğlu, K. ve Meşeli, B. (2015). Ergen Psikolojik Dayanıklılığının Ebeveyn Boşanması Açısından İncelenmesi. *Psikolojik Danışma ve Eğitim Dergisi*, 1(2), 66-73.
- Terzi, Ş. (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçeği'nin Uyarlanması; Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 77-84.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılıkları ve Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (29), 1-11.
- Tümlü, G. Ü. ve Reçepoğlu, E. (2013). Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-213.
- Uçan, A. ve Kıran-Esen, B. (2015). Ergenlerin Öznel İyi Oluşlarının Toplumsal Konum İle İlgili Risk Alma Değişkenine Göre İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 288-299.

- Williams A. (2001). A Literature Review on The Concept of Intimacy in Nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 33, 660- 667.
- Yavanoğlu, U., Sağiroğlu, Ş. ve Çolak, İ. (2012). Sosyal Ağlarda Bilgi Güvenliği Tehditleri ve Alınması Gereken Önlemler. *Politeknik Dergisi*, 15(1), 15-27.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği ve Geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 167-176.
- Yıldırım, İ. (2004). Depresyonun Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Gündelik Sıkıntılar ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 167-176.
- Yıldırım, İ. (2005). Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Revizyonu. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 221-236.
- Yıldırım, İ. ve Ergene, T. (2003). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 224-234.
- Yılmaz, E., Yılmaz, E. ve Karaca, F. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 18(2), 71-79.
- Zimet G. D., Dahlem N. W., Zimet S. G. ve ark. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *J Pers Assess*, 52, 30-41.

Diğer Yayınlar

- Ak, H. (2014). *Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları Öğrencilerinin İnternet Kullanım Alışkanlıkları İle Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 376739)
- Aksüllü, N. (2002). *Kurumlarda ve evde yaşayan yaşlı bireylerin algılanan sosyal destek faktörleri ile depresyon arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 115692)
- Altundağ, Y. (2013). *Anne-Babası Boşanmış Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinde Yordayıcı Değişkenler Olarak Yaşam Doyumu ve Yalnızlık*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 357721)
- Atalay (2014). *Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aydoğdu, T. (2013). *Bağlanma Stilleri, Başa Çıkma Stratejileri İle Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 333557)
- Bayraktar, Ö. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri İle Duygusal Zekâları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Baştürk, D. (2002). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerde Algılanan Sosyal Desteğin, Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Çalışkan, E. (2015). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Çataloğlu, B. (2011). *Madde Kullanan ve Kullanmayan Ergenlerin Psikolojik Sağlamlık ve Aile İşlevleri Açısından Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 286471)
- Çivilidağ, A. (2003). *Anadolu Lisesi ve Özel Lise Öğretmenlerinin İş Tatmini, İş Stresi ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Analiz*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Dayıoğlu, B. (2008). *Resilience in University Entrance Examination Applicants: The Role of Learned Resourcefulness, Perceived Social Support, and Gender*.

(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 227695)

Demirdüzen, H. (2013). *Ergenlerin Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri İle Duygusal Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 342316)

Durak, S. (2004). *Anadolu Ve Genel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin İş Tatmini Ve Sosyal Destek Düzeylerinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Eminağaoğlu, N. (2006). *Güç Koşullarda Yaşayan Sokak Çocuklarında Dayanıklılık*. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 205267)

Erçevik, A. (2014). *Lise Öğrencilerinin Duygusal Özerklik ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Fırat, N. (2015). *Yurtta veya Ailesinin Yanında Kalan Öğrencilerin Sosyal Destek Düzeyleri ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 395147)

Kahriman, İ. (2002). *Adölesanlarda Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Kararımak, Ö. ve Çetinkaya, R.S. (2009, Ekim). *Deprem deneyimini yaşamış yetişkinlerin bağlanma stilleri ve psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki*. XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, İzmir.

Kaşık, D. Z. (2009). *Ergenlerde Karar Verme Stilleri Ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Sosyal Yetkinlik Beklentisi Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Koç-Yıldırım, P. (2014). *Ergenlerde Psikolojik Dayanıklılık İle Benlik Kurgusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Kuru, D. G. (2010). *Ergenlerde Riskli Davranışların Yordanması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 265183)

Kurt, T. (2013). *Ebeveynleri Boşanmış Ergenlerin Yılmazlık, Benlik Saygısı, Başa Çıkma ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yılmazlığın Aracı Rolü*. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 422645)

- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. (2015). *T.C. Resmi Gazete*, 29403, 01 Temmuz 2015.
- Onat, G. (2010). *Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana- Baba Tutumlarının Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeyine Etkilerinin Araştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özcan, B. (2005). *Anne-Babaları Boşanmış Ve Anne-Babaları Birlikte Olan Lise Öğrencilerinin Yılmazlık Özellikleri Ve Koruyucu Faktörler Açısından Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özcan, Z. (2015). *Lise Öğrencilerinin Kişilerarası Şemaları İle Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özer, E. ve Deniz, M.E. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık Düzeylerinin Duygusal Zeka Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(4), 1240-1248. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000075272> adresinden elde edildi.
- Penick, N. I. ve Jepsen, D. A. (1992). *Family Functioning and Adolescent Career Development*. The Career Development Quarterly.
- Sağlam, S. (2007). *Lise Öğrencilerinin Ana-Baba İletişimi Sosyal Destek ve Ana-Baba tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 210492)
- Siyez, D. M. (2006). *15-17 Yaş Arası Ergenlerde Görülen Problem Davranışların Koruyucu ve Risk Faktörleri Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 206023)
- Sünbül, Z. A. (2012). *Ergenlerde Olumlu Sosyal Davranışları Yordamada Koruyucu Faktörler Ve Bazı Kişisel Değişkenlerin Rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 327698)
- Şencan, B. (2009) . *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyi İle Sosyal Yetkinlik Beklentisi Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 230582)
- Terzi, Ş. (2005). *Öznel İyi Olmaya İlişkin Psikolojik Dayanıklılık Modeli*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tezcan, E. (2015). *Ergenlerde Suça Sürüklenmenin Sosyal Psikolojik Arka Planı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 384127)
- Toprak, H. (2014). *Ergenlerde Mutluluk Ve Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak Psikolojik Sağlık Ve Psikolojik İhtiyaç Doyumu*. (Yayımlanmamış yüksek

lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 353103)

Turan, A. (2014). *Ergenlerde Çocukluk Örselenme Yaşantıları ve Yılmazlık Düzeyinin Algılanan Sosyal Destek Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Turgut, G. (2015). *Ergenlerin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin, Önemli Yaşam Olayları, Algılanan Sosyal Destek ve Okul Bağlılığı Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 395175)

Tümlü, G. Ü. (2012). *Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Temas Engellerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Uyan, A. (2014). *Ergenlerde Algılanan Stres İle Sosyal Destek Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Ünüvar, A. (2003). *Çok Yönlü Algılanan Sosyal Desteğin 15-18 Yaş Arası Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisine ve Benlik Saygısına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Ünüvar, A. (2012). *Gerçeklik Kuramına Dayalı Psiko-Eğitim Programının Lise Öğrencilerinin Denetim Odağı Ve Yılmazlık Düzeyi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 317657)

Yıldız, E. U. (2009). *İzmir Liselerinde Sigara, Alkol, Madde Kullanım Yaygınlığı, Hazırlayıcı Ve Koruyucu Faktörler*. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 240918)

Yılmaz, H. ve Sipahioğlu, Ö.(2012). Farklı Risk Gruplarındaki Ergenlerin Psikolojik Sağlamlıklarının İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(4), 927-944. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000037831> adresinden elde edildi.

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli öğrenciler,

Sizden her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak, kendinize en uygun seçeneği işaretlemeniz beklenmektedir. Cevaplarınız bilimsel bir araştırma amacıyla kullanılacak ve bilgiler gizli tutulacaktır. Yardımcı olduğunuz ve içtenlikle yanıtladığınız için teşekkür ederim.

Yasin ORMAN

1. Cinsiyetiniz: ☐ Kız ☐ Erkek
2. Yaşınız : ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18
3. Sınıfınız : ☐ 9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ 12
4. Okulunuzun Türü: ☐ İmam Hatip Lisesi ☐ Anadolu Lisesi ☐ Mesleki ve Teknik Lise
5. Son 10 yılda aileniz başka şehre göç etti mi?
☐ Evet ☐ Hayır
6. Hayatınızda en uzun süre yaşadığınız yer?
☐ Büyükşehir ☐ Küçük şehir ☐ İlçe ☐ Kasaba ☐ Köy
7. Annenizin eğitim durumu:
☐ Okur-Yazar Değil ☐ Okur-Yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise
☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans ve üstü
8. Anneniz ; ☐ Hayatta ☐ Hayatta değil ☐ Öz ☐ Üvey
9. Babanızın eğitim durumu:
☐ Okur-Yazar Değil ☐ Okur-Yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise
☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans ve üstü
10. Babanız ; ☐ Hayatta ☐ Hayatta değil ☐ Öz ☐ Üvey
11. Ailenin Aylık Geliri: ☐ 0-1000 TL ☐ 1001-1500 TL ☐ 1501-2500 TL ☐ 2501 ve üstü
12. Ailenin kaçınıcı çocuğusunuz?
☐ Tek Çocuk ☐ Tek Çocuk ☐ Ortanca Çocuk ☐ Son Çocuk
13. Kaç kardeşsiniz?
☐ Tek ☐ İki ☐ Üç ☐ Dört ☐ Beş ☐ Altı ve Üstü

EK 2: Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (EPDÖ)

ERGEN PSİKOLOJİK DAYANIKLIK ÖLÇEĞİ (EPDÖ)

Sevgili Öğrenciler:

Lütfen aşağıdaki maddeleri dikkatle okuyarak her maddede yer alan ifadenin size ne derece uygun olduğuna (sizi ne derece tanımladığına) karar veriniz. Vereceğiniz cevapların doğru ya da yanlış yoktur. Verdiğiniz karara göre aşağıdaki ifadeleri dikkate alarak yanındaki boşluklardan bir tanesine çarpı (X) işareti koyunuz. Lütfen boş bırakmadan hepsini işaretlemeye çalışınız. Samimi olarak cevap vereceğinize inanıyor ve katılımınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

		Bana Çok Uygun	Bana Uygun	Bana Uygun Değil	Bana Hiç Uygun Değil
1	Ailem benimle gerçekten ilgilenir.				
2	Ailem başarılı olacağına inanır.				
3	Ailemle eğlenceli zaman geçiririm				
4	Aile içinde alınan kararlarda fikirlerim dikkate alınır				
5	Yaşam zorluklarına karşı dayanıklıyım.				
6	Zor şartlarda dahi serin kanlı davranabilirim.				
7	Genelde olaylara kötümser bakarım.				
8	Ailem paylaşacak bir şeyim olduğunda beni dinler.				
9	Ailem sorunlarım olduğunda bunu fark eder.				
10	Öğretmenlerimden benimle gerçekten ilgilenen kimse yok.				
11	Öğretmenlerim içinde yaptığımı takdir eden kimse yok				
12	Ailemin yanında bulunmaktan mutluluk duyarım.				
13	Şartlar değiştiğinde ne yapmam gerektiğini çabucak anlarım				
14	Kendimde hedeflerime ulaşacak kararlılığı göremiyorum				
15	Sorumluluk almak bana zor geliyor				
16	Hayat, bana pek yaşanılabilir gelmiyor.				
17	Öğretmenlerim arasında beni dinleyecek kimse yok				
18	Hayal ettiğim geleceğe ulaşabileceğime inanıyorum.				
19	Bir kişinin bir olay ya da durum karşısında nasıl hissedeceğini anlamakta iyiyimdir				
20	Diğer insanlara ilgi göstermekten hoşlanırım				
21	Karşımdaki kişinin o anda neler hissettiğini anlayabilirim				
22	Okulda olmasam hiçbir öğretmenim bunu fark etmez.				
23	Okulda güzel bir şey yaptığımda kimse bunu takdir etmez				
24	Yokluğumu fark edecek arkadaşlarım vardır.				
25	Sorunlarımı anlatabileceğim arkadaşlarım vardır.				
26	Yaşamımın alacağı yön üzerinde yeterince kontrolümün olmadığını hissediyorum				
27	Zor zamanlarımda kendisine güvenebileceğim arkadaşlarım vardır				
28	Zor durumda kaldığımda arkadaşlarım bana yardım ederler				
29	Güzel zaman geçirdiğim arkadaşlarım vardır				

2019

EK 3: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği(ÇBASDÖ)

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Aşağıda 12 cümle ve her birinde de cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümle altındaki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 12 cümlelerin her birinde bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz.

1. İhtiyacım olduğunda yanımda olan özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
2. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
3. Ailem bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
4. İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden alırım
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
5. Beni gerçekten rahatlatan özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
6. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışırlar
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
7. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
8. Sorunlarımı ailemle konuşabilirim
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
9. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarımla var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
10. Yaşamımda duygularıma önem veren özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
11. Kararlarımı vermede ailem bana yardımcı olmaya isteklidir
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

EK 4: Valilik Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.5563363
Konu: Yasin ORMAN

29.05.2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:a) 26.05.2015 tarihli dilekçe.

- b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 28.05.2015 tarihli tutanağı.

Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Yasin ORMAN'ın *"Lise Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek İle Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* konulu tezi kapsamında, araştırma çalışmasını Başakşehir Anadolu Lisesi, Başakşehir İmam Hatip Lisesi ve Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde; kişisel bilgi formu, ergen psikolojik dayanıklılık ölçeği ve çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğini uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
29.05.2015

Yusuf Ziya KARACAEV
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9dff-3a16-360f-bfe3-4902 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünden 2008 yılında mezun oldu. Eylül 2008 tarihinden beri ilköğretim ve lisede olmak üzere 6 yıl psikolojik danışman olarak çalıştı. Bu süre zarfında birçok eğitime katıldı ve birçok konuda seminer verdi. Eylül 2014'te Başakşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne müdür yardımcısı olarak atandı. RAM'a atandıktan sonra ilçe içinde okul yöneticilerine, okul psikolojik danışmanlarına, velilere, sınıf ve branş öğretmenlerine birçok konuda seminer verdi. RAM'da bir yandan eğitimler verirken, bir yandan da eğitimlere katıldı. Zeka İstanbul Projesi kapsamında, WISC-R Testi, Standford Binet Zeka Testi, Porteus Labirentleri Zeka Testi, Gessell Gelişim Testi eğitimi aldı. Halen Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde müdür yardımcısı olarak mesleki yaşamına devam etmektedir.